Poštarina plaćena u gotovu.

CIENA OVOM BROJU KUNA 500·—

BROJ 5.—6. GOD. XV.

RUJAN — PROSINAC 1944.

Rieč Božja

S A D R Ž A J :

1. Frater: *Mjesečna rekolekcija* . 325
2. J. Frasinetti: *O korizmenom propoviedanju, a misijama i o duhovnim vježbama* 333
3. M. Martinović: *Glavne vjerske istine* 335
4. O. F. Carev: *Blagdanske propoviedi* 390
5. Dr. W. Fr. Schwierholz: *Nagovori prigodom vjenčanja* . 411
6. Dr. Thot-Rožman: *O štampi i o modi* 416
7. V.: Predavanje u kat. družtvima: *Poziv vremena* . . . 436

I Z D A J U

HRVATSKI FRANJEVCI

Poruka uredničtva i uprave

Hvala Bogu, što smo u ovako težkim vremenima uspjeli, da nastavimo s izdavanjem »Rieči Božje« i u god. 1944. Hvala i suradnicima i predplatnicima.

Najneugodnije nam je, kad moramo govoriti o predplati. Račun za ovaj dvobroj povisila nam je tiskara za 30% više nego je naplatila zadnji dvobroj, pa smo ovom broju morali udariti cienu na Kn 600.—, koje će nam cienjeni predplatnici odmah uplatiti, da možemo s tiskarom urediti račune i misliti na daljnje izlaženje našega časopisa.

Novo! **Novo!**

Blaženi
Ljudevit-Marija Grignion:

PRAVA POBOŽNOST PREMA MAJCI BOŽJOJ

zvana

„SUŽANJSTVO LJUBAVI“

Smijemo kazati, da u težkim danima, koje proživljavamo, cjelokupna šira i uža kršćanska pobožnost, naročito poslije ukazanja Majke Božje u Fatimi, vidno se preobražava u marijansku pobožnost. Ima vrlo ozbiljnih ljudi, koji drže, da se približavamo vremenima, kad će Krist, Kralj svieta, u Mariji slaviti svoj apokaliptički triumf na svietu.

Gornja knjiga dolazi u dobar čas hrvatskom kršćanskom narodu. Njezina je najbolja preporuka to, što ju je napisao od Crkve priznati i proglašeni Blaženik, čija se kanonizacija očekiva u najskorije vrieme. Tko je pročita, naći će u njoj sakrivenu mānu, no ovakva knjiga ima se čitati opet i opet, i tek tada znati ćemo ocieniti iz vlastitog izkustva njezinu providnostnu važnost. Za njom sliedi posebni molitvenik *»Marija, Kraljica srdaca«*, koji je sastavljen u duhu Blaženikove knjige, a već je u tisku.

Knjiga je izašla u *Nakladi svetišta Majke Božje Lurdske* (*Franjevački samostan*) — Zagreb, Vrbanićeva ul. 35.

RIEČ BOŽJA

Godina 1944 — Broj 5–6

Frater:

MJESEČNA REKOLEKCIJA

Za rujan:

U SLUŽBI DUŠA...

Rimski brevir na 17 studenoga donosi vrlo poučnu sličicu iz života sv. Grgura Čudotvorca i biskupa u Neocezareji. Naime, Svetac ni na smrtnoj postelji nije se mogao otresti briga za svoje stado, pa zabrinut za njegovo vječno spasenje upita suradnika-svećenika, koji se našao kraj njegova kreveta: »Koliko će još biti pogana u Neocezareji?« — Svećenik mu odgovori: »Preuzvišeni, ima ih sedamnaest«. — Na to će mu sveti biskup: »Uprav toliko je bilo kršćana, kad sam primio pastirsku službu...« Divan uspjeh pastirske službe!

Svaki je svećenik službenik svete Crkve. Ona mu povjerava službu, da spasava krštene duše. Svećenik je, da lovi, lieči, hrani i čuva duše odkupljene krvlju Isusovom. Ako mu je povjerena i koja druga služba, ili je sam prihvatio posao, a taj nije duhovni, te bi ga mogao obaviti i koji laik, tada i tu službu ili posao ima svećenik da izkoristi za duhovno dobro duša. *Per visibilia ad invisibilia. Per materialia ad spiritualia.* Krist je bio *»filius fabri«* (Mat. 13, 55), rado se je družio s javnim grješnicima, ali s izrazitom svrhom, da božanskim učini i najobičniji čovječji rad, koji na kršćansku oduhovljen postaje spasonosan, da grješnike spasi.

Na sv. ređenju svećenik preoblikuje svoj život u stalnu misiju, a ta je spasenje duša. Odtada polje njegova rada jesu neumrle duše i njihovo vječno spasenje. On je *faber salutis animarum.* I on ima poći u potjeru za grješnicima, da im nudi sredstva vječnog spasenja.

Svećenička služba ima pred očima dvie zadaće:

Prva je, *da Boga daje ljudima.*

Vjerska je i poviestna činjenica, da od prvog Božića imamo na svietu utjelovljenog Boga. *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis.* Sv. Ivan piše prvim kršćanima: Što bijaše iz početka, što smo

čuli, što smo vidjeli očima svojima, što razmotrismo i ruke naše opipaše o rieči života (1. Iv. 1, 1). Bog je postao čovjek, da ljudi imaju Boga. *Si quis diligit me, et Pater meus diliget eum et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus* (Iv. 14, 23). Sv. Pavao stavlja pitanje na Korinćane (2. 13, 5): *An non cognoscitis vosmetipsos, quia Christus Jesus in vobis est?*

Kad je Bog postao čovjekom, On se je upriličio čovjeku u svemu osim grieha. Tom božanskom akomodacijom prihvatio je i to, da se čovječjim načinom predaje ljudima. Čovječjim se je načinom rodio, živio, propoviedao i umro, pa je uzeo čovječji način, da Ga ljudi imaju. Sveti Sakramenti su Božje ustanove, po kojima se Božji život prelieva u čovječji, ali postupak te čovječje divinizacije prirastao je uz materiju svetih Sakramenata, uz formu čovječje rieči i uz čovječjeg službenika, kojega zovemo svećenik. Svećenik je dakle osposobljeni posrednik između Boga i duša. Putem njega Bog se daje ljudima. Svećenik »*pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum*« (Žid. 5, 1). Onda je dieljenje svetih Sakramenata prvenstveno polje rada i zanimanja svećenika. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei* (1. Kor. 4, 1). Par redaka prije uztvrdio je isti apostol: *Dei sumus adiutores: Dei agricultura estis, dei aedificatio esits* (1. 3, 9). Svećenička je služba, da pomogne Bogu doći u čovjeka: *Dei sumus adiutores*. Ljudske su duše njiva, u koju je Bog unajmio svećenike, da svojim radom preobliče čovjeka, da bude supernaturaliziran.

Dajem li Boga dušama? Je il dieljenje Sakramenata moja prva najvažnija i najdraža služba? Vodim li dnevno, tjedno, mjesečno i godišnje brojidbu, koliko podielim na pr. svetih izpoviedi i pričesti dušama?

Svećenička je zadaća, da i duše predaje Bogu. Ne predaje se *modo humano* samo Bog ljudima, nego i ljudi se predaju Bogu *modo humano*. Osobni svećenički rad ima bitnog udjela u predanju duša Bogu. Poviest vjerskog života u mjestima, u pokrajinama i u narodima je ujedno i prikaz svećeničkog apostolskog rada. *Gratia agit secundum naturam.* Sv. Pavao bio je sviestan, da su njegovim radom Korinćani postali kršćani, pa im javlja: »Jer vas ja u Kristu Isusu rodih evanđeljem«, i nastavlja: Molim vas dakle, ugledajte se na mene (1. Kor. 4, 15).

Svaki svećenik ima biti na čistu o tome, da se Bog daruje ljudima redovito toliko, koliko se ljudi predaju Bogu. A budući da je svećeniku povjerena služba, da ne samo Boga predaje ljudima, nego i da ljude predaje Bogu, onda mjerilo svećeničke službe je to, koliko duša preda Bogu. A kako se redovito Bog daje dušama razmjerno toliko, koliko se duše predaju njemu, onda na svećeničkim leđima stoji čitav Božji odnos s ljudima, jer preko svećenika se ljudi predaju Bogu. Bilo bi dosta lagodno predavati Boga ljudima, pogotovo i stoga, što je Bogu ugodno prebivati sa sinovima ljudskim ,ali čitav problem odnosa Boga prema ljudima ovisi i njihovom odnosu prema Njemu, zato briga, zanimanje, rad i trud oko spasavanja ljudi visi stoposto na leđima svećenika. Svi su Svetci bili žrtve rada za spasenje svieta. Sv. Jeronim zove svećenike *Salvatores mundi*. Zato je sv. Pavao ostavio napisano: *Optabam anathema eses pro fratribus meis. Impemdam et superimpendar ipse pro animabus vestris* (2. Kor. 12, 15).

Jesam sviestan, da po sakramentima predajem Boga ljudima, no da li sam toliko sviestan, da utjecajem osobne svetosti i neumornim radom imam predati duše Bogu? Ovako veli svemogući Gospod: »Težko pastirima Izraelovim, koji pasu sami sebe! Ne treba li da pastiri pasu stado?« (Ezek. 34, 2).

Za listopad:

KAKO JE KRUNICA ZNAK PREDODREĐENJA ILI OSUĐENJA

Tko očima vjere razgleda sadržaj Krunice, lako se uvjeri, da je ona *compendium* ne samo objavljenih istina nego i svega unutrašnjeg duhovnog života.

Sve nam u kršćanskom životu dolazi po Isusu Kristu, sa Isusom Kristom i u Isusu Kristu, ali budući da je Krist po Mariji došao svietu, tako i sviet jedino po Mariji dolazi Isusu Kristu. *Per Mariam ad Jesum.*

U ovom smislu imamo shvatiti i primiti ukazanja i objave Majke Božje u Lurdu, kao i najnovije u Fatimi. Može se pobožno vjerovati, da cjelokupna šira i uža kršćanska pobožnost sasvim se u naše doba preoblikuje u marijansku pobožnost. Približavamo se kršćanskom vremenu, kad će Krist u Mariji slaviti svoj apokaliptički triumf na svietu.

Možemo zaključiti, da moljenje Krunice ne samo spada na bit kršćanskog života, nego je ona znak, u kojemu nazrievamo preodređenje za nebo ili vječno osuđenje. Evo što o Krunici govori blaženi Ljudevit Marija Grignion (1673—1716), pisac jedinstvene knjige »*Prava pobožnost prema Majci Božjoj*«, koja je pred malo vremena izašla u hrvatskom prievodu:

Malo kršćana, pa i prosvietljenih, poznaju cienu, vriednost, izvrstnost i potrebu Zdravomarije ili Krunice. Trebalo je, da se Presveta Djevica prikaže više puta velikim i veoma prosvietljenim Svetcima, da im pokaže vriednost ove molitve, kao na pr. sv. Dominiku, sv. Ivanu

od Kapistrana, blaženom Alanu de la Roche. Oni su sastavili čitavih knjiga o čudestvima i uspješnosti ove molitve u obraćenju duša. Oni su svečano izjavljivali i javno propoviedali: kako je spas svieta po *Zdravomariji*, da je i spas svakoga pojedinca povezan s Krunicom; da je upravo ova molitva doniela suhoj i neplodnoj zemlji plod života, pa da će ta ista molitva, pobožno moljena, nuždno činiti, da nikne u našim dušama rieč Božja i donese plod života ,a taj je Isus Krist; da je kruničina Zdravomarija nebeska rosa, koja natapa zemlju, to jest dušu našu, i daje joj, da donese svoj rod na svoje vrieme, a da duša, koju ne natapa ta nebeska rosa-molitva, ne nosi ploda, nego samo kupinu i trnje i blizu je, da bude prokleta.

Evo što je Presveta Djevica odkrila bl. Alanu de la Roche, kako je zabilježeno u njegovoj knjizi: *De dignitate Rosarii*, i kako to donosi za njim Kartagena: »Znaj, sinko moj, i javi svakomu, da je vjerojatan znak, da je netko blizu vječne osude, ako ima odvratnost, mlakost i nemar prema Anđeoskom pozdravu, koji je popravio štetu svega svieta«. Eto sasvim utješljivih, a ujedno i sasvim strašnih rieči! Čovjek bi im jedva vjerovao, da nam za njihovu istinitost ne jamči ovaj sveti čovjek, a još prije njega sv. Dominik, a zatim više velikih osoba, i izkustvo od više vjekova. Jer vazda se zapažalo, da mrze i preziru Zdravomariju i krunicu svi, koji nose znak odbačenja, kao što su svi heretici, bezbožnici, oholice i svjetovni ljudi. Oni se na te molitve kostrieše, voljeli bi nositi uza se zmiju nego Krunicu. I oholice, taman bili katolici, pošto imadu iste sklonosti, koje i otac im Lucifer, preziru Zdravomariju ili su ravnodušni prema njoj, a krunicu smatraju pobožnošću za ženice, koja je dobra jedino za neznalice i nepismene. Nasuprot vidjelo se je iz izkustva, da ljube, vole i mole s uživanjem Krunicu svi, koji inače imaju velikih znakova predodređenja, i što su sjedinjeniji s Bogom, to im je draža ta molitva.

Ja ne znam, kako to biva i zašto ,ali međutim ovo je istina: da doznam, da li je netko Božji, ja boljega sredstva nemam negoli je izpitati, da li mu je drago moliti Krunicu. Velim, »da li mu je drago«, jer se može dogoditi, da se netko nađe u nemogućnosti naravnoj ili dapače i vrhunaravnoj moliti je, ali ipak mu je vazda draga i rado je preporučuje drugima.

Molimo li Krunicu dobro, to jest pomnjivo, pobožno i čedno, ona je, kako kažu Svetci, neprijatelj vragu, kojega nagoni u bieg ,i čekić, koji ga ruši; ona je posvećenje duša, veselje anđela, milopoj predodređenika, pjesan Novoga Zavjeta, Marijino uživanje i slava Presvetog Trojstva. Krunica je nebeska rosa, koja dušu čini plodnom, ona je čist i nježan poljubac, što ga dajemo Presvetoj Djevici; jest rumena ruža, koju prikazujemo Mariji; jest dragocjen biser, koji joj poklanjamo; jest kupa ambrozije i božanskog nektara, kojim je ponuđamo. Sve su to poredbe Svetaca.

Zato vas vruće molim, iz ljubavi, koju imam prema vama u Isusu Kristu i Mariji, da vam ne bude dosta Mala krunica Presvete Djevice, nego da molite, imate li vremena, i čitav Ružarij, svakoga dana, pa ćete na času smrti blagosivati dan i sat, kad ste mi povjerovali, i poslije sijanja s blagoslovom Isusa i Marije, požet ćete vječne blagoslove u nebu: »Koji sije u blagosovima, u blagosovima će i požeti«.

Jesam li onda posebni ljubitelj svete Krunice? Moli li se u mojoj obitelji? Jesam li apostol svete Krunice? Promičem li »Živu krunicu«? Imam li je uviek sa sobom? Molim li Krunicu s nakanom, koju joj se namienila Majka Božja u Fatimi?

Za studeni:

MEMENTO, DOMINE, FAMULORUM FAMULARUMQUE TUARUM

Svećenik u svom zvanju nalazi vrlo snažnih poticaja, da gaji pobožnost prema svetim dušama u čistilištu.

Nedavno sam se uprav divio, kad sam slušao jednu osobu, koja mi pričala sliedeće: »Velečastni, mnogo sam vesela zbog toga, što sam dobila novi stan«. Pomislio sam i rekao sam joj: »Bit će te dobili udobniji, prozračniji stan i na boljem položaju?« Odgovorila mi je: »Ne, velečastni, nego sam radostna zato, što sam dobila stan uprav kraj groblja — i nastavila je: »Ja sam mnogo pobožna prema svetim dušama u čistilištu. U životu sam toliko puta osjetila njihovu očitu pomoć. Meni su groblja najdraža mjesta na svietu, osim crkve. Ja sam više puta prosila u Boga, da mi se je nastaniti u blizini grobova. Ja ću unapried iz moga stana moći gledati mjesto, gdje počivaju tjelesa mojih duša u čistilištu . . .«

Taj neobičan razgovor probudio je u meni misli, na kojima sam zaključio, da svećenik ima biti jače pobožan prema dušama u čistilištu, jer je u većem dodiru s njima, nego bilo tko između živih.

Svećenik po svojoj službi u velikim je vezama sa svetim dušama u čistilištu. On dnevno u svetoj misi ima na svoje razpolaganje neizmjernu milostinju, suverenu molitvu, samoga Sina Božjega, koji svoj život daje za odkupninu duša čistilišta, i svojom krvi moli nebeskog Otca *gemitibus inenarrabilibus*, da ih privede u nebesku domovinu.

U misi moli: »Primi, sveti Otče, svemogući vječni Bože, ovu neoskvrnjenu žrtvu, koju ja, nedostojni sluga tvoj, prinosim Tebi... za sve kršćane, žive i *mrtve*«. Iza posvećenja moli: »Spomeni se, Gospodine, i slugâ i službenicâ svojih..., koji otidoše pred nama sa znamenjem vjere, i spavaju u snu mira. Njima, Gospodine, i svima, koji u Kristu počivaju, molimo, da podaš mjesto sazhlade, svjetlosti i mira«... Istina, da prva žrtva na Kalvariji bila je prinesena za cieli ljudski rod, ali čini se prema riečima evanđelja, da se je preminuli Krist iza smrti prije stavio u dodir na mrtvima nego sa živima, budući da je Kristova duša odmah nakon razstanka s tielom i sa zemljom našla shodnim da pođe *ad inferos*, da tamo pravednike utješi i naviesti im skoro oslobođenje. To je shvatila sveta Crkva, pa odmah iza posvećenja žuri se, da u euharistijskoj žrtvi moli za oslobođenje iz čistilišta, naime onih, koji *dormiunt* u snu naših grobova. Tekar sada, nakon spomena mrtvih, svećenik se udara u prsa i prosi euharistijskog Isusa, da se sjeti nas ubogih grješnika: *nobis quoque peccatoribus*...

Na pobožnost prema dušama, koje trpe muke čistilišta, potiču nas osjećaji ljubavi i zahvalnosti, samilosti i pravice, a najvećma sveta vjera, kojom vjerujemo u Obćinstvo svetih. Svećenik u misi nije samo duhovni otac živih ,nego u nekom pravom smislu i pokojnih, prema kojima pokreće i rukovodi pobožnost povjerenog stada... *Mementote defunctorum*...

Sv. arski Župnik gojio je izvanrednu pobožnost prema dušama u čistilištu. Osnovao je i »*Udruženje gospođa za pomoć dušama u čistilištu*«. Životopisi mnogih Svetaca iznose nam pred oči njihovu pobožnost prema pokojnima. Sv. Katarina Ricci poduzimala je izvanredne pokore ne samo za obraćenje grješnika, nego je primala na sebe i pokoru čistilišta, da time doprinese oslobođenju duša, za koje je molila. U kršćanskom životu poznat je t. zv. »*herojski čin*«, kojim se pobožni vjernik dragovoljno u korist duša u čistilištu odriče satisfaktornog ploda svojih dobrih djela, pače se unapried odriče molitava, koje će se za njega činiti nakon njegove smrti, i predaje ih dušama, koje trpe u čistilištu.

Koliko li je ljubav prema bližnjemu izmišljata i požrtvovna ne samo kad se radi o živima nego i mrtvima! *Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur* (Mat. 5, 7).

Nalazimo se u mjesecu posvećenom dušama u čistilištu. Kojim ću im djelima očitovati svoju pobožnost? Da li mislim u ovom mjesecu i propoviedati o dušama u čistilištu?

Za prosinac:

SV. IVAN KRSTITELJ — TIP NOVOZAVJETNIH SVEĆENIKA

Nalazimo se u svetom adventskom vremenu. U liturgiji adventsko doba sjeća nas na dugo razdoblje vremena, koje je proteklo od postanka svieta do dolazka obećanog Mesije — utjelovljenog Sina Božjega. Svrha je crkvene ustanove adventa ,da molitvom i drugim pobožnim djelima pripravimo dušu na dolazak milosti Kristove, u njoj se utvrdimo i tako se pripravimo na drugi dolazak Kristov na ovu zemlju, koji će biti na svršetku svieta.

U adventsko doba Crkva nam u liturgiji iznosi pred oči slike svetih Patrijarha iz Starog Zavjeta, među kojima na poseban način ističe se sv. Krstitelj, predteča Odkupitelja svieta. Prema riečima sv. Ivana evanđeliste, sv. Predteča nije bio svietlo, nego je njegova misija bila u tome, da svjedoči za svietlo, da svi vjeruju po njemu (Iv. 1, 7).

Sv. Augustin stavlja pitanje: Kako to da Svietlu-Kristu treba drugo svietlo, da svjedoči za njega? Ili Svietlo nije po sebi jasno, da o sebi svjedoči? Zar suncu treba drugo sunce, da ga sviet vidi? I odgovara: Nije u Svietlu razlog, da ga ljudi vide pomoću drugih svietla, nego je tolika slabost čovječjih očiju, da im trebaju druga svietla, koja će ih upoznati s najvećim Svietlom. Krist je po sebi dovoljan, da ga vide ljudi, ali su ljudi slabi, pa im se hoće drugo svietlo, kojim će upoznati pravo Svietlo. Božjoj Providnosti trebao je sv. Ivan Krstitelj, da svojim životom i djelom svrati pozornost tadašnjeg svieta na Isusa Krista.

Zbog ljudi trebaju Kristu novi sveti Krstitelji, a ti su svećenici. Svi su svećenici drugi Ivani Krstitelji. Svi su oni za svoje doba predteče Isusa Kristu. Oni Krista daju ljudima i ljude Isusu Kristu.

Razmatrajmo:

Sv. Krstitelj bio je *velik čovjek*. To je o njemu uztvrdio sam Krist: Nije ustao između rođenih od žena veći od Ivana Krstitelja (Mat. 11, 11). Velik je zato, što mu je Bog povjerio jedinstvenu zadaću, da on i nitko drugi predstavi svemu čovječanstvu utjelovljenog Sina Božjega. Najprije ga je predstavio svemu narodu kod rieke Jordana: Evo Janje Božje, što oduzima grieh svieta (Iv. 1, 29). Zatim ga posebno predstavlja Njegovim učenicima: Evo Janje Božje (Iv. 1, 36).

I svećenik je vrlo velik čovjek među ostalim ljudima. I o svećenicima svjedoči Isus: Vi ste svietlo svieta. Ne može se grad sakriti, koji stoji na gori (Mat. 5, 14). Ali, kad se je sv. Krstitelj pokazao ne samo velik nego i najveći, pače kad je nadvisio samog sebe? Onda, kad se

je ponizio pred Bogom, svietom i vlastitim učenicima izjavivši im: *On* (Krist) *treba da raste, a ja da se umanjujem* (Iv. 3, 30). Poniznost je svestrana kršćanska krepost, duhovna atmosfera, u kojoj jedinoj rađaju se i uspjevaju sve ostale kreposti. Krist je posebno svojim apostolima kazao: *Koji je najmanji među vama, on je velik* (Lk. 9, 48).

Krstitelj je bio i veliki *pokornik*. Radi pokorničkog života sv. je Krstitelj zasjao velik u očima svih slojeva židovskog naroda. Toliko je njegova pokora svratila pažnju svih Židova, da su počeli misliti, da li on nije obećani Mesija. Njegova pokora odrazivala se je na tielu, u odielu, u hrani i u piću. Jedan isti je čovjek dušom i tielom. Pokora zahvaća svega čovjeka. Kaže Krist: Ako ne budete činili pokore, svi ćete propasti (Lk. 13, 5).

Tko je hodočastio u Ars kraj Liona, snebivao se je, kad je vlastitim očima gledao preostale znakove i dokaze pokore sv. arskog Župnika, kojom je on svratio na sebe pozornost svega svieta svog vremena.

Sv. Ivan Krstitelj bio je i silni *propovjednik*. Duhovna veličina — bio je napunjen Duha Svetoga već u utrobi svoje majke (Lk. 1, 16) — i pokornički život učinili su ga glasnikom Božjim, te njegove propoviedi nisu bile »glas onoga koji viče u pustinji,« nego su na njegovu rieč mienjali život isti carinici, pače i vojnici.

I svećenička je služba: Propovjedajte evanđelje svakom stvorenju (Mk. 16, 15), i: Propovjedajte na krovovima (Mat. 10, 27). Gdje? U crkvi, u školi, u vjerskim družtvima, u izpovjednici...

Sv. Krstitelj bio je još i *prorok*. Zakarija ,njegov otac, tvrdi o svom djetetu: I ti, diete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega (Lk. 1, 76).

Zar i svećenik nije prorok, kad naviešta rieč Božju? Nije li propoviedanje na pr. o Osam blaženstva gledanje u budućnosti sudbine pojedinaca i svega svieta. Da li istine svetog evanđelja nisu prorekle današnje stanje svieta?« Ne može dobro drvo roditi zlih rodova, ni zlo drvo roditi dobrih rodova (Mat. 7, 18). U Božjim istinama kao na dlanu svećenik motri tiek svieta.

Moj svećenički advenat stoji eto u tome, da budem velik po Kristovoj milosti u očima Božjima; da budem čovjek, koji shvaća zamašaj kršćanske pokore; da odlučno u naše poganske dane iznosim istine evanđelja pred svako stvorenje, i da bez straha pred ljudima navieštam im, što ih čeka, ako sliede evanđelje, a što ako ga zabace.

J. Frassinetti:

O KORIZMENOM PROPOVIEDANJU, O MISIJAMA I O DUHOVNIM VJEŽBAMA

51. Propoviedanje je osobna dužnost župnika, i ako nije zakonski opravdan, ne može ga tko drugi u tome zamieniti. Naravski, ovo se razumieva o običnom ili nedjeljnom propoviedanju, pa je uputno, da se župnik pobriga, te njegove ovce koji put čuju i drugog propovjednika. To je koristno i zato, da rieč Božja privuče k sebi one, koji su nemarni da čuju propovied, ili ne vole slušati vlastitog župnika, a ima i takvih, kojima su i u rieči Božjoj drage izmjene i novi ljudi. Takvi su ljudi, da svraćaju posebnu pažnju na novog propovjednika.

Ako ima materijalnih sredstava, dobro je da župnik naruči korizmenog propovjednika, barem za nedjelje. Taj će dobro doći i za uzkrsno izpoviedanje. U manjim mjestima i u onima, u kojima svatko pozna župnika, kao što i on zna svakoga, lako se nađu sramežljive duše, koje dosta težko idu k vlastitom župniku na izpovied, pa su tako izložene paklenom napastniku, da ih navede i na izpoviedi prešute koji težki grieh. Ako li je pak u korizmi, ili barem zadnjih njezinih dana, u župi strani svećenik, koji ne pozna osobe, one će rado poći k njemu, pače i na obću izpovied za umirenje svoje duše.

Naravski, da će se župnik pobrigati, da ovaj izvanredni propovjednik bude prema mogućnosti što odličniji ,koji će rieč Božju navieštati svim žarom duše, i uzto da je pobožan, jer u protivnom slučaju mala će biti korist od njegovih i propoviedi i izpoviedi. *Bonum ex integra causa, malum ex quocunque defectu.*

52. Od veće su važnosti svete Misije i Duhovne vježbe. U njima se običavaju probuditi savjesti i okorjelih grješnika, do kojih nije mogla doprieti ni župnikova rieč ni propovied korizmenog propovjednika. To je istina, da se mnoge duše obrate Bogu za vrieme misija, a po koja i na duhovnim vježbama. Zato će gorljivi župnici sve poduzeti, da im se u župi iza nekoilko godina održe misije ,a duhovne vježbe svake godine.

Da ništa drugo ne bi govorilo u korist misija, dosta je to, što će se uviek u župi naći kojekakvih biednika ,koji su im protivni. Ne bi čovjek vjerovao, da se može naći i svećenika, kojima ne samo da nije ništa stalo do misija, nego su im i protivni, te stvar mora doći i do biskupa, da on pođe na ruku dobrim dušama i zapovjedi, da se misije imadu svakako držati. Ti čudni svećenici običavaju navesti pro-

tiv misijama to, da uznemire duše. Ima naivnjaka, koji povjeruju takvim glasinama. Nego to je grozno, da se nađe župnika, koji su protiv misija zbog kakvih sumnjivih razloga, naime htjeli bi, da se ne probude nekoje savjesti, koje oni vole, da driemaju, i da po njihovoj izpoviedi ne doznadu misionari štošta, što bi bilo nečastno za te župnike. Ovi su pastiri duša izgubili strah Božji, ne brigaju za spas svoje duše, pa ni za duše svojih župljana, te bi sve učinili, da koješta bude s dušama u grob zakopano. Nije dakle nikakvo krivo suđenje, ako o župniku, koji je protivan misijama, držimo, da je ili posve nemaran ili sasvim zao.

53. Dobro je uviek, da se u župi drže svake godine tečajevi duhovnih vježbi, i najradije za pojedine staleže. Ako za siromašne župe ne možemo naći vriedna duhovnog vođu tih vježbi, tada radije neka se požrtvovni župnici izmiene međusobno i održe ih, nego da ih podpuno izostave kroz godinu. U tom slučaju vjernici će imati drugog vriednog propovjednika i bit će slobodniji, da se izpoviede tom novom vođi duhovnih vježbi, nego svom poznatom svećeniku.

Napose spominjemo, da novi župnik ne smije se dati zavesti od česte predrazsude i misliti, da godišnje duhovne vježbe mogu se na lahku ruku izostaviti uprav radi toga, što tobože ne vide njihovu korist. Doista, ako uspjeh duhovnih vježbi mjerimo prema uzbuđenju, kojega one koji put prouzrokuju u mjestu, onda bi njihova što veća riedkost rodila obilnijim plodom. Zapravo tako je, da duhovne vježbe, koje se održe nakon 30, 40 ili 50 godina imat će veći vanjski uspjeh nego one svakogodišnje, ali kako bit duhovnih vježbi stoji u obraćenju grješnika, i nema godine, koja nema svojih grješnika, pa radije posegnimo svake godine za obraćenjem barem jednog grješnika nego li za vanjskim uspjehom posve riedkih duhovnih vježbi.

M. Martinović:

GLAVNE VJERSKE ISTINE

»I mnogim je takvim pričama učio narod« (Mk. 4, 33).

Četrnaesta nedjelja po Duhovima:

LJUBAV PREMA BOGU

Braćo, koji god čovjek i malo promatra sebe i ovaj sviet, taj se lako uvjeri, da postoji Bog, Stvoritelj i Gospodar neba i zemlje, da je Bog dobar, milosrdan, presvet. No nijedna pamet ne može doznati, što je Bog u sebi, ili što sačinjava unutrašnji Božji život. To zna sam Bog. Dakle jedino Bog može nam objaviti, što je On u svojoj naravi. I na pitanje, što je Bog u sebi, odgovara nam sveta vjera ovo: *Bog je Ljubav* (1. Iv. 4, 16). Kao što je more neizmjerna voda, i sunce zamjerna vatra, tako je Bog neizmjerna i zamjerna Ljubav. Ljubav sačinjava Božji život. Dragog Boga mi zovemo Bog, ali zapravo Njemu najbolje pristaje ime: Ljubav.

Mi smo ljudi sinovi Božji, djeca Ljubavi, pa nije čudno, da i našu narav sačinjava ljubav, te čovjeku nema ništa draže od ljubavi, niti on za čim drugim jače teži, što li da ljubi, da bude ljubljen. No, oh žalosti! Grieh je pomutio, zatrovao i iznakazio čovječju ljubav. Čovjek, istina, ima u sebi zastrtu sjenu iskonske ljubavi, koju baštini od Boga, svoga Otca, ali ima i jake porive krive, lažne i svetogrdne ljubavi, kojom se udaljuje od ljubavi prema Bogu. Čovjek mora nešto ljubiti i baš u predmetima, koje ljubi, odigrava se njegova vječna sudbina: dobra ili zla.

Isus Krist, utjelovljeni Bog, došao je na sviet, da čovječju ljubav okrene dobrim putem, te da ta božanska ljubav usreći čovjeka na ovom i drugom svietu. Prema tome razmatrajmo ove tri stvari:

1. Prava čovječja ljubav stoji u tom, da Boga ljubimo nada sve, a bližnjega kao sebe istoga. Tko može bolje znati do li Bog, koji je stvorio čovječju ljubav, što čovjek ima prvo i najvećma ljubiti? U Starom Zakonu uči Bog čovjeka: »Čuj Izraele, Gospod je Bog naš, Gospodina, Boga svoga, svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom i svom snagom svojom«, pa nastavlja: »Ljubi Gospoda, Boga svojega, slušaj ga i budi mu vjerno odan! Jer o tom ovisi život tvoj, i duljina tvojih dana, što ih smiješ provesti na zemlji (Deut. 6, 5 i 30, 20).

Jednako čitamo i u Novom Zavjetu: Jedan od književnika pristupi Isusu i zapita ga: »Koja je od svih prva zapovied? Isus odgovori: Prva je: Čuj, Izraele, Gospodin Bog naš, Gospodin je jedini. I ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom pameti svojom i svom snagom svojom! Ovo je prva zapovied, Druga je ova: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe! Druge veće zapoviedi od ovih nema« (Mk. 12, 29—31).

Sam čovjek može se uvjeriti svakog dana, da nijedno zemaljsko dobro ne može zadovoljiti njegovo srdce, nego jedini Bog. Iz duše svakog čovjeka izvadio je sv. Augustin svoju vrlo poznatu izreku: »Stvorio si me, Bože, za sebe, i nemirno je moje srdce sve dotle, dok ne počine u tebi«. Slavni kralj Aleksandar Veliki plakao je, što još ima carstvâ, koje nije osvojio. Salamon je bio obdaren nečuvenom mudrošću i uživao je do skrajne sitosti svaku tjelesnu nasladu, ali je na kraju morao priznati: »Na svietu je sve izpraznost«! U pobjedničkoj slavi Napoleon je sebe smatrao, da je kao nadčovjek, ali kad ga je slava ostavila na cjedilu, i on bio zatočen na otoku sv. Jelene, tada se je osjećao malen kao koji bogac. Naprotiv, sv. Pavao, siromašan i bez časti, ali pun ljubavi prema Bogu napisao je: Ljubav Božja izlila se u srdcima našima (Rim. 5, 5), pa nastavlja: Pun sam utjehe, obilna je moja radost pored sve nevolje naše (2. Kor. 7, 4). Franjevački trećoredac, bl. Rajmundo Lullo, nakon svog obraćenja na pokornički život, živio je kao povrh sebe u prevelikoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Kad bi ga ljudi pitali: Tko si ti? on bi odgovarao: Ja sam ljubav! A na pitanje: Kako ti je mie? kazao bi: Ime mi je ljubav. Što tražiš, kuda putuješ? Opet bi njegov odgovor glasio jednako: Tražim ljubav i putujem k ljubavi.

Blago vama, o svi Svetci Božji, koji ste jedini znali savršeno ljubiti Boga i bližnjega, i tako ste usrećili sebe na zemlji i na nebu!

2. Kršćanska je ljubav dar Božji. Braćo, u našoj vjeri sve je golemi i nadnaravni dar Božji. Kaže nam Isus: Nitko ne može doći k meni, ako ga Otac ne povuče (Iv. 6, 44). Dobro je rekao sv. Jakov (1, 17): Svaki dobri dar i svaki savršeni poklon odozgo je, silazeći od Otca zviezda.

Ljubav prema Bogu i bližnjemu je poseban ili nadnaravan dar Božji. Nikad ne smijemo smetnuti s pameti ovu istinu: ja mogu ljubiti dragog Boga jedino pomoću njegove milosti, i: samo me Bog može obogatiti darom svoje ljubavi. Poznata je rieč sv. Franje asiškoga: *Bože, uredi u meni svoju božansku ljubav!*

Nije ljudsko srdce po sebi sklono, da ljubi Boga nad sve stvorene stvari, a bližnjega kao sebe istoga, nego radije kažimo, da je naše srdce sklono, da sve drugo više voli nego svog Boga. Grješnici smo i u griehu nas je začela naša majka! Onda sam Bog svojom milošću može potaknuti i okrenuti čovječje srdce, da voli Boga iznad svih stvorenih stvari, i da bližnjemu želimo i činimo dobro kao i samom sebi. Kad je sv. Petar izpovjedio svoju vjeru u Isusa i priznao Krista utjelovljenim Sinom Božjim, Spasitelj mu je kazao: Petre, ta tvoja vjera nije potekla iz tiela i krvi tvoje, nego ti ju je nadahnuo moj Otac nebeski. Ova Kristova izjava o Božjem podrietlu Petrove vjere vriedi pogotovo za ljubav, koju je apostol u drugoj prigodi posvjedočio prema Isusu i rekao svom Gospodinu: Ti znaš, da te ja ljubim (Iv. 21, 17).

Dakle u svim našim molitvama na prvom mjestu imamo pitati u Boga: Bože Otče, po zaslugama tvoga Sina Isusa Krista, a po zagovoru moje majke Marije, vruće te molim, da ljubim Tebe nada sve, a mog bližnjega kao sebe istoga ...

3. Dar Božje ljubavi na dohvat je svakom kršćaninu. Između ljudi, koji su se posebno iztakli u ljubavi prema Bogu, spomenut ću nekoje svetce. Sv. Filip Neri toliko je bio užgan u ljubavi prema Bogu, da mu je srdce od silnih udaraca ljubavi razbilo dva rebra ... Sv. Franjo salezki običavao bi govoriti: Kad bi znao, da u meni ima i jedna žilica, koja ne ljubi Boga, ja bih je odmah izčupao iz svog tiela. Temperatura zdravog čovječjeg tiela ima 37 stupnjeva. Ako se povisi na 43, čovjek umire. Ali znademo za nekoje Svetce, kojima bi čudesna ljubav prema Bogu podigla toplinu tiela na 100 stupnjeva, i ne bi umrli!

Bog je eto nekojim svojim vrlo vjernim slugama bio preobilat u daru svoje ljubavi. Ali On nije u njoj škrt prema nikomu. Što je naša sveta vjera nego li izljev Božje ljubavi prema čovječanstvu, da se spasi? Svih sedam Kristovih sakramenata jesu rieke Božje ljubavi prema ljudima. Kako su sakramenti i molitva na dohvat svakomu čovjeku, tako im je na dohvat i dar ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Zar Krist nije poljubio i svog izdajnika Judu, i time najpodlijem čovjeku na svietu ponudio svoju ljubav? Da li se Krist nije smilovao i razbojniku pokraj svoga križa, obdario ga svojom ljubavi, i u njoj ga u raj poveo? Zar nije Krist riešio grieha onoga jadnika, koji mu je proparao božansko Srdce, i učinio ga sretnim darovavši mu svoju ljubav i raj?

I nama će Isus dati svoje ljubavi, samo je zaslužimo i molimo: Daj mi, Bože, svoje ljubavi! Neka u našem srdcu umre svaka grješna ljubav prema stvorenjima. Svojom ljubavi očisti, Bože, našu ljubav prema stvarima ovog svieta. Ljubimo te, Bože, jer si ti neizmjerna dobrota i jedini dostojan naše najveće ljubavi. Amen.

Petnaesta nedjelja po Duhovima:

ČIME ĆEMO POKAZATI, DA BOGA LJUBIMO

Braćo, svima je nama poznato, da naša sveta vjera postavlja svojim vjernicima ovo prvo pitanje: Zašto smo na svietu, i odgovara: Na svietu smo, da Boga poznamo i ljubimo. Ljubav prema Bogu je duša kršćanskog života. Toga je bio sviestan sliepi i sveti katolički prelat de Ségur, pa je pred smrt u svojoj oporuci napisao i ovo: »Na olovnoj kutiji, u koju će biti pohranjeno moje srdce, neka se urežu ove rieči: Isuse, Bože moj, ja te ljubim...«.

Postoji vrlo važno pitanje: čime ćemo mi kršćani pokazati, da Boga istinito ljubimo? Na to je pitanje odgovorio sv. Augustin: Djelima ljubavi dokazat ćemo, da Boga ljubimo. Ali već Isus Krist odkrio je, čime ćemo posvjedočiti, da Boga ljubimo, kad je rekao u evanđelju: Ako me ljubite, držite moje zapoviedi. Tko ima moje zapoviedi i drži ih, on je onaj, koji me ljubi (Iv. 15 i 21). Dakle,

1. Pokazat ćemo da Boga ljubimo, ako ne griešimo. Svaki je grieh uvreda Bogu. Ljubav prema Bogu traži, da mrzimo grieh. Evo primjera iz Svetog Pisma, koji nam očituje, kako kršćanin ima ljubiti Boga čuvajući se, da Ga griehom ne žalosti:

Josipa, sina patrijarhe Jakova, prodala su njegova braća u Egipat. Tamo ga je kupio Putifar, dvoranin farauna kralja egipatskoga. Josip se je svojom dobrotom i mudrošću toliko svidio egipatskom kralju, da ga je postavio upraviteljem kuće svoje i svega imanja svoga. Bio je krasna stasa i liepa lica. Nakon malo vremena griešno se u Josipa zaljubi žena Putifarova i reče mu: Dodi da sagriešimo. Na tu nečistu ponudu odgovorio je Josip: »Kako bih ja sad učinio tako grdno zlo i Bogu tako sagriešio?« Grješnica je i dalje napastovala Josipa, da s njom sagrieši, ali kad je Josip ustrajao u svojoj čistoći, ona mu je podmetnula, da je od nje tražio grieh, ali da ona nije htjela, i tužila ga za tobožnji pokušaj nasilja, pa je nevini Josip dospio u tamnicu, da i patnjom zatvora posvjedoči, koliko ljubi Boga, te voli i život žrtvovati nego nečistim griehom uvrieditи svog Stvoritelja.

I laž je oduran grih, koji vrieđa Gospodina Boga. Osma Božja zapovied glasi: Ne svjedoči lažno (2. Mojs. 20, 16). Isus tvrdi u sv. evanđelju, da je vrag otac laži (Iv. 8, 44). To dobro znadu pravi Kristovi vjernici, zato nikad ne vole lagati, da time pokažu, koliko ljube Boga.

Za vrieme francuzke revolucije bili su na osobit način proganjani svećenici. Mnogi su među njima bili i mučeni za vjeru Isusovu. Jedan

između njih krio se je od krvoločnih buntovnika, ali je i on pao u njihove bezbožne ruke, i kako je bio dobrano odmakao u godinama, revolucionarci su osjetili neko milosrđe prema biednom starcu i naumili, da ga spase od smrti. Rekli su mu: Naša republika ne će da strielja svećenike, koji su stupili u šestdesetu godinu života, ili su težko bolestni, a vi, velečastni, izgledate, da vam je više od šestdeset godina, — dajući mu time na znanje, neka reče, da mu je više od šestdeset godina, da tako ne bude osuđen na smrt. I zaista oni su ga upitali službeno: Koliko vam je godina? Svećenik znajući, koliko je Bogu mrzka laž, odgovori odrešito: »Imam petdesetdevet godina i devet mjeseci više, a i zdrav sam podpunoma«. Na to će mu republikanci: Zašto ne kažete, da ste prešli šestdesetu godinu, kad vam manjkaju samo tri mjeseca? Opet će im bogobojazni svećenik: Ne mogu i ne smijem lagati, da ne uvriedim Boga. Dakle ni s najmanjom laži nije htio spasiti svoj život od očite smrti.

2. Pokazat ćemo, da Boga ljubimo, kad promičemo slavu Njegovu. Prava ljubav, braćo, prema Bogu traži, da Boga hvalimo, častimo i promičemo slavu Njegovu. Svima kršćanima kaže Isus Krist: Neka se svietli svjetlost vaša pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Otca vašega, koji je na nebesima (Mat. 5, 16). Poznam jednog trgovca, koji se tako zalaže za slavu Božju, da na glas zvona u podne, uviek u svom vrlo bogatom dućanu pred prisutnima moli Anđeo Gospodnji, i ima načina, da potakne i njih, da s njime zajedno pozdravljaju Gospu. Na izlozima svog dućana on stavlja raztvorene katoličke novine i druge kršćanske tiskane stvari, da ih prolaznici čitaju. Poznam jednog drugog odličnog katolika, koji svojim dobrovoljnim i bogatim novčanim doprinosima pomaže gradnje crkava, pače je na vlastiti trošak sagradio jedan vrlo liep oltar u svojoj župnoj crkvi.

Poznam i jednoga liečnika i upravitelja velike bolnice, koji, kad je primio upravu, odmah se je pobrinuo, da za svaku sobu nabavi sv. Propelo, kojih je trebalo oko 350. Sve su to djela, kojima se promiče slava Božja i spasenje kršćanskih duša.

Što god učinimo dobra našem bližnjemu, sve je to promicanje slave Božje. Jednim takvim djelom iztakao se u prošlom stoljeću sv. Josip Kolotengo. On je nekom prigodom na ulici talijanskog grada Torina našao na pola mrtvu jednu ženu. Ni časa nije oklievao, nego ju je uzeo na svoja ramena, smjestio u svoj stan i rekao: »Ti ćeš biti zadnja, koja si tako ostala bez pomoći«. Kućica, u kojoj je bila zaštićena, postao je ugaoni kamen, na kojemu je poslije sagradio glasovitu po svemu svietu »Kuću Providnosti«, u kojoj je sada smješteno do

10.000 bolestnika, i to samo onih, koji nigdje drugdje ne mogu naći bolničkog zaklona.

Boga ljubimo i širimo slavu Njegovu i onda, kad ustajemo na obranu časti Božje ,koju javno vrieđaju drzoviti grješnici. Što nije molitvom i pokorničkim djelima učinila sv. Monika za obraćenje svoga krivovjernog sina Augustina? I uspjela je. Što i danas gorljivi katolici ne poduzimaju da dovedu na izpovied kojeg tvrdokornog grješnika? Da zaprieče psovku, svađu, odpad od vjere? Da sklope brak oni, koji žive u grješnom suložničtvu? Da pristupe na prvu izpovied i pričest zapuštena djeca? Apostolat Katoličke Akcije danas je odličan način širenja slave Božje.

3. Pokazat ćemo, da Boga ljubimo, kad ponizno snosimo križeve, koje nam šalje ruka Božja. Naš Gospodin Isus Krist najvećma je pokazao, koliko ljubi svog Otca nebeskoga onda, kad je za oproštenje naših grieha podnio tolike patnje u svom čovječjem životu, pače je i umro za nas na drvetu križa. Propelo je vječni znak, koliko nas Bog ljubi. Svima kršćanima kazao je Isus: Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sebe i uzme svoj križ svaki dan i ide za mnom (Lk. 9, 23). Krist ne zove blaženima bogate, ni one kojima se smije zemaljska sreća, ni one, kojima je udobno na svietu, kao ni one, koji vole griešni sviet, nego naprotiv: Blaženi siromasi duhom... blaženi žalostni... blaženi, koji su progonjeni radi pravednosti... blaženi, koji su pogrđeni (Mat. 5, 3—12). Sve patnje, koje nas susreću u životu, jesu na programu Božje uprave našim životom, da po njima postanemo slični propetom Kristu, te se spasimo i postignemo što veću slavu Božju u nebu.

Tko dakle ljubi Boga, taj predano volji Božjoj podnosi bilo koje patnje, koje mu dolaze od ruke Božje. Bog je htio, da sv. Ivana od Križa njegovi duhovni poglavari zatvore u samostansku tamnicu. Bog je htio, da sv. Ivanica de Chantal smrću izgubi svog mladog muža. Ovi Svetci znali su, da njihove patnje dolaze iz ruke Božje, zato su ih prihvatili objeručke kao dar Božje ljubavi.

Eleonora, supruga austrijskog cara Leopolda, jednom je sa svojim dvoranicima slušala sv. misu. Pri kraju mise najednom posvema osliepi, i nije ništa vidjela. Nastalo je silno zaprepaštenje među prisutnima u crkvi. Jedina carica ostala je posve tiha i umirivala je prisutne ovim riečima: »Ništa se ne uznemirujte i ne žalostite. Ja vjerujem da moja sljepoća nije došla bez Božjeg dopuštenja. Bog zna, zašto je dopustio, da osliepim i da unapried moj život bude tamna noć. Ja Boga ljubim i hoću da se na meni vrši njegova sveta volja. Oh koliko sam sretna, što je moj zadnji pogled bio prema svetoj Hostiji. Još mi je jedina želja, da mog Odkupitelja vidim u nebu«.

Tako rade svi kršćani, koji iskreno ljube Boga. Ljubimo Gospodina Boga izbjegavajući svaki hotimični grieh. Gjubimo Ga šireći dobrim djelima Njegovu slavu. Ljubimo Ga primajući iz Njegove ruke sve patnje našeg života. Amen.

Šestnaesta nedjelja po Duhovima:

KARAKTER-KRŠĆANIN

Braćo, izpričat ću vam jedan događaj, da vam odmah bude zjasno, o čemu je naš današnji duhovni razgovor:

U nekom omanjem hrvatskom gradiću svećenik na putovanju ušao je u hotel, da objeduje. Malo iza kako je sjeo i čekao na hranu, ušao je u istu blagovaonicu jedan strani putnik, odložio prtljagu, pogledao po sobi i ravno se uputi k stolu, za kojim je sjedio naš svećenik. Predstavio mu se: N. N., zatim je poljubio ruku svećeniku i dodao: Vi ste, velečastni, danas moj gost, ja plaćam objed i s vama ostajem u družtvu, dok ne prosliedim napried moje putovanje. Naravski, da se je nenadani došljak prije objeda pobožno prekrižio i molio. Kako je u blagovaonici hotela bilo mnogo drugih gostiju — razumije se sama gospoda — oni su svratili pažnju na došljaka, koji tako slobodno i javno ljubi svećeniku ruku i moli prije objeda, što kod njih nije bio običaj. Preko objeda došljak je odkrio svećeniku, da je član družtva Kolombovih vitezova, da putuje iz Amerike u rodni kraj, da ga posjeti nakon 20 godina odsutnosti, pa nastavi: U našim družtvenim pravilima stoji, da svagdje u javnom životu imamo pristupiti svećeniku, pozdraviti ga kršćanskim načinom i ponuditi mu naše gostoprimstvo...

Ovaj je dakle gospodin primjer karakter-kršćanina, koji se ne stidi javno pokazati kršćanska djela svoje katoličke vjere. On javno moli Boga, javno priznaje i poštuje svog svećenika i ne žali potrošiti za javno priznanje svoje vjere.

Danas dakle mislim govoriti o kršćaninu-karakteru, kakav se eto pokazao i ovaj sad spomenuti gospodin. Dosad smo imali duhovne razgovore o člancima katoličkog vjerovanja, kako se nižu u divnoj molitvi: Vjerujem u Boga Otca svemogućega... Sveta vjera nameće nam stalne kršćanske dužnosti, koje su sabrane u deset Božjih i pet zapoviedi svete matere Crkve. Mi ćemo napried u našim duhovnim razgovorima razglabati te drage dužnosti, ali ćemo im za osnovu postaviti današnje razmatranje o kršćaninu-karakteru. Naime, kršćanski karakter traži, da Boga štujemo ne samo unutrašnjim načinom, nego da i postojano i javno očitujemo svoju vjeru, ufanje i ljubav prema Bogu. Dakle:

1. Boga moramo priznati javno. Vjera ima da zauzme naš čitav život: ne samo unutrašnji i privatni, nego i vanjski, javni. To traži naš Gospodin Isus Krist, koji govori svim svojim vjernicima: Koji god prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Otcem mojim nebeskim. A koji god zataji mene pred ljudima, zatajit ću i ja njega pred Otcem svojim, koji je na nebesima (Mat. 10, 32).

Evo nekoliko prigoda, u kojima, u suvremenom životu, mi katolici moramo javno poznati svog Boga. Istina, u prvom redu Boga imamo poznati javnom molivtom, pohađanjem nedjeljne mise, pristupanjem na svete sakramente, kršćanskim odgojem svog poroda, ali današnje vrieme traži i to, da mi katolici, na primjer, u zapučku nosimo koji vjerski znak, da u svom stanu ne držimo kojekakve slike, nego slike Svetaca, posebno Majke Božje, i na izloženom mjestu sliku božansokg Srdca Isusova i sv. Razpelo. Obiteljski je život nasljedovanje života svete Obitelji: Isusa, Marije i Josipa. Kad su te slike blagoslovljene, one su, uz našeg Anđela Čuvara, najmoćniji zaštitnici našeg doma, stana i članova obitelji. A kako knjige i novine imaju velik utjecaj na naš život, sliedi po sebi, da nipošto ne čitamo i ne držimo knjige, koje bi i malo bile sumnjive za svetu vjeru, nego da imamo i čitamo štivo, koje nas razsvjetljuje u vjerskim istinama.

Znamenito je u katoličkoj Crkvi obraćenje sv. Marije egipatske. Ona je bila javna grješnica. Ali tko joj je dao prvi poticaj za obraćenje? Jedna slika Majke Božje. Čitamo u misionarskoj štampi, da ne riedko naši misionari više utječu na obraćenje biednih pogana predočujući mi svete slike nego istim propoviedima. Malo tko je bio domišljat u obraćenju grješnika i da mlohave potakne na ozbiljan kršćanski život kao sv. Franjo asiski. On je jednom naumio, da predoči ljudima dobrotu Božju, pa je, kao na pozornici, napravio betlehemske jaslice, da zorno predoči, kako se je Sin Božji rodio i postao čovjekom za naše spasenje. Tom svetom domišljatošću nebrojeno je svieta potakao, da iskreno ljubi Isusa Krista. A tko bi mogao nabrojiti milosti, kojima je Srdce Isusovo nadarilo duhovnim i vremenskim milostima one pojedince, obitelji i njihove stanove, koji su imali Njegovu izloženu sliku ili kip?

2. U Boga se imamo javno i ufati. U prvim stoljećima kršćanstva pojavio se je krivovjerac Pelagij, koji je trovao kršćanski puk lažnom naukom, da čovjek sve može svojim snagama i da mu ne treba u ničemu pomoć Božja. I danas ima mnogo krivovjeraca među istim nazovikatolicima, koji život svoj, svoje obitelji i svog naroda postavljaju jedino na labave temelje svog zdravlja, znanja i bogatstva. Ovi žive bez obzira na pomoć, milost i blagoslov Božji. Za nje ne postoji nadnaravni red i nadprirodni Božji utjecaj na život i sudbinu svakog pojedinca, obitelji i naroda. O tome nam govori sv. Jakov (4, 13—15): »Deder vi sad, koji govorite: Danas ili sutra poći ćemo u ovaj i ovaj grad, i provest ćemo ondje jednu godinu, i trgovat ćemo i steći ćemo. No vi koji tako govorite, ne znate ni što će sutra biti. Jer što je vaš život? Jer ste dim, koji se za malo pokaže, a zatim ga nestane. Vi bi imali govoriti: ako Bog htjedne, živjet ćemo i činit ćemo ovo i ono«.

Kršćanin ima misliti, snovati i nadati se prema načelima sv. vjere. Kršćanski je govor izprepleten riečima: »Ako Bog dade! Ako Bog hoće! Hvala Bogu! Hoću s Božjom pomoći. Pomozi Bože i blažena Gospo! U ime Isusovo!« Tako su naši stari mislili i govorili. Isus kaže: Bez mene ne možete ništa učiniti (Iv. 15, 5). Bez Božje milosti čovjek ne može biti uzgojen. Bez Božje pomoći roditelji ne mogu uzgojiti svoj porod. Bez Božjeg blagoslova ne mogu država ni narod biti sretni. Golijat se uzdao u svoju snagu i vlastito oružje ,a David u pomoć Božju, pa je David svladao Golijata. Poznam više majki, koje su ostale iza smrti muža s brojnom djecom i u siromaštvu, ali su liepo odgojile i obskrbile svoju djecu pred Bogom i ljudima. Čime? Pomoću Božjom. Uviek je pomoć naša u imenu Gospodina, koji je stvorio nebo i zemlju! Tko je dao poznatom irskom narodu pomoć i snagu, da kroz stoljeća junački odolieva svome mnogo jačem neprijatelju, nego li nadnaravna pomoć Božja?

3. Boga moramo javno i ljubiti. Mi javno pokazujemo, da Boga ljubimo, kad u napastima, koje nas zavode da volimo taštinu života, bogatstvo i tjelesne požude, radije sliedimo volju Božju, a umrtvimo naše nizke strasti. Naš je život borba između ljubavi prema Bogu i grješnim stvarima ovoga svieta. Javno očitujemo, da Boga ljubimo, na primjer u nedjelju, kad se odlučimo slušati misu, a odrečemo se izleta, koji nas prieči, da pohodimo crkvu. U petak posvjedočimo svoju ljubav prema Bogu, kad se odrečemo mrsnog jela, a uzmemo postno. Imamo dokaz da javno Boga ljubimo, kad svladamo najezdu od srčbe, pretrpimo nanesenu štetu radije negoli da kunemo ili mrzimo bližnjega. Roditelji javno pokažu da ljube Boga, kad protiv javnog nemoralnog mišljenja, hoće da imaju onoliko djece, koliko mi Bog dade, i ništa ne rade protiv svetosti bračnog života.

Poganski car Dioklecian pozvao je preda se sv. biskupa Klementa, pokazao mu različita mučila, kojima će biti mučen, ako uztraje u kršćanskoj vjeri; zatim mu je predočio velike časti, ako se odreče Isusa Krista, i na koncu reče: Biraj: ili mučeničku smrt ili časti i slasti ovog života! Sv. biskup mu je bez krzmanja odgovorio: »Sram te bilo, care, da tako nizke stvari, kao što su zemaljska imanja i časti, uzpoređuješ

s dragim Bogom! Volim svako zlo podnieti i umrieti najokrutnijom smrti, nego se odreći Boga, koji je jedini vriedan, da ga ljubimo«.

Jest, braćo! Ništetan je sviet i sve na njemu prema Bogu. Ne ljubimo sviet. Nemojmo Boga zapostavljati ljubeći propadljive i prolazne stvari. Budimo javni i ponosni katolici! Karakter-kršćani! Neka svak o nama može kazati: taj je vjerni Kristov pristaša, koji se ne stidi Kristovih načela ni u stanu, ni na ulici, ni u družtvu, ni u svojoj službi! Amen.

Sedamnaesta nedjelja po Duhovima:

MILOST BOŽJA

Braćo, dosad smo u našim podukama o glavnim vjerskim istinama razmatrali članke vjere redom, kako nam ih niže Apostolsko Vjerovanje, i svratili smo pažnju na tri bogoslovske kreposti: vjeru, ufanje i ljubav, koje našu dušu, po Božjoj milosti, upravo podignu dragom Bogu. Prošli put govorili smo o kršćaninu-karakteru. Sad dolazimo pred važno pitanje, naime: može li čovjek po svojim naravnim snagama vjerovati, ufati se, ljubiti Boga i tako se spasiti? Može li dakle čovjek živjeti, kako traži kršćanska vjera? Može li čovjek biti savršen kršćanin?

Odgovaramo: Sve to čovjek može, ali s pomoću *Božje milosti*. Onda se nameće prvo pitanje:

1. *Što je milost Božja uobće?* No prije nego odgovorimo na to pitanje, moramo naglasiti, da je milost Božja vrlo veliko otajstvo naše svete vjere, i spada među najveća otajstva, koja nam je Krist objavio. Na pitanje, što je Božja milost, katekizam odgovara ovo: Božja je milost unutrašnji i nadnaravni dar Božji, koji čini čovjeka pravednim i svetim, da može biti drag Bogu i postići slavu nebesku. Mi ćemo drugih nedjelja vidjeti, što je milost Božja djelatna i što je milost Božja posvetna, a danas govorimo uobće o Božjoj milosti. Iako je ona u sebi vrlo otajstvena stvar, ali ćemo u primjerima ponešto nazrieti, što je u sebi.

Jednom je, kako čitamo u evanđelju (Mat. 19, 16—26), došao k Isusu neki mladić i pitao ga, što mu je činiti, da dođe Bogu u nebo. Isus mu je odgovorio: Ne ubij, ne sagriješi bludno, ne ukradi, ne reci laž, poštuj otca i majku, i ljubi svog bližnjega kao samoga sebe. Mladić mu je uzvratio, da je sve to dosad činio, i dalje je pitao Gospodina, ima li što još činiti osim Božjih zapoviedi? Tada mu je Isus nastavio: Ako hoćeš biti savršen, idi prodaj svoju imovinu i daj siromasima, i imat ćeš blago na nebu, i dođi pa sliedi mene. Kad je mladić čuo te zadnje rieči, nije u sebi našao snage, da bi i to mogao učiniti, pa je žalostan otišao i napustio Isusa. Sad je Isus progovorio svojim učenicima: Težko će bogataš ući u kraljevstvo nebesko. Kad su pak apostoli vidjeli, kako je mladić ostavio Isusa, i što Isus traži, da ljudi mogu doći u nebo, rekli su Gospodinu: Kad je tako, tko će se moći spasiti? — našto im je Krist uztvrdio: Ljudima je ovo nemoguće, ali Bogu je sve moguće. Tim riečima htio je Krist kazati: Istina, ljudi, vi svojim vlastitim snagama ne možete vršiti moje zapoviedi i savjete, ali ja ću vam dati moju božansku pomoć ili milost, pa ćete s njome moći. Dakle je Božja milost: Božja pomoć i sudjelovanje u našem spasenju.

Još jedan primjer. Sv. Pavao donosi do znanja prvim kršćanima (2. Kor. 12, 7), da ga je u tielu mučila neka vrlo težka bolest. Mogla je to biti fizička bolest, ali mogla je biti i opastna nečista požuda za grješnim užitcima. Apostol je vidio, da njegove naravne snage ne dostaju, da on junački, na slavu Božju i na svoje spasenje izdrži, kako on zove, »trn u tielu«, pa je molio triput Boga, da odstupe te muke od njega, ali mu je Gospodin odgovorio: Dosta ti, Pavle, milost moja!

Dakle po daru Božje milosti mi kršćani možemo ono, što inače ne možemo našim slabim silama.

2. *Božja je milost absolutno nuždna, da budemo dobri kršćani.* Težina tiela držala bi i pticu na zemlji, ali joj je Bog stvorio krila, kojima leti po zraku. Tako velika sklonost čovjeka da grieši i da bude protivan Bogu ne dozvoljava mu, da se ustrajno opre griehu i da sliedi Božju svetost. Ali mu sad dolazi u pomoć Isus sa svojom milošću, koja čovjeku daje nadnaravna krila, da može mrtviti grješnu narav, vježbati se u krepostima i tako letjeti Bogu u raj.

Bez Boga ne možemo ništa dobra učiniti, što bi nam vriedilo za raj, ali s pomoću Božjom možemo sve, što Bog traži. Može li diete samo po sebi ustati, hodati, jesti, poći na počinak? Ne može. A kako ono to čini? Čini s majčinskom pomoći. Dakle malo diete sve radi i živi s pomoću majke. Tako i mi kršćani sve činimo i živimo za nebo s pomoću milosti Božje.

Kad je neki vjeroučitelj poučio djecu o potrebi Božje milosti za sveti kršćanski život, onda je prozvao u razredu maloga Ivicu, da mu odgovori na pitanje: Možeš li ti, Ivica, svake nedjelje slušati misu? — On je odgovorio: Mogu s pomoću Božjom. A možeš li slušati roditelje, ne govoriti ružne rieči, ne lagati, moliti Boga? Isti odgovor: Mogu s pomoću Božjom ...

Kršćansku mučenicu sv. Felicitas poganski sudci dali su zatvoriti u težku tamnicu, da je osude na smrt zato, što se nije htjela odreći svete vjere. U tamnici joj došlo vrieme da porodi diete. Kod porodaja mnogo se je mučila, i jedva je izdržavala boli. Kad su čuvari tamnice vidjeli njezine porođajne muke, govorili su joj: Kad sad tako trpiš, kako ćeš moći izdržati grozno mučeničtvo, koje je čeka? Na što im sv. mučenica odgovori: Ja sad trpim koliko mogu, ali kad pođem u mučeničtvo, Isus, zbog kojega trpim, dat će mi svoju milost, pa ću s njegovom pomoći junački i veselo podnieti sve muke. Tako je i bilo. Dobro je rekao sv. Pavao: Sve mogu s pomoću Božjom, koja mi daje snagu (Fil. 4, 13). Stoga mi kršćani često i rado molimo: Pomoć je naša u imenu Gospodina, koji je stvorio nebo i zemlju, ili: Gospodine, u pomoć mi poteci — Gospodine, pohiti da mi pomogneš!

3. *Bog svakom čovjeku dieli milost, da se spasi.* Bog je stvorio čovjeka. Bog je svakomu dobri Otac. On hoće, da se svatko spasi. Zato daje svakomu milost, da može biti dobar i doći u nebo. Kako u redu naravi svakom živom stvoru daje zraka, sunca, vode, svietla, hrane, da može živjeti, tako u redu milosti svakom kršćaninu obilato dieli nadnaravne pomoći, da može svladati požudu na grieh, vježbati se u krepostima i unići u kraljevstvo Božje u nebo.

Gdje, braćo, nama kršćanima Bog daje obilate milosti, pomoću kojih možemo biti veoma dobri, pače i sveti? Daje nam ih u svetim Sakramentima, i kad ih u Boga tražimo u sabranoj molitvi.

Neki vrlo bogati obrtnik imao je kćerku. Nije bio kršćanin, niti dozvolio krstiti svoje diete, ali ju je dao na odgoj u jedan ženski zavod, kojega su vodile katoličke redovnice. Otac nije dozvolio, da kćerka u zavodu pohađa satove vjeronauka, ali je ona kradomice koji put pošla da sluša nauk katoličke vjere. Tu je doznala, da ne može biti pravo dobra, ako joj Bog ne da svoje pomoći. Narasla je velika djevojka, ostavila zavod i vratila se u otčinski dom. Jednom je otca nešto teže uvriedila, pa ju je on pokarao i pitao: Kako smiješ svog otca tako žalostiti? Kćerka je otcu odgovorila ovo: »Kako ja, tata, mogu biti uviek dobra bez Božje pomoći? Pruži mi božanska sredstva, da budem dobra, pa ćeš vidjeti, kako te nikad ne ću uvrieditи. Dozvoli, da se krstim, da idem na katoličku izpovied i pričest, da molim, i tad ću biti u svemu dobra.« Otac joj je rado dozvolio, da postane katolikinja, i nije unapried imao prigode, da se na nju tuži u ičemu.

Dakle u svetoj vjeri Bog nam dieli sve potrebne milosti, da budemo dobri Bogu i ljudima.

Braćo, budimo Bogu zahvalni na daru svete vjere. Po njoj nam je Bog dao sve, što nam treba, da budemo pravi Kristovi vjernici. Amen.

Osamnaesta nedjelja po Duhovima:

DJELUJUĆA MILOST

Zadnjeg smo puta, braćo, govorili uobće o Božjoj milosti. Premda je ona za naš ograničeni razum vrlo otajstvena stvar, ali je o njoj govoriti veoma koristno za naš kršćanski život, pa ćemo još i ove i sliedeće nedjelje opet razmatrati o Božjoj milosti. Danas ćemo govoriti o onoj vrsti Božje milosti, koju kršćanski nauk zove »*djelujućom*«. Ova Božja milost prosvjetljuje naš razum, da možemo spoznati dobro i zlo, te ujedno potiče volju, da na zlo mrzimo, a dobro ljubimo i činimo. Bez ove Božje milosti mi ljudi ne možemo nijedno spasonosno djelo ni početi, ni nastaviti, ni završiti. Ovu vjersku istinu dobro je znao sv. Viktor, mučenik. On bijaše osuđen na vrlo grozno mučeničtvo. Okrutni mučitelji donieli su mu pred oči sve vrste mučila. Njemu je sad trebalo spoznati, da mu je mučenička smrt veoma spasonosna za vječno spasenje, ali mu je još trebala i nadčovječja snaga, da mučeničtvo može mirno podnieti. On je vidio, da kao slabi čovjek nema ni spoznanja o cieni mučeničtva, još manje da ima snage, da ga može izdržati, zato je stao pobožno moliti: »Gospodine Bože, daj mi milost potrebnu za moje mučeničtvo. Ja znam, da ništa ne mogu bez tvoje nebeske pomoći, pa ako mi ne udieliš svoju milost, ja ću odstupiti od palme mučeničtva, i ne ću imati snage, da ga podnesem do kraja na slavu tvoju i za moje spasenje.« Dok je molio, ukaže mu se Isus Krist, koji mu reče: »Viktore, budi junak, ja sam, Isus Krist, tvoja pomoć i zaštita. Ne sumnjaj u moju pomoć, i ja ću s tobom biti do kraja tvoga mučeničtva«.

Eto dakle, kako je djelujuća milost Božja potrebna, i kako ona radi u svakom kršćanskom djelu. Ima ona sveta molitva, koja glasi: Djela naša, molimo Gospodine, milošću svojom preteci i pomoću prati, da svaka naša molitva i radnja s tobom vazda počinje i početa da se s tobom dovršuje. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.«

1. *Djelujuća je milost Božji poticaj, da spoznamo dobro i zlo, te da dobro učinimo, a zlu se uklonimo.* Kako naše grješno tielo, opaki sviet i paklena sotona neprestano nas napastuju, da grješimo i Boga vređamo, tako i djelujuća milost našeg dobrog Boga svietli našem razumu, da spozna, gdje je grieh, a gdje krepost, i daje potrebnu snagu volji, da se opre griehu i prihvati krepost.

Priđimo na primjere. Kad je Isus na sv. Petra stavio pitanje, što drži o Kristu, da li je ili nije utjelovljeni Bog, Gospodin je znao, da njegov učenik to ne može znati po sebi, pa mu je kod zadavanja pitanja odmah ujedno dao i božansko svietlo svoje milosti, kojom će Petar

moći, ako hoće, u Čovjeku-Isusu spoznati živog, utjelovljenog Boga. Petar je prihvatio svietlo Božje milosti i po njoj doznao, priznao i kazao: Ti si Krist Sin Boga živoga (Mat. 16, 16). U ovom je slučaju sv. Petar, poticajem Božje milosti, vidio dobro i prihvatio ga.

Evo drugog primjera, koji nam svjedoči, kako milost Božja utječe na razum, da spozna grieh, i na volju, da ga ne učini. Moramo, jadni mi ljudi, otvoreno priznati, da je malo grieha, na koje je čovječja narav toliko sklona, kao na grieh, kojega zabranjuje šesta Božja zapovied. Čovječja pokvarenost izmišlja stotinu razloga, da taj grieh nije veliko zlo ni po dušu ni po tielo. Onda, naravno, eto nam u pomoć Božje milosti, da osvietli grdobu nečistog grieha i ulije snagu dobroj volji, da mu se ne preda. Čitamo u Sv. Pismu (Danile, gl. 13), da su u Babilonu dva narodna prvaka, iako stari godinama, bili toliko nemoralni, da su pokušali zavesti na grieh nevinu ženu Joakina, pače su joj zaprietili smrću, ako im se opre. Dok su je starci napastovali na grieh, njezinoj je pameti svietlila Božja milost, da vidi sramotu bludnog grieha, i ujedno je od iste Božje milosti dobila snagu, da se junački opre starcima, premda je vidjela, da je čeka smrt.

Ovako svakom kršćaninu dobre volje Bog dieli svoju djelujuću milost, da spozna grieh i da ga ne učini. Tko god čini bilo koje krepostno djelo, čini ga utjecajem Božje milosti. Naprotiv, tko god čini zlo, to čini od svoje zloće, i jer je odbio pomoć milosti Božje.

2. *Poticanjima Božje milosti treba se odazvati.* Jedan kršćanski umjetnik liepo je na slici predočio djelujuću Božju milost. Naime, on je naslikao Isusa Krista, kako stoji pred vratima nečijeg stana, i kuca proseći, da ga stanar primi unutra. Jest, Isus uviek stoji pred vratima naše duše i nudi nam obilate pomoći svoje milosti, da ne upanemo u grieh, i da činimo dobra djela.

Milost Božja najvoli poći grješnicima, da ih potiče na pokoru i obraćenje. U Starom Zavjetu (Jon. gl. 1—3) Ninivljani su bili težki grješnici. Sam Bog se je na nje potužio svom proroku Joni: »Zloća njihova prodrla je do mene«. U ime Božje Jona je pošao u grad Ninive i Ninivljanima propoviedao pokoru i naviestio, ako se obrate od svoje opačine, da će ih Bog pošteditи, inače da će Niniva propasti. Ninivljani su poslušali glas Božji, činili su veliku pokoru zajedno sa svojim kraljem, i bili su pošteđeni od pravednog gnjeva Božjega. I grješni David dobio je poticaj Božje milosti, da upozna svoj grieh, učini za njega dužnu pokoru i obrati se Bogu svetim životom. David se je zaista odazvao glasu milosti, izpovjedio je svoj grieh, i na nj se nije više vratio.

Poticaji Božje milosti prate čovjeka grješnika do zadnje sekunde njegova života, da se obrati i živi za nebo. Čitamo u životu svete Terezije od Djeteta Isusa, da uslied njezine molitve djelujuća Božja milost nije pustila na miru tvrdokornog grješnika Pranzzinija ni do zadnjeg časa njegova života, i da je taj zločinac u zadnjoj minuti svog života prihvatio Božju milost i obratio se u par sekunada, naime u času, kad je kao osuđeni zlikovac stupao na stratište.

Ima tvrdokornih grješnika, koji se i u zadnji čas života opru djelujućoj milosti Božjoj. Isusova milost radila je i poslije zadnje večere u duši izdajnika Jude, da uvidi svoj grieh i obrati se. Pače, Juda je pameću priznao svoj zločin i izpovjedio: Sagriešio sam izdavši krv pravednu (Mat. 27, 4), ali je odbio obraćenje voljom, nije cjelovito prihvatio milost Božju, pa je žalostno završio život tako, da se je objesio. Slično se događa svakomu, koji se oglušuje pozivu Božje milosti. Čuveni bečki svećenik pater Abel svjedoči, da je poznavao jednog javnog griešnika, koji je imao snage da dođe do izpoviedaonice, da bi se izpoviedio, ali nije htio do kraja poslušati glas Božje milosti i malo se časova strpiti, dok na njega dođe red da stupi u izpoviedaonicu, pa je nestrpljiv izašao iz crkve i nije se izpovjedio, nego je pošao u kavanu, pa na kolodvor, da nekamo odputuje. No na kolodvoru nesretnim slučajem posrne uprav na kolosjeku, gdje ga je zahvatio jureći vlak i odmah ga usmrtio. U sedam sati i po u jutro ostavio je nestrpljiv i neizpovješđen crkvu, a istog dana u deset je sati bio na strašnom sudu Božjemu!

3. *Milost Božja odabire prigode, da nas bolje prosvietli i potakne na dobro.* Milost Božja rado se služi na pr. propoviedima, da nas potakne na dobro i odvrati od zla. Sv. Franjo Asiski odlučio se je na pokornički život u času, kad je u crkvi slušao čitanje sv. evanđelja. Veliku grješnicu, Margaritu kortonsku, Božja je milost obratila na sveti život u času, kad je zaprepašćena ugledala mrtvoga čovjeka, s kojim je griešila. Milost Božja poslužila se je patnjama tamnice, u koju je zapao slavni književnik Silvije Pellico, da se obrati na pravi kršćanski život. Kaže Isus u evandelju: Vjetar puše gdje hoće, i šum njegov čuješ, ali ne znaš, odkuda dolazi i kamo ide (Iv. 3, 8). Te rieči znače, da milost Božja oblieta oko svakog čovjeka, i raznim ga načinima potiče, da se čuva grieha i čini krepostna djela.

Braćo, slušajmo poticaje milosti Božje. Za nas je zlo, ako im se ne odazovemo.

U prvom svjetskom ratu neka majka bijaše nakupila mnogo zlata i srebra za miraz svojoj kćeri, kad se bude udavala. Pred svoju smrt zlato je i srebro zazidala nekamo u zid, i stvar je povjerila jednom pouzdanom radniku i zamolila ga, da njezinoj kćeri odkrije mjesto, gdje je zlato uzidano ne prije, nego kad joj bude dvadeset godina. Poslije

smrti te majke na smrt je obolio i njezin pozudani radnik prije nego je kćer došla na dvadesetu godinu. Da ne propadne zazidano zlato umirući je dao pozvati kćer pokojnice, da joj odkrije mjesto, gdje će naći majčinu ostavštinu, no ona se nije htjela odazvati misleći, da tu u stvari nema ništa. Ali poslije smrti tog radnika pozivana djevojka se je uvjerila, da je poruka radnikova bila istinita, ali je bilo prekasno. Tako se događa svima grješnima i mlohavim kršćanima, koji ne ciene djelujuću milost Božju, tvrdokorno uztraju u griehu i propadaju osuđeni u vječni pakao, od kojega neka nas čuva sveta milost Božja. Amen.

Devetnaesta nedjelja po Duhovima:

POSVETNA MILOST

Braćo, nakon našeg duhovnog razgovora o djelatnoj Božjoj milosti dolazi na red da govorimo o *posvetnoj* milosti. Budući da se radi o vrlo nadnaravnim stvarima naše svete vjere, počet ćemo s primjerom. Čitamo u životu sv. Pavla pustinjaka, da ga je Bog obdario riedkom milošću, naime da je po licu poznavao, je li duša u čovjeku dobra i Bogu draga, ili je naprotiv u griehu i Bogu mrzka. On je jednom stao pred vrata crkve i motrio ljude, koji ulaze unutar. Najednom stade plakati kao malo diete. Ljudi su ga pitali, što je, ali nije htio kazati. On je plakao zato, što je vidio jednog čovjeka, da pun težkih grieha ulazi lakoumno u crkvu. Iza nešto vremena isti taj čovjek izišao je iz crkve, ali Svetac opet stane plakati, no sad nije plakao od žalosti, nego od radosti, budući da je ugledao istog čovjeka, kako se iz crkve vraća ne nagrđen griesima, nego narešen Božjom posvetnom milošću. Svetac je ustavio čovjeka i pitao ga, kakva se to u crkvi divna promjena u njemu dogodila, na što mu on prizna: »Dok sam boravio u crkvi, slušao sam rieč Božju, koja me potakla, da se pokajem svojih grieha, pa sam se pošao izpovieditи, i sad sam miran s Bogom.«

Eto, braćo, ovaj čovjek grješnik u crkvi je za vrieme propoviedi osjetio djelatnu ili prolaznu Božju milost, koja ga poticala, da se pokaje za svoje griehe, njoj se je odmah odazvao, pošao na izpoviied, u kojoj je primio Božji dar posvetne milosti. Dakle:

1. *Posvetna milost poništi naše griehe i učini nas dionicima presvete Božje naravi.* Što čini majka kad diete padne u blato? Ona ga diže iz kala, svlači s njega zamazano odielo i oblači ga u novo, čisto. Tako dobri naš Otac nebeski, kad smo zamazani blatom iztočnog grieha, ili kad poslije u životu okaljamo dušu kojim težkim griehom, na krštenju i na izpoviedi skida s naše duše nečiste ljage grieha i oblači nas u nadnaravno odielo svoje posvetućuje milosti. U naše doba liečnici koji put naprave t. zv. transfuziju krvi, naime krvi zdravog čovjeka preliju u bolestnika, da tako ozdravi. Po posvetnoj milosti Bog u našu čovječju narav prelieva od svog božanskog života, i tako postanemo sudionici Božje naravi i Božjeg života. Kako se tielom rađamo od roditelja, tako se duhom u posvetnoj milosti rađamo do Boga. To znače rieči sv. Ivana koji kaže: Koji vjeruju u Boga, rođeni su ne od krvi, ni od volje tjelesne, nego od Boga (Iv. 1, 13). O tom govori i Isus, kad kaže: Ostanite u meni, i ja u vama (Iv. 15, 4). Posvetna je milost navrtak Božjeg života u naš čovječij život. Kako na divlje stablo nakalimo pitomo i dobro, tako Bog čudom svoje ljubavi po daru posvetne milosti nakalami svoj život na naš. Zato pita sv. Pavao sve kršćane: ili ne poznajete sebe, da je Isus Krist u vama? (2. Kor. 13, 5). Krist je Bog i postao je čovjek, da nas obogati svojim vlastitim božanskim životom. Po posvetnoj milosti u nama teče Božji život, i mi smo dionici Božje naravi. Dosta je umrieti u posvetnoj milosti, da odmah osjetimo slavu Božjeg života u raju. Onda nas dobro opominje sv. Leon papa: Kršćanine, poznaj svoje dostojanstvo, budi sviestan da si po posvetnoj milosti dionik Božje naravi, pa nemoj više lošim životom zapasti u kaljužu stare grješnosti.

2. *Po posvetnoj milosti postajemo djeca Božja i baštinici nebeskog kraljevstva.* Trebalo bi znati, koliko sveta bračna ljubav, koja vlada među kršćanskim mužem i ženom, čezne da rodi dieti! Prema tome možemo misliti, koliko sirotče-diete čezne da bi imalo roditelja! U priči o izgubljenom sinu pokazao nam je Isus, koliko je osamljen i zapušten, gladan, gol i bos odmetnuli sin zaželio vratiti se u krilo svog otca. U toj želji za otcem, odmetnuli sin govorio je: Koliko najamnika otca moga imaju hljeba i suviše, a ja ovdje u tuđini umirem od gladi! Ustat ću i poći ću k otcu svomu! (Lk. 15, 17). Po posvetnoj milosti ne odričemo se tjelesnog roditelja, ali uza nj dobivamo samog Boga za našeg nebeskog Otca! S punim pravom ljubavi govorimo rođenom otcu: otče moj dragi!, no s tisuću razloga više po posvetnoj milosti dobijemo pravo, da Boga posve slobodno, iskreno i puni ljubavi zovemo: Otče naš, koji jesi na nebesima! Isus je jedinorođeni i vječni Sin Božji. No On je postao čovjek i došao k nama ljudima, da po Njemu i mi postanemo djeca Božji. Kad je Isus, Sin Božji postao čovjek, tada je postao brat nama ljudima. Kad nam je Krist brat, onda je Kristu i nama jedan isti zajednički Otac nebeski! Po Kristu svi smo braća i djeca Božja! Piše sv. Ivan prvim kršćanima: Vidite, koliku nam je ljubav dao Otac, da se djeca Božja zovemo i jesmo (1. Iv. 3, 1).

Da bi koji kralj izgubio svog malog sina, pa taj mali kraljević upao u tuđe ruke, trpio svaku zemaljsku oskudicu, bio proganjan, tlačen, ali da bi najednom tome djetetu netko objavio: ti si kraljevski sin, otac te želi i traži, ali ne može da te nađe, hajde k svom otcu kralju, on će te prepoznati i primiti za svoje drago diete, kao što to i jesi — tko bi mogao opisati radost tog izgubljenog sina! Mi smo ljudi po griehu izgubljena djeca Božja. Ali eto nam po vjeri dolazi posvetna Božja milost, koja nam objavi, da smo prava djeca Božja. Koliko onda imamo biti radostani, kad je duša naša obogaćena posvetnom milošću? Kad bi imali neznam što trpjeti na ovom svietu, ali što za to, kad imamo nadu, da smo u posvetnoj Božjoj milosti! Pače boli strpljivo podnesene iz ljubavi prema Bogu umnožavaju nam posvetnu milost. Kaže Isus: blaženi siromasi duhom, koji plaču ... koli gladuju i žeđaju pravde ...

Čujmo primjer iz života sv. Franje asiskoga. Svetac je od otčeva imanja veoma rado dielio siromasima. To je otac krivo gledao, pače je na sudu pred biskupom odlučio Franju razbaštiniti. Pred biskupom otac je Franju mnogo napadao radi toga, što dieli siromasima. Što će Franjo učiniti na sve to? Svuče svoje odielo, pruži ga otcu s ovim riečima: Unapried jedinog Boga zvat ću svojim Otcem ... Kad dakle molimo Očenaš, svratimo pažnju na rieči: Otče naš, koji jesi na nebesima, i budimo uvjereni, da po posvetnoj milosti Bog nam je dobri Otac, a mi smo njegova draga djeca.

3. *Po posvetno jmilosti stečemo pravo, da dođemo k Bogu u raj.* Tko nema krila, taj ne može letjeti u vis. Posvetna milost daje nam krila, da letimo i doletimo u nebo. Mi smo ljudi po naravi grješni. Iztočni grieh, koji tereti djecu prije krštenja, a i smrtni grieh, koji muči grješnu dušu iza krštenja, čini grješnu dušu crnom i robkinjom pakla. Ali kad se duša na krštenju oslobodi od iztočnog grieha, ili na skrušenoj izpoviedi pred dragim Bogom oplače svoje zloće, tada ne samo da je duša čista, nego posvetna milost, koju je stekla, dala joj pravo, da postigne rajsko uživanje, koje je Bog obećao svakom onomu, koji čini dobra djela.

Jedan sveti biskup molio je nekog grješnika, da se obrati Bogu i spasi svoju dušu. Kad nije uspjeo riečima, zamolio je u Boga čudo, da se po njemu obrati tvrdokornik. Najednom stvori se crna vrana nad glavom grješnika. On se prestraši od te crne ptice. Sv. biskup na njegove oči uzme vranu, svojom je rukom utopi u vodu, koja je bila blizu, ali u vodi vrana se pretvori u bielu golubicu, koju sad biskup pokaže grješniku s riečima: Kako se vrana evo pretvorila u bielu golubicu, tako će i tvoja crna duša na izpoviedi po posvetnoj milosti pretvoriti se u bielu golubicu. Na to čudo grješnik se je skrušeno izpovjedio i

postao dionikom posvetne milosti i ujedno stekao pravo na raj, u koji je nakon smrti i pošao.

Dakle, braćo, kršćanski život stoji u postignuću, u njegovanju i u usavršavanju posvetne milosti. Ona je pirno odielo, u koje je obučena naša duša. Ona je dragocjeno blago, za kojega treba da pregorimo sve na ovom svietu. Ona je dar Božji, plod Kristova odkupljenja u našoj duši. Čuvajmo to pirno odielo, to skriveno blago. Ako njega imamo, dobit ćemo baštinu nebeskog kraljevstva. Amen.

Dvadeseta nedjelja po Duhovima:

DAROVI DUHA SVETOGA

Braćo, vrlo je važno za kršćanski život, da poznamo darove Duha Svetoga, koje smo dobili na sv. krštenju i u sv. krizmi. Naime, posvetna milost, o kojoj smo zadnji put razmatrali otajstvenim načinom, stvori u nama novi, nadnaravni organizam, koji posjeduje nadnaravne duševne sposobnosti. Drugim riečima to sve znači, da u posvetnoj milosti Duh Sveti nastani se u našoj duši i obogati je svojim darovima, kojih je sedam, a ti su: mudrost, razum, znanje, savjet, jakost, pobožnost i strah Božji. Duh Sveti daje nam ove darove u svojoj posvetnoj milosti, da njima čuvamo i njegujemo dioničtvo Božje naravi, te da njihovom pomoću napredujemo u krepostnom životu. Posebna vriednost ovih darova Duha Svetoga stoji u tome, da nam udiele Božji smisao našeg života, pokažu nam njegov nadzemaljski cilj, pa nam po njima sav čovječji život postane ne samo razumljiv, nego i sladak. Kaže Isus: Dođite k meni svi, koji ste umorni i obterećeni, i ja ću vas ukriepiti. Uzmite jaram moj na sebe i naučite se od mene, jer sam krotak i ponizan srdcem, i naći ćete pokoj dušama vašima. Jer je jaram moj sladak i breme je moje lako (Mat. 11, 28—30). Evo, braćo, malo rieči o svakom daru Duha Svetoga, kojega ima svaka duša, koja živi u posvetnoj milosti.

Prvi je dar: Mudrost. Po tom daru Duha Svetoga postane nam sladko sve, što je Božje i vjersko, nadnaravno i krepostno kao što su: molitva, crkva, post, trpljenje, poniženje, sveti sakramenti. Sv. Franjo asiski bio je čovjek kao i mi, ali je osjećao toliku slast na pr. u siromaštvu, kakvu nikad nijedan bogataš nije imao u uživanju svog bogatstva. On je znao veselo živjeti i onda, kad je stradao i trpio, a bojao se je bilo kojega neumjerenog uživanja jednako kao i grieha. Sv. Ignacij običavao je govoriti: Smrdi mi sva zemlja, kad mislim na nebo!

Nekoć mi je jedna pobožna osoba kazala: Velečastni, najveći je moj duševni odmor onda, kad u crkvi slušam sv. misu, a na večer se utješim u mojim dnevnim križevima, kad s mojom djecom molim svetu krunicu.

Osjećamo li i mi u svom životu dar Božje mudrosti?

Drugi je dar: Razum. Pobožne osobe nadnaravnim darom razuma postanu savršeno osvjedočene o vjerskim istinama, i znadu ih vješto i mudro braniti, kao da su svršile visoke bogoslovne škole, a tamo nisu ih ni vidjele. Sv. Paskal Bailon bio je franjevački brat laik, više nepismen nego pismen ,ali tako je mudro i ugodno znao govoriti na pr. o sv. Euharistiji, toj najvećoj tajni naše svete vjere, da je uz svoju posve izvanrednu pobožnost prema Njoj zaslužio, da ga je sveta Crkva proglasila posebnim zaštitnikom svih euharistijskih družtava i pobožnosti. On je znao braniti vjeru u presvetu Hostiju kao da je koji sveti crkveni Naučitelj. I danas ćemo se namjeriti na pobožne duše, koje veoma duhovito i skladno govore o vjerskim stvarima i brane ih duhovitije nego toliki naučeni ljudi. Imadu Božjeg dara nadnaravnog razuma.

Mi — da li bar čitamo o vjerskim stvarima? Branimo li svetu vjeru?

Treći je dar: Znanje. Ovim darom Duha Svetoga Bog je na izvanredan način obogatio kralja Salamona. Gospodin Isus svjedoči u evanđelju (Mat. 12, 42), da je kraljica Saba iz dalekih krajeva došla da sluša mudrost Salamonovu. Svoj dar znanja Duh Sveti dieli svima kršćanima, i hoće da ga razvijaju čistoćom života i sabranom molitvom, da po njemu znadu razlikovati dobro od zla, pravu krepost od prividne, težki i lagani grieh, dužnosti svog staleža, stepene kršćanske savršenosti, i da sve prilike života znadu izkoristiti na što veću slavu Božju, na duhovnu korist svoju i svog bližnjega. Sv. Pavao kaže: Onima koji ljube Boga, sve pomaže na dobro (Rim. 8, 28). Dar znanja daje nam Duh Sveti, da vidimo na primjer ovu istinu: tko je dobar Bogu, taj je dobar i sebi, dok najveći je neprijatelj samom sebi svaki onaj, koji griehom vrieđa Boga te ne ljubi Boga ni svog bližnjega, također da pobožan život veoma je koristan za zemaljski život, i da nema boljeg puta, da budemo sretni na ovom svietu, što li da najprije tražimo kraljevstvo Božje, naime krepostan život, koji će nas uputiti, kako da budemo čestiti i na ovom svietu. Tko je prosvietljen u kršćanskom životu, taj zna liep život provoditi i na ovom svietu.

Četvrti je dar: Savjet. I ovaj dar Duha Svetoga primamo svi mi kršćani u Sakramentima sv. krštenja i krizme, da se njegovom krepošću znademo na Božju snaći u svim težkim slučajevima, koji traže,

da i njih izkoristimo na slavu Božju i naše vječno spasenje. Ovaj je dar potreban, kad odlučujemo na pr. o izboru staleža; roditeljima, kako će upravljati svojom djecom; kad nas spopadnu sumnje, da li je nešto volja Božja ili nije. Ovim darom obogatio je Bog, na primjer, sv. Josipa, pače mu se i u snu javljao, kako će se vladati prema svojoj zaručnici, bl. Djevici Mariji ,i što mu je raditi sa Isusom i Marijom. Neka majka sve je upotrebila, da svog zalutalog sina obrati Bogu. Opominjala ga je, svjetovala i učila, kako će kršćanski živjeti. Ništa nije koristilo. Sada je pošla nekom svetom čovjeku, pa mu se tužila na sina i pitala za savjet, što joj je činiti. On ju je onda savjetovao ovo: »Ti, istina, svom sinu dosta govoriš o Bogu, ali ćeš bolje učiniti, ako unapried Bogu govoriš o svom sinu i moliš Ga, da tvog sina obrati svojom milošću«. Žena je odmah uvidjela, da je savjet odličan, stala je Bogu, kao i sv. Monika, prikazivati svoje molitve, žrtve i ostala dobra djela za njegovo obraćenje, koje je i usliedilo.

Peti je dar: Jakost, kojom nas snaži milost Božja, da radije podnesemo sve kušnje i patnje nego li da i najmanjim griehom uvriedimo Boga. Patnje Kristove i žalosti Majke Božje jesu primjer i stieg života svakom kršćaninu. Više sam puta čuo, kako u najtežim patnjama i najkritičnijim časovima života dobri kršćani govore: »Bože, ako je tvoja sveta volja, daj mi još trpjeti!« Jednom sam susreo neku majku, koja je odprije pokopala muža i mlađeg sina, kako u bolnicu prati na smrt bolestnog zadnjeg sina. Kad sam pristupio, da joj dadem rieč utjehe, odgovorila mi je kao junačka žena: »Bože, budi volja tvoja kako na nebu, tako i na zemlji!«

Šesti je dar: Pobožnost. Ovim veoma potrebnim darom Duh Božji uči nas, da prava kršćanska pobožnost stoji u tom, da točno izvršimo volju Božju, koja nam se očituje u Božjim i crkvenim zapoviedima i u svladavanju našeg sebeljublja u odnosima prema bližnjemu. Roditelji su pobožni, kad vrše svoje dužnosti prema djeci. Mladić je pobožan, kad sluša, uči i svladava svoje požude, posebno nečistu. Djevojka je pobožna, kad je skromna ,čedna, vriedna i poslušna. Molitva je pobožna, kad je sabrana. Jedna mi je majka opisala svoju pobožnost ovako: Ja se sva žrtvujem, da iz ljubavi prema Bogu ugodim mome suprugu, da primjerom pokažem djeci, što je molitva, post i sv. misa, da snosim njihove mane i nastojim, da se s nikim ne svađam. Ta je žena bila pravo pobožna!

Sedmi je dar: Strah Božji. Ovim darom nastojimo, da ničim ne uvriedimo dragog Boga, pače niti laganim hotimičnim griehom. Sv. Grgur, biskup, nije dozvolio svomu bližnjemu niti da s najmanjom laži

spasi njegov život. On je rado pošao na mučeničtvo, da zaprieči jednu malu laž.

Braćo, svaki dan sabrano molimo Duhu Svetomu 7 otčenaša, zdravomarija i slava Otcu, da nam udieli svojih sedam darova, ili ovu molitvu: Bože, pošalji Duha svojega i postat će — I obnovit će lice zemlje. — Pomolimo se: Bože, koji si svjetlošću Duha Svetoga poučio srdca vjernih, daj, da u istom Duhu, što je pravo mislimo, i njegovoj se utjehi vazda radujemo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Dvadesetprva nedjelja po Duhovima:

SVETI SAKRAMENTI

Braćo, mi smo u tri navrata govorili o Božjoj milosti. Ona je srdce i duša našeg kršćanskog života. Kršćani smo toliko, koliko cienimo i boravimo u toj Božjoj milosti. Ona je sjeme našeg vječnog blaženstva. Sad nastaje novo piatnje, naime, kojim putem dolazi k nama posvećujuća milost Božja? Ona iz Božjeg života dolazi u našu dušu putem svetih sakramenata. Sakramenti su sedam rieka, koje izviru iz probodenog Srdca Isusova na Križu, sobom nose milost Božju ili Kristov život, i utječu ravno u našu dušu .

Sedam je svetih sakramenata ili božanskih rieka, koje presveti Božji život prelievaju u našu čovječju osobu. Prvi je sakramenat sv. krštenje. Mi ćemo napried govoriti o svakom sakramentu napose, a sad kao uvod u vjersku poduku o sakramentima naglasujemo ovo:

1. *Sakramenti znače i daju našoj duši posvetnu milost Božju.* Najprije posvećuju našu dušu. Istina, da mi to posvećenje naše duše ne vidimo umrlim očima, ali ga vidimo očima vjere. Kad su, na primjer, Kristu donieli težko uzetog bolestnika, da ga ozdravi, Isus je najprije rekao nemoćniku: Uzdaj se, sinko, oprošteni su griesi tvoji. Istoga trena uzeti je bio čist od svakoga grieha, duša mu je postala sveta pred Bogom i vriedna, da uđe Bogu u raj. Za vrieme tih Isusovih rieči duša bolestnikova primila je u sebe Božjeg života. Prisutnima to ulievanje Božjeg života u dušu uzetoga nije bilo vidljivo, ali su to znali Bog, koji je udielio svog života, i bolestnik, koji je sad vjerovao i znao, da ima Božjeg života. No da i prisutni i bolestnik imadu dokaz i uvjerenje, da je uzeti čist od grieha, i da se nalazi u Božjoj posvetnoj milosti, Krist je htio pokazati vidljivim čudom i u tili čas je ozdravio uzetoga. Znak vidljivog zdravlja pokazao je i prisutnima i uzetomu, da je i duša ozdravila od grieha i postala dionicom Božjeg života. Slično se

događa u svetim sakramentima. U njima, prema Kristovoj naredbi, služimo se nečim osjetnim, da nam ono pokaže izvana, što se zbiva u duši nevidljivo. U krštenju upotrebljavamo vodu. Kako voda pere od ljaga tjelesnih, tako ona u krštenju pokazuje, da nevidljiva milost pere dušu od grieha i ulieva joj Božjeg života. Ili uzmimo na primjer sakramenat izpoviedi i pričesti. Kad su jednom farizeji doveli k Isusu neku grješnicu, da je osudi, ona mu je došla s vjerom, da joj oprosti griehe, pa kad je Krist vidio njezinu vjeru i odluku da će se popraviti, rekao joj je pred njezinim tužiteljima: »Oprošteni su ti griesi. Vjera ti je tvoja pomogla, idi u miru« (Lk. 7, 49—50). Isti Isus otajstveno se nalazi u sv. izpoviedi, i na usta svog službenika, svećenika, govori pokajanom grješniku: Ja te odrješujem od tvojih grieha... Što na izpoviedi radi svećenik vidljivim načinom, to isto radi i Krist nevidljivo. Također, kad je Krist uzeo u svoje ruke kruh, blagoslovio ga je vidljivim načinom, zatim ga je nevidljivo pretvorio u svoje Tielo i dao učenicima da blaguju. Tako u našim pričestima vidljivim načinam uzimamo kruh koji je pretvoren u Tielo Gospodnje ,i blagujemo na oko kruh, koji nije kruh, nego Kristovo pravo tielo. Onda nam izpovied vraća po griesima izgubljeni život Božji, a u pričesti taj se život povećaje i utvrđuje. Slično se događa u svim ostalim sakramentima. U svakom je sakramentu Isus Krist, da nam dade svog života, ako smo ga izgubili, ili da nam ga poveća, ako smo ga već imali.

2. *Sakramenti ne posvećuju samu dušu, nego i tielo.* To je, braćo, vrlo važna istina u kršćanskom životu, koja se dosta lako zaboravlja. Naša duša i tielo sačinjavaju jednu istu našu osobu. Za vrieme umrlog života u nama su duša i tielo jedno. Naš »ja« sačinjavaju duša i tielo. Tielo živi po duši. Posvećenje duše po svetim sakramentima prelazi i na tielo. Svako je kršćansko tielo sveto. U duši svetoj po posvetnoj milosti sveto je i tielo. Sveta krštena voda polieva naše tielo na krštenju. Sveto ulje maže naše tielo na sv. krizmi. Sakramenat ženitbe posvećuje i tielo koliko zaručnika toliko i zaručnice, da sveta bude njihova tjelesna veza. U tielu blagujemo Kristovo Tielo na sv. pričesti. Sveta hostija posvećuje naše ustne, naš jezik. Na zadnjem pomazanju sveto ulje maže ne samo glavu, nego i ruke i noge.

Sad možemo ponešto razumjeti, zašto su grozni griesi na pr. bludnost, pijanstvo, preljub, psost i kletva. Ne samo da je na krštenju naše tielo postalo hram Duha Svetoga, nego k tome primanjem svakog drugog sakramenta posvetna milost uljepšava taj hram naše duše i tiela, pa oskvrnuće našeg tiela kojim tjelesnim griehom izaziva kaznu Božju. Kad je Isus ozdravio bolestnika, koji je bio bolestan trideset i osam

godina, rekao mu je: Eto si ozdravio, ne grieši više, da ti se što gore ne dogodi (Iv. 5, 14).

Svetci Božji znali su se čedno i sveto vladati sa svojim tielom, koje je posvećeno svetim sakramentima. Oni su imali pred očima nauku sv. Pavla, koji piše Korinćanima (1. 6, 18): »Tko grieši bludno, grieši protiv tiela. Ili ne znate, da je vaše tielo hram Duha Svetoga, koji je u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji? Jer ste kupljeni velikom cienom. Proslavite dakle i nosite Boga u tielu svomu«. Mučenik sv. Leonida imao je sina Origena, glasovitog kasnije Otca svete Crkve. Kad je Origen bio diete, njegov otac Leonida znao je često odkriti prsa svog sina i pobožno ih cjelivati, da time pokaže, kako tielo svog sina smatra svetištem, u kojem prebiva Duh Sveti. Kad je slavni pokornik i izpovjednik sv. Terezije avilske, sv. Petar alkantarski, ležao na smrtnoj postelji, došao je k njemu brat laik, da ga preobuče u čistu košulju, jer se Svetac od težke bolesti nije mogao sam ni svući ni preobući. Vidjevši Svetac namjeru brata laika, u želji da ga potakne, neka poštuje njegovo tielo, reče mu: »Ne dotiči se mog tiela, jer tvoj dodir mogao bi mi još izazvati tjelesnu požudu«. Kad se je neki pokvareni mladić htio nečastno dotaknuti tiela svoje vjerenice, ona ga je odbila i dala mu težku zaušnicu s riečima: »Ne diraj me, jer je moje djevojačko tielo hram Božji«.

Na vjerskoj istini, da sveti sakramenti posvećuju i naše tielo, počiva naša vjera, da će ono jednom uzkrsnuti i sjediniti se s dušom, da bude dionikom Božje slave u nebu.

3. Sakramenti su vrela duboke čovječje utjehe. Čitamo, braćo, u evanđelju: U posljednji veliki dan blagdana Isus je stajao i vikao: Tko je žedan, neka dođe k meni i pije! (Iv. 7, 37). Česa mi ljudi većma žeđamo: ili bogatstva, časti i tjelesnih užitaka, ili duhovne utjehe i duševnog mira? Zapravo većma žeđamo duševne utjehe nego li spomenutih stvari? Tome je dokaz to, što ni bogatstvo, ni časti, ni bilo kakvi tjelesni užitci ne nose sobom iskreni duševni mir. Naprotiv, svaka je požuda vrelo posebnog nemira i razočaranja. Čovječju dušu ne može upokojiti nijedno vremensko i prolazno dobro ovog svieta. To svi znamo iz vlastitog izkustva. Jedini Bog može da izpuni najdublje težnje našeg srdca. Krist je došao k ljudima, da zadovolji te težnje naše duše. On je jedini učio ljude: Blaženi ovi i ovi, i svoju nauku o čovječjem blaženstvu završio je poklikom: *Veselite se i klikujte!* (Mat. 5, 12). Ljudi s emogu zadovoljiti jedino napitkom iz grudi Kristovih. Ti napitci čovječjeg blaženstva jesu sveti sakramenti, koji lievaju vodu Kristove milosti, da ona nasiti naše nadnaravne težnje. Što s emože mjeriti sa srdcem nevinog djeteta, koje prvi put u sakramenut svete pričesti

blaguje Tielo Sina Božjega? Sreća prve pričesti puni duhovnim zadovoljstvom i njegove roditelje. I slavni Napoleon priznao je, da sreća nijednog dana njegovog života ne može se mjeriti sa srećom prve pričesti. Nema svećenika, koji nij evidio suze radostnice, koje su potekle iz očiju kojeg posebno skrušenog grješnika u sakramentu sv. izpoviedi. Treba doživjeti sreću i mir, okji se osjeća iza duboko pokajane izpoviedi. A tko može opisati radost kršćanskih zaručnika, koji su nevini i Duhom Božjim prosvietljeni pristupili pred oltar Kristov, da u sakramentu ženitbe osjete, kako je Kristova ljubav osvježila i zapečatila njihovu mladenačku i čovječju ljubav! Najbolje znamo mi svećenici, koju utjehu donose bolestnicima sveti sakramenti umirućih, i koliko zakramenat zadnje pomasti udieli mira, radosti i utjehe onima, koji se nalaze u najtežem času svog života, naime na prelazu u život vječni. Kad je spomenuti Napoleon primio svete sakramente na času smrti, uzkliknuo je: »Oh, koliko sam sretan, što sam primio svete sakramente i izpunio svoju dužnost!«

Braćo, zahvalni budimo neizmjernoj Božjoj ljubavi, koja nam je u svim svetim sakramentima ne samo podarila posvećujuću milost nego nam je udielila vrela Božje utjehe duši i tielu. Ljubimo svete sakramente i crpimo u njima Božjeg života, mira i duhovnog veselja. Amen.

Dvadesetdruga nedjelja po Duhovima:

SVETO KRŠTENJE

Braćo, red je, da počnemo govoriti o pojedinim sakramentima, i da svratimo pažnju na njihovu ulogu u kršćanskom životu. Oni su vrela našeg kršćanskog života. Po njima Krist stanuje u nama. Na prvom mjestu stoji sakramenat krštenja.

1. Krštenje je sakramenat nadnaravnog rođenja u Isusu Kristu. U Starom Zakonu (4. Knj. Kralj. gl. 5), čitamo o poganinu Naamanu, vojskovođi kralja aramskoga, da je bio posut težkom gubom. Imao je služkinju djevojku Izraelićanku. Na njezin nagovor s velikim darovima pošao je svetom proroku Elizeju, da ga ozdravi. Čudotvorac Elizej poslao ga je u rieku Jordan da se okupa sedam puta, i da će se izliečiti od svoje gube. On je zapovied izvršio i podpunoma je ostao zdrav. Nakon što se je okupao u rieci Jordan, kaže Sv. Pismo, da je njegovo gubavo tielo postalo tako čisto kao tielo u maloga djeteta. Naaman se dakle osjetio u tielu kao novi čovjek.

To je slika onoga, što se događa na krštenju. Krštenje nas preporađa u novog čovjeka. U rođenju od majke rađamo se griešni ljudi, dok na krštenju u Isusu Kristu preporađamo se na novi, nadnaravni život. To novo i nadnaravno rođenje očitovao je Krist Nikodemu, kad mu je kazao: Valja vam se preporoditi »i to vodom i Duhom Svetim« (Iv. 3, 5 i 7). Po rođenju od matere rađamo se zemlji i tjelesnim roditeljima. Po preporodu na krštennju rađamo se, po Kristu, Bogu i nebesima. Zato na krštenju postajemo djeca Božja, Braća Isusa Krista, članovi svete Kristove družbe, naime katoličke Crkve, i baštinici rajske slave na drugom svietu.

Na krštenju preporodimo se u isti Božji život, te nam Bog postaje ono, što mu govorimo u Otčenašu: »Otče naš, koji jesi na nebesima«. Ovo je dobro znala majka sv. Franje salezkoga, koja je bila veoma dobro poučena u vjeri o sv. krštenju. Kad su joj diete donieli s krštenja, ona ga je pobožno uzela u majčinske ruke i rekla mu: »Sad si, diete moje, drug anđela, brat Božjeg Sina Isusa, hram Duha Svetoga, član katoličke Crkve, predmet Božje ljubavi — svega te Bogu darujem«.

U prvom svjetskom ratu među ostalima bio je zarobljen i neki francuzki vojnik, poganin iz Tunisa. U robstvu se je u Beču upoznao s katoličkim svećenikom J. Fattingerom, koji je svoje poznanstvo upotrebio, da obrati na katoličku vjeru svog prijatelja poganina. Nakon poduke u vjeri, Tunižanin je bio kršten. Novokršteník pozvao je na domjenak nekoliko svojih znanaca i tog svećenika, te održao liepu kršćansku nazdravicu, u kojoj je kazao i ovo: »Ovo je najljepši dan mog života, jer nikad nisam bio bliz nebesima kao danas, i danas nosim nebesa u mom srdcu. Moja me je supruga dosad nazivala s pridjevkom »Anđeo«, premda sam bio poganin, dok danas sam u stvari pravi anđeo«.

2. Na krštenju smo se odrekli grieha i zavjetovali na krepostan život. Prizovimo u pamet obred sv. krštenja. Zapravo na krštenju nas je milost Božja oslobodila, najprije iztočnoga, pa i svakog drugog grieha, ako smo se krstili poodrasli i imali koji vlastiti grieh. Božja milost dala je krštenoj vodi nadnaravnu snagu, da nas opere od svake grješne ljage. U tu svrhu u obredu sv. krštenja svećenik triput dahne nad djetetom i govori: Iziđi iz njega nečisti duše, a daj mjesto Duhu Svetomu Utješitelju, a preko kuma pita krštenoga: Odričeš li se sotone? — I svih djela njegovih? — I svega sjaja njegova? — na što je kum odgovarao svaki put: Odričem. Naime: odričem se grieha i vraga, koji je začetnik i napastnik na grieh. Da se na krštenju odričemo grieha i svega što vodi u grieh, liepo je pokazao biskup sv. Remigij, kad je krstio

prvog francuzkog kralja Klodvika. Naime, kad je kralj Klodvik sagnuo glavu, da ga krsti sv. biskup, ovaj mu je veoma ozbiljno kazao. »Sagni glavu, oholi kralju, i unapried obožavaj ono, što si dosad mrzio, a mrzi ono, što si dosad obožavao«. Htio mu je time kazati: Kralju, neka krštenje izmieni dosadanji tvoj život. Dosad si volio svoje požude i grieh, na koji su te one vukle, ali unapried imaš mrziti sve ono, što te zavodi na grieh protiv Bogu.

Kad je isti Klodvik izašao iz crkve, u kojoj je bio kršten, pred njenim vratima dočekalo da je jedno nevino diete obučeno u sasvim bielo odielo i predalo mu bieli ljiljan s riečima: »Sine svete Crkve, ovaj ti ljiljan šalju nebesa«. S ljiljanom mu je diete mučke kazalo: Odsada tvoj život, kralju, ima biti čist od svakog grieha i narešen svakom krepošću. Na ovo nas sjeća i sv. Crkva, kad u obredu sv. krštenja po kumu pruža novokršteniku bieli ubrusac i govori: »Primi bielu haljinu i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista, da imaš život vječni«, te kad mu daje zapaljenu svieću i govori: »Primi goruću svieću i neporočan čuvaj svoje krštenje. Vrši Božje zapoviedi, da Gospodinu, kada dođe na svatbu, možeš poći ususret zajedno sa svim svetima u nebeskom dvoru i da živiš u vieke vjekova. Amen«.

3. Na krštenju se oblačimo u Isusa Krista, da nasljedujemo njegov život. To je, braćo, jedna između prvih istina naše sv. vjere, da po krštenju svaki kršćanin postaje drugi Krist. Kaže Isus svima svojim vjernicima: Vi u meni, i ja u vama (Iv. 15, 3), i opet: Ja sam trs, vi loze... Tko u meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza, i osušit će se, i skupit će je, i u oganj baciti, i gorjet će (Iv. 15, 5—6). Sv. Pavao pita Korinćane: Sami sebe ogledajte. Ili ne poznate sebe, da je Krist u vama? (2. 13, 5). Onda kršćanski život stoji u tome, da u našem zemaljskom životu sliedimo stope Isusa Krista. Iza knjige sv. Evanđelja nema draže kršćanske knjige, što li je ona poznata s naslovom: *Nasljeduj Krista*, koju je napisao za sve Isusove vjernike poznati duhovni pisac Toma iz Kempisa. Ta knjiga odmah na prvoj stranici kaže: »Naša prva briga ima biti razmišljati o životu Isusa Krista«.

Mi se kojiput namjerimo na vrlo liepe i značajne slike, koje nam predočuju na pr. Krista. Meni se je vrlo svidjela jedna slika, na kojoj je umjetnik narisao ovo: Isus Krist pod težkim bremenom sv. križa stupa trudan, korak po korak, na Kalvariju. Na slici, samo jedan korak iza Krista, koraca sv. Fnajo asiski sa svojim križem na ramenima. Kako je poznato, sv. Franjo imao je rane Isusove utisnute na svom tielu, pa na slici sliče Isus Franji, a Franjo Isusu. Krist koraca pred sv. Franjom, ali sv. Franjo idući za Kristom pazi da svoju nogu stavi

u stopu Kristovu. Tom veoma poučnom slikom htio je umjetnik iznieti pred oči svima kršćanima, da budu slični Isusu Kristu, te u svom životu idu putem utrtim nogama Sina Božjega.

U čemu je Krist najvećma postao sličan ljudima? Zar u bogatstvu? U častima? U uživanju zemaljskih naslada? No Isus se je rodio u skrajnjem siromaštvu, umro je gol, nije osjetio nijednu zemaljsku čast, niti je znao za ijedno prolazno uživanje. Mi Kristu sličimo i sliedimo Njegov život toliko, koliko s Njime, predano volji Božjoj, strpljivo podnosimo križeve našeg života. Jednom je na vrata sobe sv. Martina kucao neki nepoznati stranac. Svetac ze odgovorio: Slobodno napried. Unišao je nepoznat čovjek vrlo odličan u licu i svemu vanjskom vladanju. Sv. Martin ga zapita: Tko si, gospodine? Došljak odgovori: Ja sam Krist. I umalo da ga svetac nije uzeo za Krista, ali pogleda bolje u došljaka i zapita ga: Ako si ti Krist, gdje su ti rane, koje ne vidim? Bio je to vrag ,koji je došao veoma vješto varati i napastovati sv. Martina. Svetac ga je odkrio time, što nema na sebi rana. Tako i kršćanin, koji ne će da iz ljubavi prema Isusu podnosi zemaljske križeve, nije istinski kršćanin, nego varalica kršćanskog imena.

Braćo, često i rado se sjećajmo sv. krštenja. Dozivajmo u pamet obveze kršćanskog života, koje smo primili na sv. krštenju. Kad se nalazimo u crkvi, svaki put pogledajmo na sv. krstionicu, u kojoj smo se preporodili u Isusa Krista. Svetkujmo dan našeg krštenja i nosimo strpljivo križeve života. Amen.

Dvadeset i treća nedjelja po Duhovima:

SVETA POTVRDA

Braćo! Sv. Potvrda po redu je drugi sakramenat. Primamo ga obično, kad stupimo u doba razuma. S duševnim razvitkom djeteta ujedno se počinje osviešćivati i sveti kršćanski život, u koji smo unišli sa sv. krštenjem. Roditelji i škola imadu dužnost, da učvršćuju duševni razvitak djeteta. No i Duh Sveti, začetnik našeg nadnaravnog života, hoće da u času duševnog razvitka podieli nam duhovne milosti, koje će ojačati naš kršćanski život. U tu svrhu ustanovio je Krist sakramenat sv. krizme, u kojem nam Duh Sveti dieli milosti:

1. Da budemo jaki u izpoviedanju svete vjere. Milost božanskog života, kojeg smo primili na krštenju, ne ništi naše griešne strasti ili požude oholosti, gramzenja za imanjem i tjelesne sklonosti za nedozvoljenim užitcima. Požude za griehom ostaju, ali u sakramentu potvrde čovjek prima posebne Božje milosti, da se može uspješno oprieti tim zlim nagnućima. I tielo, i zao primjer okoline ili svieta, te pakleni duh navaljivaju na sveti Kristov život u dječaku i hoće da se njima preda i napusti krepostan život. No Božje milosti, koje primamo u sv. krizmi, jačaju našu vjeru, da u kršćanskom životu možemo se oduprieti neprijateljima duše i pokazati se privatno i javno junaci svete vjere.

U poviesti katoličke vjere slavni su tako zvani japanski mučenici. Njih je proglasio Svetcima Pijo IX. god. 1862. Među njima bili su mučeni i tri dječaka od 12 do 15 godina: Toma, Antun i Ljudevit. Bili su ministranti i pjevači u franjevačkoj crkvi u Nagasaki, u Japanu. Oni su mogli pobjeći i izbjeći mučeničku smrt, ali nisu htjeli, nego su radije s franjevačkim Otcima pošli u svetu mučeničku smrt. Među njima se je osobito iztakao Antun. Na pitanja poganskih sudaca on je ,tvrd u vjeri, odgovarao kao koji stari i izkušani kršćanin. Kad su mu sudci zaprietili okrutnom smrću, ako se ne odreče Kristove vjere, on je junački odgovorio: »Vidjet ćeš, sudče, domalo, kako ja malo držim do tvojih prietnja i do mog života. Ja se ne bojim ni najokrutnije smrti«. Zatim je utješio svoju prisutnu majku s ovim riečima: »Majko, neka te tješi moja smrt. Ja ću se za tebe moliti u nebu. Ne plači zbog mene, nego radi ovih biednih pogana. Ja idem Bogu, da navieke uživam njegovo lice. Kad je moj Isus umro radi mene, zašto da i ja ne pregorim moj život zbog njega?! Ostaj s Bogom, draga majko!«

2. U sv. krizmi Duh Sveti dieli nam milosti, da možemo junački podnositi patnje života. Nema na svietu nikomu lagodnog života. Isti kraljevi priznavali su, da su u životu imali mnogo trnja, a malo ruža. Mudrost kršćanskoga života stoji u tome, da sve jade života podnosimo iz ljubavi prema propetom Isusu. Grješni smo, pa moramo trpjeti. U čemu ćemo biti slični propetom Kristu, ako li ne po našim svakidanjim patnjama? Nije Krist kazao jedinom sv. Pavlu, nego svakom svome vjerniku: Ja ću mu pokazati, koliko mu valja trpjeti za ime moje (Djela Apost. 9, 16).

Nijednu nam patnju ne šalje i ne dopušta ranjeni Isus, uz koju nam odmah ne daje obilatu milost, da je možemo strpljivo podnieti za njegovo ime. Bogu je odkriven čitav čovječji život. On je predvidio, koliko svaki čovjek ima trpjeti, pa mu u krštenju, ali posebno u sakramentu potvrde, daje milosti, s kojima će moći pretrpjeti sve muke, da mu one budu na slavu Božju i za vječno spasenje.

Svemu svietu poznata su komunistička progonstva katoličke Crkve, koja je podniela u Meksiku nedavnih godina. Odvažni katolici podnosili su ih junački. Među njima iztakao se je i jedan dječak od 12 go-

dina. On je prodavao po ulicama katoličke letke. Kad nije htio odkriti onoga, koji mu ih je dao, bezbožni vojnici uhvatili su dječaka i nemilo ga tukli. Zatim su ga stavili u tamnicu. Za to je doznala njegova majka, pa je pošla tražiti, da puste njezino pravedno diete. Vojnici su ga izveli iz tamnice, ali jedino za to, da ga opet tuku pred očima žalostne majke. Diete je već bilo krvavo od groznih udaraca. Opet su ga pitali, da kaže, tko mu je izručio letke. On je jedanko odgovarao: Ne mogu kazati. Ista njegova junačka majka bodrila je sina: Ne kazuj, sine! Sad su bjesomučni vojnici pred licem majke tako užasno mučili diete, da su mu polomili ruke, izmrcvarili čitavo tielo, te je sv. mali mučenik izdahnuo nakon malo časova.

Nije li ovo junačka smrt novog Božjeg mučenika? Nije li njegova majka nova Makabejka, koja bodri sina, da za vjeru Kristovu rado položi svoj život? Tko je dao snage i sinu i majci, da mogu pregorjeti svoj život i ustrajati u takvim silnim mukama? Dao im je Isus Krist po svomu Svetom Duhu, kad su primili sv. krizmu.

Mnogi kršćani danas su zaboravili na milosti sv. krizme, pače su im se iznevjerili, te ne samo ne će da trpe za ime Isusovo, nego se i srde na dragog Boga, što im daje trpjeti. Ali, hvala dragom Bogu, ima i liep broj prosvietljenih kršćana, koji ne zaboravljaju milosti sv. potvrde, te se njima koriste u svakidanjim križevima svog života, junački ih podnose iz ljubavi prema trpećem Kristu ,i tako hoće da budu slični Isusu. Kršćanske patnje njima su duhovna utjeha mukotrpnog života. Ja poznam i više kršćana obojeg spola, svake dobi i staleža, koji veoma dobro znadu, koliko im jadi i križevi života unapređuju kršćanski život, pa ih podnose sa zahvalnošću prema Bogu, koji ih je dao. Na sastancima katoličkih muževa jedan mi je muž često ponavljao: Velečastni, najvolim slušati, kad nam govorite, da moramo trpjeti iz ljubavi prema razapetom Sinu Božjemu, i ja bih htio čitav moj život pretvoriti u neprestanu bol, da tako postanem sličan momu Odpupitelju.

3. U sv. krizmi Duh Sveti dieli nam milosti, da se po njima vježbamo u kršćanskim krepostima. Duh Sveti kaže u Svetom Pismu (Job 7, 1), da je borba kršćanski život. O čemu borba? Borba, da budemo savršeni u kršćanskim krepostima. Isus zove sve kršćane: Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski (Mat. 5, 48). Sv. Pavao uspoređuje kršćanski život vojničkomu. Vojnici se bore, da postignu propadljivu krunu ovog svieta, a mi se kršćani borimo, da dobijemo neumrlu krunu vječnog života. Kršćani su Kristovi vojnici. Poviest priča, da je mladi Anibal riečima i djelima pokazivao, da voli slieditи svog otca Amilkara u ratničkim krepostima. Amilkar, ponosan

da ima takvog sina, jednom ga dovede u hram pred svoje poganske bogove, uhvati ga za desnicu i naloži mu, da položenom desnicom na vatri učini zakletvu, da će mrziti neprijatelje domovine i žrtvovati se za junačka djela. Tako i Duh Sveti u sakramentu sv. potvrde zove vjernike, da polože zakletvu, da će se boriti protiv neprijatelja duše i vježbati se u svim nadnaravskim krepostima. U tom sakramentu On im daje svoje božanske snage, kojom će ne samo pobiediti grieh, nego i steći kršćanske kreposti: vjeru, ufanje, ljubav, razboritost, pravednost, jakost i trieznost, te i napredovati u njima da savršenstva.

Sv. Klement Hohbauer svetac je novijih vremena. On se je iztakao u ljubavi prema sirotinjskoj djeci. Jednom je stupio u neku krčmu, da prosi milostinju za svoje mališane. U krčmi su ljudi vikali, psovali i igrali se na karte. Kad je Svetac pristupio jednom kartašu i zamolio milostinju, ovaj bezobraznik je mjesto milostinje pljunuo u lice sv. Klementu. Svetac nije ničim uzvratio, nego je strpljivo uzeo svoj rubac i izbrisao pljuvotinu. To krepostno djelo tako je djelovalo na kartaša, da se je zastidio svog djela, pače je iz svog džepa uzeo sav svoj novac i pružio ga Svetcu. U umjetničkom svietu veoma je dobro poznat slavni glasbenik Josip Haydn. On je svega sebe posvetio glasoviru i — molitvi. Najveće svoje kompozicije zvao je »djelima Božjim«. Toliko je bio na kršćansku ponizan, da nakon velikog uspjeha sa svojim djelom »Stvaranje«, onima, koji su ga hvalili, odgovorio je: Sva slava ide Bogu, a meni ništa«! Ovo je kršćanska krepost, plod darova Duha Svetoga!

Braćo, budimo Kristovi junaci. Milostima sv. potvrde borimo se protiv požuda tiela, načelâ svieta i napasti paklenog duha. Vježbajmo se u krepostima duhovne sabranosti, poniznosti, strpljivosti i praštanja bližnjemu. Amen.

Dvadesetčetvrta nedjelja po Duhovima:

NAJVEĆI SAKRAMENAT

Braćo, među svetim sakramentima prvi je sv. krštenje, ali je najveći presv. Euharistija. Euharistija je:

1. Sakramenat Kristove nazočnosti među ljudima. Mi svake nedjelje, u crkvi, slušamo iz sv. evanđelja rieči Isusove i događaje iz njegova života. Koji put spopadne nas želja i mislimo: oh, da sam i ja živio u vrieme Isusovo, i da sam na moje vlastite uši slušao nauku Spasitelja i gledao, kako čini čudesa! Ali nijednom kršćaninu ne treba

željeti, da je živio za vrieme Isusovo, te na svoje uši slušao ili svojim očima gledao Isusa Krista. Istog Isusa Krista mi imamo u presvetoj Hostiji. Doista, da mi Isusa Krista ne vidimo u svetoj Hostiji tjelesnim očima, ali Ga kao Boga nisu vidjeli umrlim očima ni apostoli, koji su svederno s njime boravili. Oni su po Božjoj milosti očima svete vjere poznali Boga u Isusu Kristu. Tako i mi po Božjoj milosti ili darom svete vjere vidimo utjelovljenog Boga u Euharistiji.

U prvom redu tiče se samog dobrog Isusa Krista, da li je On u presvetom oltarskom Sakramentu. Kad On kaže nad kruhom: Ovo je tielo moje, i nad vinom: Ovo je krv moja Novoga Zavjeta, koja će se proliti za mnoge na oproštenje grieha (Mat. 26—28), onda na nas spada, da vjerujemo rieči Kristovoj. A možemo li vjerovati, da je u Hostiji nazočan živi Isus Krist? Ja za sebe s pomoću Božjom mogu vjerovati posve lako. Jednako svak to može vjerovati, ako hoće da ima dara svete vjere. I zaista, svi pravi kršćani to sasvim jednostavno vjeruju. Svaki dobar kršćanin ima dobru volju, da i život svoj položi za svetu vjeru, naime da se u presvetoj Hostiji nalazi živi Isus. Svi dobri katolici pred smrt zovu svećenika, da ih nahrani s Tielom Kristovim, i tako zadovoljni i posve mirni idu u nebo na vječnu Gozbu. Kad je euharistijsko diete, mučenik mali sv. Tarzicij, nosio Tielo Kristovo nekom bolestnom kršćaninu, susrela su ga poganska djeca i svetogrdno tražili, da im izruči euharistijskog Isusa, no on je radije pustio, da ga umore, nego da obezčaste Isusa nazočna u sv. Hostiji.

Evanđelje opisuje, kako je Isus propoviedao božansku nauku po Judeji, Samariji i Galileji. Čudesima je potvrđivao istinu, da je utjelovljeni Sin Božji. Kad je sv. Krstitelj, više zbog svojih učenika i naroda poslao Kristu poslanstvo, da ga pita, je li On Odkupitelj svieta, Isus je odgovorio: Idite i javite Ivanu što čujete i vidite: Sliepi gledaju, hromi hodaju, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju (Mat. 11, 5). Time im je kazao: Eto vam moja djela govore, da sam ja utjelovljeni Bog. No, i danas isti Isus u presvetoj Hostiji boravi na svietu i čudesima pokazuje, da boravi među nama. Kako je na poticaj majke Marije Isus učinio u Kani prvo čudo, tako i dandanas u Lurdu, na zagovor Marijin, euharistijski Isus čini čudesa ozdravljenja. U Lurdu, pred očima čitavog svieta, čini čudesa ne samo Marija, nego i Isus u presvetoj Hostiji. Između 106 utvrđenih čudesa, koja su se dogodila u Lurdu god. 1909., 18 ih je učinio euharistijski Isus u vrieme procesije sa Presvetim. Iste godine 8 je bolestnika ozdravilo, dok su primali sv. pričest, a 3 su ozdravila preko sv. mise.

Dakle i danas u presvetoj Euharistiji boravi Isus među ljudima.

2. *Naše su Crkve stanovi euharistijskog Isusa.* Kad je, braćo, patrijarha Izak poslao sina Jakova u zemlju Mezopotamiju, da tamo nađe sebi ženu, putujući stiže u jedno mjesto i odluči da tu prenoći, jer je sunce bilo zapalo. Uze jedan kamen na tom mjestu, namjesti ga pod glavu kao jastuk, i leže da spava. U snu vidi otajstvene ljestve, koje su svojim vrhom dopirale do neba, i anđeli Božji hodili su po njima gore i dolje. Gore na ljestvama stajao je Gospodin Bog i govorio: »Ja sam Gospod Bog otca tvoga Abrahama i Izaka«. Poslije se je Jakov probudio, i odmah povika: »Zaista, Gospodin Bog je na ovom mjestu! Kako je častno ovo mjesto! Jest, ovdje je kuća Božja i ovdje su vrata nebeska!« (1. Mojs. 28, 11—17). No i na mnogim vratima naših crkvi stoji napisano: Ovdje je kuća Božja i ovdje su vrata nebeska. Naše su kršćanske crkve pravi Božji stanovi, jer u njima boravi živi Bog, euharistijski Isus. Svaka naša crkva ima glavni oltar, na njemu tabernakul, a u njemu presveta Hostija — svetootajstveni Isus.

Glasoviti englezki kardinal Vaugham priča, da je jednom u London došao neki protestantski svećenik sa svojom petgodišnjom kćerkom, s kojom je obilazio znamenitije londonske crkve. Pohodili su i jednu katoličku crkvu, u kojoj je djetetu upao u oči žižak, koji je gorio pred glavnim oltarom, na kojem je boravio euharistijski Krist. Znatiželjna kćerka upitala je tatu, čemu u ovoj katoličkoj crkvi gori svietlo usred bielog dana, na što će otac: Ono malo svietlo gori i znači, da u onoj kućici na onom oltaru prebiva Isus. Diete je nastavilo: Ja bih, tata, željela vidjeti Isusa, na što je otac umiri s riečima: Sad ne možeš vidjeti Isusa, jer su vrata tabernakula zaključana, ali Isus je tu sakriven pod bielom Hostijom. Poslije su otac i kćerka nastavili obilaziti druge protestantske crkve, u kojima diete nije vidjelo, da gori žižak, pa je pitalo otca: Zašto u ovoj crkvi ne gori svietlo? Otac je odgovorio: U ovoj crkvi nema euharistijskog Isusa. Roditeljska izjava, da u katoličkim crkvama boravi Isus, kojega nema u protestantskim crkvama, dala je misliti maloj curici, pa je unapried išla u katoličku crkvu s izgovorm: Tamo idem, jer tamo je Isus .

Danas ne možemo ni zamisliti prosvjetljenog katolika, koji ne bi bio pobožan presvetom Srdcu Isusovu. Pijo XI. pisao je svemu svietu, da je pobožnost prema Srdcu Isusovu sadržaj sve katoličke vjere. A gdje se je Srdce Isusovo ukazalo sv. Mariji Margariti? U crkvi, i iz presvetog oltarskog Sakramenta, pred kojim je svetica pobožno klečala, klanjala Mu se i molila Ga.

Kad je jednom sv. Bernardo boravio u Milanu, doveli su mu neku ženu, koja je bila obsjednuta od vraga. Svetac je kazao, neka mu je

dovedu u crkvu, u kojoj boravi euharistijski Krist. Nesretnica se je đavolskom snagom opirala, pače je i Svetca nogom težko udarila, ali je bila prisiljena i došla je u kuću Božju. Sv. Bernardo počeo je govoriti misu, i nakon podizanja sa sv. Hostijom i Kaležem učinio znak križa nad obsjednutom, pa je nečastivi odmah ostavio svoju žrtvu.

3. *Radi euharistijskog Isusa imamo častiti crkve i pobožno u njima boraviti.* Malo je tko cienio i štovao crkve, stanove euharistijskog Isusa, kao sv. Franjo asiski. On je, nakon svog obraćenja, najve ma očitovao svoju pobožnost time, što je popravljao narušene i zapuštene crkve. Na svojim leđima nosio je kamenje za gradnju crkava. Hodao je po mjestima, da sabire milostinju, kojom je kupovao crkveno ruho i posuđe. Govorio je, da bi crkve imale biti od suhog zlata upravo zato, što su stanovi euharistijskog Krista. Kad bi on ugledao crkvu, pa neka je bila udaljena i više kilometara, kleknuo bi i iz daljine molio: Klanjamo ti se, Kriste, u svim tvojim crkvama...

Što god, dakle, braćo, žrtvujemo od svoga i darujemo za izgradnju naših crkvi, ili za njihov ukras, to darujemo euharistijskom Kristu. Dolikuje, da njegov stan bude nadasve sjajan!

Još većma nastojmo, da često i izvan blagdana posjetimo euharistijskog Krista u našim crkvama. Noviji Svetac, sv. Gerardo Majella, ne bi mogao odoljeti svom srdcu, a da veoma često ne posjeti u crkvi euharistijskog Krista. Njemu bi se Isus iz svete Hostije pokazao vidljivo, pa bi se njih dva pouzdano razgovarali kao prijatelj s prijateljem u posjetima. Kad u crkvi pohodimo otajstvenog Isusa, s njime pohodimo i majku mu Mariju. Nema crkve bez slike ili oltara naše majke Marije, jer euharistijski Isus hoće, gdje je On, da s njime bude njegova i naša majka Marija. Nakon što je jednom blaženi Herman posjetio i pozdravio u crkvi euharistijskog Krista, pošao je pozdraviti sliku Majke Božje. Na slici je Marija držala u naručaju Isusa. U svetoj naivnosti Blaženik ponudi Isusu jabuku, a iz slike Isus pruži ruku za jabukom. Tako je Isus pokazao, koliko mu je drago, da u crkvi posjetimo Njega i majku mu Mariju.

Povrh svega u crkvi stojmo sa živom vjerom da se nalazimo pred Isusom. U molitvi s njime se razgovarajmo, odkrivajmo mu svoje napasti, potežkoće života, potrebe duše i tiela. On nas čuje, On stoji u Hostiji, da nas pomogne, jer On je naš put, istina i život. Amen.

Dvadesetpeta nedjelja po Duhovima:

ŽRTVA SV. MISE

Braćo, naš Gospodin Isus Krist ostao je na svietu nazočan u presvetoj Euharistiji, da s nama nastavi sve ono što je radio, dok je bio u umrlom životu kroz 33 godine. Što je Krist nekoć za nas učinio u umrlom tielu, to sve sada nastavlja u žrtvi sv. mise. U misi odvija se pred očima naše vjere Isusov život onako, kako se je odvijao kroz 33 godine života na zemlji. To je dobro znao englezki kralj Henrik III., koji je imao svetu navadu, da svaki dan prisustvuje svetoj misi. Jednom mu je njegov ministar primietio: Veličanstvo, ne bi li bilo bolje, da mjesto mise slušate propovied? — na što mu kralj uzvrati: »Moju obitelj volim ja gledati pred sobom vlastitim očima, nego slušati, da mi tko o njoj priča.« Dakle misa je naš osobni posjet Isusu Kristu. Preko mise smo s Isusom oči u oči, licem u lice.

Razmatrajmo:

1. *Isus je s nama u sv. misi, da bude naš poklon Otcu nebeskomu.* Koja je prva dužnost svakog čovjeka prema Bogu? Doista ta, da se klanjamo Gospodinu Bogu, koji nas je stvorio iz ništa, koji nas je na Križu odkupio od grieha cienom svoje neprocienjene krvi, koji nas je posvetio time, što nas je obdario svojim nadnaravnim životom. Bog je bezkrajno Veličanstvo, absolutni Gospodar svega svieta. Ako se diete ima pokloniti svojim roditeljima, građanin svome načelniku, svaki državljanin svome vrhovnom poglavniku, doista da se svi ljudi moraju klanjati svom dragom Bogu. Ali možemo li mi ljudi dati oBgu dostojno poštovanje, pogotovo, kad smo svi grješni? No da naš dužni poklon bude dostojan i prijatan Bogu, Sin Božji postao je čovjek, da u njemu mi ljudi možemo prikazati Bogu dostojan poklon. Isus je ostao u Hostiji svete mise, da na misi mi ljudi zajedno s Kristom klanjamo se Bogu. Misa je naš dužni i najsavršeniji poklon Bogu, Gospodaru neba i zemlje. Kad idemo na misu, mi se ljudi obučemo u Isusa Krista, da častimo, štujemo i klanjamo se Bogu.

Ovo je dobro znao slavni prvi ministar englezkog kralja Henrika VIII., mučenik Toma Moro. On je jednom pošao k svetoj misi. Dok je skrušeno molio na početku mise, dođe mu u crkvu jedan kraljev glasnik i reče mu: »Preuzvišenosti! traži vas kralj, da odmah dođete na audienciju«. Toma Moro odgovori glasniku: »Kažite Njegovom Veličanstvu, da se malo strpi, jer upravo sada na misi obavljam moj poklon najvišem Veličanstvu — samom Gospodinu Bogu«.

Budući da je misa naš poklon Bogu, zato na misi moramo i klečati, i glavom se klanjati, i ruke sklapati i pratiti činove svete mise.

2. *Isus je u svetoj misi, da bude naše uzdanje hvale Bogu za bezbrojna dobročinstva.* Neki je čovjek opažao ljude i vidio je, da je među njima najobičnija mana nezahvalnost prema dobročiniteljima, pa je uztvrdio, da je zahvalnost riedka kao i prava svetost. Tko je naš prvi i najveći dobročinitelj? Bog. Na dobročinstva treba uzvratiti hvalama i darovima. A kome prvomu do li samom Bogu? Čitamo u Starom Zavjetu, da je pravedni Abel prinio Bogu za žrtvu salo od svog stada, da zahvali Bogu na primljenim dobročinstvima. Melkizedek, kralj salemski, uzeo je kruh i vino, da od njih prinese Bogu žrtvu povodom Abrahamove pobjede. Na više mjesta svjedoči sv. evanđelje, da je Isus Krist uzdavao hvalu Otcu nebeskomu na darovima, koje mu je dielio (Mat. 15, 36, Mk. 6, 8, Iv. 11, 41).

Isus je ostao s nama pod prilikama kruha i vina u misnoj Hostiji, da po njemu prinosimo Bogu hvalu za neizmjerna dobročinstva, koja nam je izkazao. Svjedoče sv. Matej (26, 27) i sv. Luka (22, 17), da je Krist kod ustanove svete Euharistije »zahvalio Bogu«. Dakle sveta misa je naša euharistijska hvala Bogu na svemu, čime nas je obdario u redu naravi i milosti. Kad je Božja službenica Marija Eustela Harpuin jednom u dubokoj pobožnosti slušala svetu misu, namjesto čovjeka svećenika ugledala je na oltaru samog Krista, kako se prikazuje svom nebeskom Otcu kao naša hvala za sva silna dobročinstva, koja nam neprestano izkazuje danju i noću. To je viđenje začudilo Božju službenicu, pa je uzkliknula: »Evo jedan Bog prinosi na misi samog sebe istom Bogu namjesto sviju nas!«

3. *Isus je u svetoj misi milosrđe i oproštenje naših grieha.* Kad je sv. Krstitelj predstavljao svojim učenicima Isusa Krista, koji je došao da se krsti, kazao je o njemu: Evo Jaganjac Božji, koji oprašta griehe svieta (Iv. 1, 29). Sve griehe svega svieta ponio je Isus na Kalvariju u svoju smrt ,da s njime umru i naši griesi. Prolivena Kristova krv zavriedila je pred Bogom, da njome budu oprošteni svi griesi svih ljudi. Nu zašto je Isus ostao s nama u misnoj Hostiji? Ostao je zato, da u sv. misi ovjekovječi nekrvnim načinom žrtvu svog života na drvu križa. Svaka je misa kalvarijska žrtva. Znao je Krist, da će ljudi neprestano najgrdnijim griesima vriedati dobrog Boga. Zato je u misi nastavio kalvarijsku žrtvu za odpuštenje naših grieha. Misa je sunce, koje svojim svietlom prožima našu dušu, da upoznamo svoje griehe. Misa je naše prisustvovanje muci Kristovoj da vidimo, kako su grozni naši griesi. Misa je božanska vatra, koja ugrijava našu dušu, da se kajemo za griehe i da tvrdo odlučimo, da se ne ćemo na grieh povratiti.

Vi, braćo, znadete, da je prvu misu Isus Krist prikazao na Kalvariji, a križ je bio prvi oltar. I ovu današnju našu misu prikazuje Isus Krist. Na prvoj misi, osim Marije, Ivana i nekoliko pobožnih drugih osoba prisustvovali su sami grješnici. Ali, pitam: Je li ta prva Isusova misa izazvala kod tih strašnih grješnika kakvo kajanje i oproštenje grieha? Jest. Prva misa dala nam je prvog Svetca, Novog Zavjeta, a to razbojnika s desne križa, kojeg je Isus proglasio Svetcem s riečima: »Danas ćeš biti sa mnom u raju« (Lk. 23, 43). Ta prva Isusova misa izazvala je pokajanje kod drugog strahovitog grješnika, koji je sulicom probo Isusovo Srdce. Njega sv. Crkva časti kao Svetca na 15. ožujka. Vidite li onda, koliko sv. misa utječe, da nas pripravi na sv. izpovied i oproštenje grieha. Nikad i nijedna misa nije bila prikazana Bogu, a da nije ovom ili onom grješniku izprosila kajanje i oproštenje grieha. Statistiku pokajanih i obraćenih grješnika za vrieme sv. mise doznat ćemo na drugom svietu. Kad bi slavni talijanski pisac, August Conti, čuo zvono, koje ga zvalo, da ide k svetoj misi, znao bi kazati: »O sveti Božji glasu, koji me zoveš Kristovoj misi! Koliko sam preko mise prolio suza zbog mojih grieha i misleći na Božje milosrđe, koje mi ih u misi oprašta!«

4. *Isus je u misi naša molitva nebeskom Otcu.* Uviek su manjkave i najpobožnije naše molitve, ako ih ne sjedinimo s Kristom i kroza Nj ih ne šaljemo nebeskom Otcu. Naš je kršćanski život potreban nadnaravne Božje pomoći, kako je plućima potreban zrak, svietlo očima, hrana tielu. Tu pomoć u prvom redu postizavamo molitvom. Ali molitva treba da se združi s Kristom i kroz Krista ide nebeskom Otcu. Krist je ostao s nama u svetoj misi, da bude naša molitva. Misne molitve jesu naše savršene molitve. One su u pravom smislu Isusove molitve. Najbolje molimo, kad s Crkvom molimo misne molitve. Pobožan sviet trči na misu, da u njoj s Kristom moli. Kad su nekog kršćanina pitali, što moli na misi, on je odgovorio: Molim ono što i Krist moli. A kad su pitali dalje: Što Krist moli? on je pružio svoj hrvatski misal, pa je odgovorio: Evo čitajte u misalu što Krist moli preko mise...

Braćo, slavni italijanski pisac Manzoni nije propustio slušati misu ni kad je bio starac od 90 godina! Jednom je pošao na misu, i ako se nije osjećao najbolje. Obitelj ga je odvraćala, ali on joj je odgovorio: Odvraćate me od mise, ali da sam dobio velik zgoditak na lutriji, ne bi mi kratili, da ga idem pridignuti! I pošao je slušati misu. Istina da je tada na stepenicama pred crkvom posrnuo, pao i udario se u glavu, ali je kazao: Bože, ona moja žrtva neka bude sjedinjena s tvojom žrtvom na Kalvariji za spasenje moje duše!

Cienimo svetu misu i k njoj idimo. Amen.

Dvadesetšesta nedjelja po Duhovima:

SVETA PRIČEST

Braćo, naš Gospodin Isus ostao je s nama u presvetoj Euharistiji, da bude i hrana naših duša. Isus nam je svojom mukom i smrću na križu dao nadnaravni ili božanski život, pa hoće da ga i hrani svojim Tielom u sv. Hostiji. Kad je Krist ustanovio Euharistiju, izdao je zapovied: Uzmite i blagujte: ovo je tielo moje (1. Kor. 11, 24). Na sv. misi Krist pripravi hranu svog Tiela, da ga blagujemo u sv. pričesti.

1. *Euharistija je hrana naših duša.* O tome imamo liepu sliku u Starom Zavjetu (3. Kralj. 19, 3—8). Tamo čitamo: Kad je bezbožna kraljica Jezabela zaprietila proroku Iliji, da će ga smaknuti, on je pobjegao izpred njezina gnjeva. Sakrio se je u jednu pustinju, ali što od duga puta, pa od gladi i samoće u pustinji dosadio mu život, sjede pod jednu smreku i molio je: »Dosta je toga! Uzmi, Gospodine, život moj«. Potom leže i zaspa pod smrekom, ali ga Anđeo Božji probudi i reče mu: »Ustani i jedi«. Probuđen Ilija ugleda kraj sebe pečen kolač i vrč vode. Jede, i napi se, i leže opet da spava. Anđeo dođe još jedanput, taknu proroka i reče: »Ustani i jedi, jer ti je put dalek«.

Ovaj Anđelov kruh slika je euharistijskog kruha, kojega zovemo i kruhom anđeoskim. I naš je život putovanje u nebo. Dakle dalek i trudan put. Kako gladni tielo, tako gladni i duša u svom kršćanskom životu. Hoće joj se krepke hrane. Tu joj je duhovnu hranu priredio Isus u tajni svog euharistijskog Tiela ili svete pričesti. Onda tko hoće da ima kršćanskog života, treba da blaguje Tielo Kristovo u svetoj pričesti. Kazao je Isus: »Ja sam kruh života, koji sam s neba sišao. Tko jede od ovog kruha, živjet će do vieka. Ako ne jedete tiela Sina čovječjega, nemate života u sebi« (Iv. 6, 48, 53).

Još, braćo, sjetimo se, da je svaki pravi kršćanin vjerna slika Isusova — zapravo drugi Isus Krist. Pita nas sv. Pavao: Ili ne poznajete sebe, da je Isus Krist u vama? (2. Kor. 13, 5). Isus je na križu položio svoj život, da prebiva u nama. On je svojom smrću sve učinio da zauviek ostane u nama. Pače je učinio i to čudo, da je ostao u svetoj Hostiji, da nam pruži sredstvo, kojim ćemo mi podržavati Krista u sebi. To je eto svrha sv. pričesti. Dakle u sv. pričesti imamo Krista u sebi. Zašto su se prvi kršćani pričešćivali svaki dan? Zašto su koji put i malu djecu hranili tielom Kristovim? Zato, da pokažu iskrenu volju, da Krist s njima ostane zauviek.

Blago svakom kršćaninu, koji je sviestan, da po milosti Krist boravi u njemu i pristupa sv. pričesti, da zadrži Krista u sebi!

2. *Sv. pričest užiže vatru naše ljubavi prema Bogu.* Za čim čovjek čezne kao za ljubavi? Ali ima li išta na svietu, što može zadovoljiti čovječju ljubav? To je dokaz, da jedino nadzemaljska ljubav može upokojiti čovječje srdce. Zato Isus Krist, kad je došao na sviet k ljudima, podsjetio ih je na najveću zapovied koja glasi: Ljubi Gospodina Boga svoga svim srdcem svojim i svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom misli svojom« (Lk. 10, 27). Mi ljudi nismo vriedni, da po sebi ljubimo Boga nadasve. Preveć smo privezani uz blatnu zemlju! Ali Božja ljubav pronalazi sredstvo, koje pruža slabom čovjeku, da može uistinu Boga ljubiti povrh svega. Tielo Kristovo u sv. Hostiji je plam ljubavi Boga prema čovjeku. Sa sv. Hostijom, u pričesti, Isus osobno dolazi u našu dušu i u njoj užiže plam svoje ljubavi prema Bogu, da i mi tom njegovom ljubavlju ljubimo Boga nadasve. Pričest je vatra čovječje ljubavi prema Bogu.

Ljubav prema Bogu nije osjetno i prolazno čuvstvo, nego odlučna volja izvršiti volju Božju ili Božje zapoviedi. Pričest nam daje snagu, da možemo odlučno, dragovoljno, pače i veselo izvršiti i najteže Božje zapoviedi. Pričest zovemo i kruhom jakih.

Radilo se je o obraćenju bezvjerskog romansijera Fridrika Soulle. Težko bolestan dospio je u bolnicu, u kojoj su služile častne sestre. Iako bolestan imao je volje da se neprestano ruga i napada častnu sestru, koja ga dvorila, zbog njezine odbojne haljine, molitve, šutnje i svega njezina čednog vladanja, koje njemu, bezbožniku, nije išlo u glavu. Sestra je to sve ponizno snosila i prikazivala Bogu kao žrtvu za njegovo obraćenje. Jedne večeri će Fridrik u podrugljivom tonu sestri reći: »Jeste li vi uvjerena o vašoj vjeri?« Častna mu odgovori: »Što mislite, gospodine, bi li ja Vas ovdje strpljivo dvorila i podnosila Vaše poruge, da nisam sigurna o istini moje vjere?« Pisac će dalje: »Za čiju ljubav Vi podnosite te Vaše žrtve?« — na što mu sestra odgovori: »Ja ovo podnosim za Boga, za njegovu ljubav i jedino za ljubav.«

Bezbožni pisac postavio je i zadnje pitanje: »Gdje se Vi užižete u toj Vašoj ljubavi prema Bogu, da možete snositi tako težke stvari?« Redovnica je dala i zadnji odgovor: »Ognjište moje ljubavi prema Bogu je sv. pričest«. Na tu izjavu č. sestre o sv. pričesti bezbožac se je obratio.

3. *Sv. pričest podržava i našu ljubav prema bližnjemu.* Kod nas katolika važi i druga Kristova zapovied, koja glasi: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga (Mk. 12, 31). A tko će nama dati snagu, da svladamo u sebi požude, koje ustaju protiv bližnjega, i tko će nam dati jakosti, da volimo neprijatelja i dobro činimo svom bližnjemu? To

nam daje Isus. U pričesti primamo Isusa. Pričestni Isus zapovieda nam da ljubimo bližnjega. On nam se eto pruža za hranu u sv. pričesti, da možemo izpuniti njegovu zapovied ljubavi prema bližnjemu.

Imamo zapanjujućih primjera divne kršćanske ljubavi prema bližnjemu. Za vrieme sv. Vinka paulskoga bilo je mnogo robijaša, koji privezani uz brodove-galije vršili su službu veslača. Sv. Vinko od svoje dobre volje pošao je na galiju, da zamieni i oslobodi jednog robijaša. To je primjer ljubavi bližnjega! Tko ga je naveo na tako težku žrtvu za bližnjega? Euharistijski Isus, kojega je primao u sv. pričesti. Kad sv. Paskal, franjevački brat laik, nije imao kruha da nahrani siromahe, on im je svakom darovao kitu cvieća, da im bar time pokaže svoju ljubav. No sv. Paskal je hranio svoju dušu svetom pričesti.

Braćo, neka i ova sveta misa, kojoj prisustvujemo, bude žarište naše žive vjere u sv. Hostiju. Misa je ne samo naša novozavjetna i nekrvna Žrtva upravljena nebeskom Otcu, nego ona je i pripravljena nebeska hrana našim dušama, da blagujući Tielo Kristovo užežemo se u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Amen.

Prva nedjelja Došašća:

ČESTA SV. PRIČEST

Braćo, neka i ova sveta misa, kojoj prisustvujemo, bude žarište i svakidanja sv. pričest posebno je potrebna današnjim katolicima, koji su izloženi silnim napastima tiela, svieta i vraga, pa im treba posebna snaga Kristova, da se odupru javnom zlu i sliede Isusove kreposti, kojima će postići vječni život i utjecati na svog bližnjega, da se i on obrati Onomu, koji je svietlo, istina i život. Potrebna nam je česta pričest:

1. *Da sačuvamo Kristov život u sebi.* Gdje je god život, treba mu hrane. Svi će se naši usjevi osušiti, ako ne primaju hrane od sunca, od kiše i od same zemlje. Ne hranimo li naše tielo, ubrzo ćemo vidjeti, kako ono slabi, boluje i mre. Na sv. krštenju zasađen je u našu dušu i tielo nadnaravni život Isusa Krista, Sina Božjega. Svi mi katolici možemo i moramo kazati isto što i sv. Pavao: Ja »Bogu živim, s Kristom sam razapet na križu. A ja više ne živim, nego živi u meni Krist« (Gal. 2, 19—20). Ovaj božanski život u nama treba hrane, kao i svaki život. Tielo traži tjelesnu hranu, duh duševnu, ali našem nadnaravnom ili Kristovom životu u nama treba nadnaravna ili Kristova hrana. Ako hoćemo uzdržati se u nadnaravnom životu, treba nam česta hrana tiela Kristova. Kaže Isus: Ne budete li blagovali tielo Sina čovječjega, ne ćete imati života u sebi (Iv. 6, 54).

Kad je umro Lazar, njegova sestra Marta otvoreno je kazala Isusu: Da si ti, Gospodine, bio ovdje, brat moj ne bi bio umro (Iv. 11, 21). Koliko današnjih kršćana mogli bi kazati slično: Isuse, da sam te danas blagovao u sv. pričesti, danas ne bio sagriešio ovo i ovo... U političkom svietu vrlo je poznat slavni Irac, Daniel O'Connell, osloboditeljIrske. Kao velika politička osoba bio je izložen, da kojim djelom težko Boga uvriedi i izgubi božanski život. Toga se je on bojao, pa je svake nedjelje i blagdana išao na sv. pričest, da Tielom Božjim hrani svoj nadnaravni život. Da ne izgubi svetu pričest jedne težke zime, dobro ogrnut u zimski kaput, pošao je u crkvu, da sluša sv. misu, i kad je došlo vrieme pričesti odložio je kaput i pristupio da blaguje hranu Tiela Gospodnjega.

2. *Potrebna nam je česta sv. pričest, da osvježimo i ojačamo naš duhovni život.* Gdje je god život, tu mora biti boli i patnje. Naš nadnaravni kršćanski život traži, da Kristovim duhom snosimo patnje, koje nas snalaze svakog dana u životu osobnom, obiteljskom i javnom. Uviek su ruže na trnju, i moramo se bar malo okrvariti, da ih uberemo. Rekao je Krist: Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sebe i uzme križ svoj svaki dan i ide za mnom (Lk. 9, 23). Ako smo mi kršćani slični Isusu, ako svaki dan u našim križevima moramo nositi Kristov križ, znači, da veoma često, pače, ako je moguće, i svaki dan blagujemo propetog Krista u sv. pričesti. Pričest nas sjeća ne samo na muku Kristovu, nego nam daje nadnaravnu snagu, da možemo strpljivo nositi svakidanje križeve života i pretvoriti ih u kreposti i zasluge za raj.

Neki kršćanin bio je veoma strpljiv u svojim težkim bolestima. Na kraju se je morao podložiti veoma pogibeljnoj operaciji. Dok je liečnik rezao i palio, ostao je iznenađen, kako bolestnik strpljivo podnosi, šuti i nikakvnim znakom ne odaje svoju bol, pa će ga zapitati, odklen mu tolika snaga, da može trpjeti, a ni rieč kazati. Sad mu bolestnik odkrije tajnu svoje strpljivosti i primjerene veselosti: »Gospodine doktore, ne trpim ja sam, nego podnosimo u dvoje. Jutros sam blagovao u pričesti tielo Kristovo, pa je Isus sa mnom podielio moje muke, te ih ne osjećam ni polovicu«.

Idimo, braćo, često, po mogućnosti i svakog dana na sv. pričest pobožno i skrušeno, pa ćemo vidjeti, kako smo veseliji i strpljivije snosimo dnevnu borbu oko života!

3. *Sv. Pričest čuva nas od grieha i potiče da se vježbamo u krepostima.* Braćo, znamo li, tko bi imao ići češće na sv. pričest? Onaj, koji je skloniji na grieh. Pričest je Božje sredstvo, da ne obolimo na smrtnom griehu. Čitamo u misijskim časopisima, da je neki misionar u Americi poučio malo crnačko pleme u katoličkoj vjeri, pa ih krstio i

pričestio. Morao je od njih poći dalje, i vratio se je tek nakon godinu dana. Kad su ga ugledali, stali su odmah vikati: Otče, daj nam pričest! Misionar je odgovorio: Jest, dat ću vam svetu pričest, ali treba da prije izpovjedite, što ste kroz godinu griešili, na što će mu obraćeni crnci: »Što, Otče, govorite?! Kakvi griesi?! Kako može griešiti onaj, koji se je pričestio?! Hvala Bogu, nismo griešili! Od grieha nas je sačuvala lanjska sv. pričest!«

Mi smo svećenici najbolji svjedoci, kako česta pričest čuva nekoga da ne psuje, drugoga da ne mrzi neprijatelja, trećega da ne pada u grieh nečistoće i t. d. Velečastni Mullois pripovieda, da je poznavao djevojku, koja je u svojoj ranoj mladosti često išla k stolu Gospodnjemu. Poslije se je ohladnjela, išla to rieđe, pače i posve prekinula sa sv. pričesti. Malo je pomalo i duševno slabila, postajala je sve to većma tašta, slobodna i neoprezna, i na koncu je izgubila svoju djevojačku čast s nekim pokvarenim mladićem. S vremenom je to teže upadala u glib nečistoće. Život joj je postao sve to nesretnijim. Pala je i u očaj, te je mislila, što se ovo s njom dogodilo! Sjećala se svojih sretnih dana, kad je išla često na pričest, bila vesela i svakom mila. Sad sve protivno. Odluči prekinuti s takvim životom. Skrušeno se izpovjedila, počela opet ići često na sv. pričest, i postala čestita djevojka.

Česta sv. pričest vodi nas svakoj kreposti: poniznosti, blagosti, čistoći, posluhu, istinoljubivosti, živoj vjeri, ufanju i ljubavi. U svima tim krepostima izticao se je jedan rimski mladić. Bio je sirota bez otca. Majka mu je danju išla u tvornicu, da zaradi siromaški kruh. Bio je sirota bez otca. On je ostajao kod kuće da čuva tri mala brata, od kojih jedan tek prohodao, a i druga dva bili su još maleni. On je išao malo ne svaki dan u crkvu sv. Petra na pričest. Najmanjeg brata uzeo bi u naručje, a dva druga s lieve i desne, pa s njima u crkvu na misu. Kad bi došlo vrieme pričesti, on bi s bratom u naručju pošao na mjesto pričesti, i kad bi se imao pričestiti, začas bi brata položio na tle, otvorio usta i primio sv. pričest, pa ga opet uzeo u naručaj i s njime se vratio drugoj dvojici. Zaista ganutljiv primjer kršćanske sv. pričesti, koja je maloga dečka odgajala u svakoj kreposti.

Braćo, počnimo moliti euharistijskog Isusa, da nas potakne, da ga često blagujemo u sv. pričesti. Molimo Majku Mariju, da osjetimo čežnju za Isusom u sv. pričesti, te da se često hranimo Njegovim Tielom. Amen.

Druga nedjelja Došašća:

PRIPRAVA NA SV. PRIČEST

Braćo, dobri treba da idu često na sv. pričest, da ustraju u dobroti, a grješnici ima da se izpovjede i idu još češće na sv. pričest, da se s Kristovom jakošću oslobode grieha i vježbaju u krepostima. U sv. pričesti blagujemo tielo Kristovo, slavimo spomen muke Njegove, duša nam se puni milošću i daje nam se zalog rajske slave. Onda samo po sebi sliedi, da se na pričest imamo pripraviti, da dostojno blagujemo Tielo Kristovo. Kaže sv. Pavao: Koji god bude nedostojno jeo kruh ovaj ili pio kalež Gospodnji, griešit će protiv tiela i krvi Gospodnje. Zato neka čovjek izpituje sam sebe, pa tada od kruha jede (1. Kor. 11, 27—28). Ja, braćo, predpostavljam, da vi ne idete na pričest s griehom na duši, pa ću vam govoriti, kako ćemo se pripraviti na sv. pričest. Priprava na pričest stoji:

1. U živoj želji, da se što tjesnije sjedinimo s Kristom. Prije svega sjetimo se, da je u Isusa Krista neizmjerna želja, da se On s nama ujedini u sv. pričesti. Radi nekih razloga sv. Katarini sienskoj bila je uzkraćena sv pričest, ali Isus je imao načina da i bez svećenika sam osobno pričesti svoju službenicu. Kad je glasovita rimska gospoda i majka od deset djece, bl. Ana-Maria Taigi, jednom pred oltarom u crkvi sv. Karla čekala da je pričesti svećenik, koji je držao u ruci sv. hostiju i govorio: Evo Jaganjac Božji . . . , Krist kao da nije mogao čekati, dok svrše molitvene rieči, i na očigled prisutnih u crkvi hostija je izašla iz svećenikovih ruku, prošla zrakom i nadvila se nad glavu Svetice, te došla na usta njezina, da je blaguje.

Ako Krist toliko želi, da se čim prije sjedini s nama u pričesti, koliko li mi imamo željeti, da blagujemo tielo Gospodnje? Kad je blaženi Josip Korleone, franjevački brat laik, živo žeđao, da se pričesti na blagdan Svićnice, ali je vidio da ne će moći radi težke bolesti i visoke temperature, molio je Majku Božju, da mu udovolji želji i da blaguje Krista. Majka Božja uslišala je njegovu želju. Čudesnim načinom obnoć mu se objavila i pokazala mu, da popije neki napitak, od kojega je ognjica dobro popustila, i on je živom željom ujutro mogao blagovati tielo Kristovo.

Velikom željom želi Krist doći i k nama u pričesti kao i svojim Svetcima. Ali i mi po primjeru Svetih Božjih pripravimo se na pričest čistom željom ,da se sjedinimo s Kristom, Sinom Božjim.

2. *Na sv. Pričest imamo se pripraviti dubokom poniznošću i iskrenim kajanjem.* Poniznost i kajanje priprave našu dušu, da slobodno i

veselo može blagovati Tielo Kristovo. Sv. evanđelje ovjekovječilo je poniznost satnika u Kafarnaumu, koji je molio Krista da mu ozdravi slugu, pa kad mu je Isus poručio da će doći u njegov stan i ozdraviti ga, satnik je u poniznosti odgovorio Kristu: Gospodine, nisam vriedan, da uđeš pod krov moj, nego samo reci rieč i ozdravit će sluga moj (Mat. 8, 8). To ima biti primjer naše poniznosti prije nego idemo blagovati Jaganjca oBžjega. Je li siromah po sebi dostojan, da jede za kraljevim stolom? Pogotovo, tko je između nas vriedan, da se hrani Tielom Božjim? Mi smijemo ići na pričest jedino zbog Isusa, koji ne samo zove nego i nalaže: Uzmite i jedite: ovo je tielo moje (Mat. 26, 26). Dakle smijemo pristupiti k stolu Gospodnjem jedino radi Isusa, a ne po našoj tobožnjoj vriednosti. Pričestna poniznost je priznanje naše nedostojnosti.

Naša nedostojnost za sv. pričest dolazi od naše poznate grješnosti. Na pričest imamo stupiti nakon što smo se skrušeno izpovjedili, ali baš izpovied nas je naučila, koliko smo grješni. Premda nam je dobri Isus na izpoviedi oprostio griehe, naša iskrenost traži, da na pričest idemo s dubokim priznanjem i boli zbog naše grješnosti. Sv. Franju asiskog opravdano zovemo Svetcem Euharistije. Koliko je on s jedne strane častio Tielo Kristovo, toliko je ipak često govorio: O Bože, ima li većeg grješnika, nego što je Franjo iz Asiza? Kako je pričest liek protiv grieha, veoma ćemo se dobro pripraviti na pričest, kad k njoj idemo s iztaknutom namjerom, na primjer: Isuse, danas ću te blagovati zato, da svladam u sebi grieh oholosti, lakomosti, bludnosti, srčbe, škrtosti, zavisti, mržnje i t. d.

Prije blagovanja Tiela Gospodnjega treba da probudimo želju za krepostima, u prvom redu za onima, koje se odnose na naše staležke dužnosti, pa idemo Kristu s namjerom, da nas u pričesti obogati tim krepostima. Mladim osobama potrebna je sv. čistoća, marljivost i poslušnost. Roditeljima su potrebne pobožnost i strpljivost, kojima će zadojiti svoj porod. Starijim osobama potrebna je darežljivost, a svima su nam potrebne vjera, ufanje i ljubav prema Bogu i bližnjemu, da svoje križeve sjedinimo s križem Isusa Krista, da nam budu pokora za griehe i naš kršćanski doprinos milosti Božjoj za obraćenje grješnika.

3. Nakon sv. pričesti treba da zahvalimo Isusu, koji nas je pohodio i dao nam sebe za hranu. Iza sv. pričesti treba da neko vrieme podpuno mirujemo i mislimo, tko je onaj, kojeg smo blagovali. Tada smo jedno Isus i mi. Moramo neko vrieme ostati u crkvi. To su dragocjeni časovi našeg života. Kad je sv. Filip Neri opazio, da jedan vjernik izlazi iz crkve odmah netom se je pričestio, brže bolje poslao je pred njega tri dječaka obučena u crkveno ruho: dva su mu s desne i

lieve držali upaljene svieće, dok je treći pred njim nosio kadionik i kadio ga. Ovaj se je ne malo začudio i zbunio, pa je rekao sv. Filipu: Što ovo činite sa mnom? na što mu je Svetac odgovorio: Brate, ti si i Krist sada jedno isto, pa moram oko tebe kao i oko euharistijskog Krista držati upaljene svieće i kaditi te blagoslovljenim tamjanom! Taj više nije odmah izlazio iz crkve, nego je ostajao više vremena, da zahvali i moli Isusa Krista.

Nakon što bi se sv. Vjekoslav pričestio, povukao bi se u zadnji ugao crkve, pobožno kleknuo i sav bi se prenio dušom i tielom u Krista i molitvu. Srdce mu je bilo upaljeno ljubavi prema nazočnom Kristu i osjećao bi nebeske radosti. Ostali dio jutra upotrebio bi u šutnju, molitvu i duhovno štvio. Kad bi se pričestila sv. Koleta, ostala bi po više sati u svetoj molitvi, u kojoj je bila toliko sabrana i upijena u Isusa, da je izgledalo, da je za nju mrtav sav sviet, te niti je očima što gledala, niti ušima slušala, niti bi se tielom micala: sva je bila prenesena u Isusa Krista.

Onda je prva naša dužnost iza sv. pričesti, da zahvalimo nebeskom Gostu, koji nas je pohodio. Tada recimo Isusu: Uzdajemo tebi hvale, svemogući vječni Bože, na svim dobročinstvima tvojima — tebi, koji živiš i kraljuješ u vieke vjekova. Ili zahvalimo hvalospjevom: *Tebe Boga hvalimo* — Tebe Gospodina izpoviedamo ... Ili svoju hvalu združimo s hvalom bl. Djevice Marije, pa izmolimo himan Gospin: *Veliča duša moja Gospodina* ... Sada vrieme, s kojim razpolažemo, upotrebimo u molitvu s nakanom, da se sačuvamo od grieha, koje smo izpovjedali. Pitali su nekog Indijanca, nakon što bi se pričestio: Što si griešio nakon zadnje pričesti? a on bi odgovorio: Je li moguće, da itko može griešiti, nakon što se pričestio?! Zatim u Isusa prosimo kreposti, koje su potrebne našem životu. Kad smo obavili zahvalu i izašli iz crkve, posebno pazimo, da malo govorimo, a ono što kažemo, da nije uvredno za Boga i bližnjega. Tko iza pričesti brblja i govori, što mu dođe na jezik, pokazuje da malo štuje Onoga, kojega je primio u sv. pričesti. Pričestnu sabranost produžimo kroz sav dan.

Braćo, budimo posebno pobožni sv. Josipu, da nam on izprosi u euharistijskog Isusa, da ga primamo onom pobožnošću, kojom je on primao i u svom naručaju držao Isusa Krista. Amen.

Treća nedjelja Došašća:

KAKO ĆEMO DOBRO SLUŠATI SV. MISU

Braćo, moramo priznati žalostnu istinu, da mi katolici malo cienimo sv. misu, najvećma radi toga, što je ne poznamo. Što ne poznamo,

to i ne volimo. A nije li sv. misa čitav Isus Krist, u kojoj se stvarno pred našim očima odvija Isusovo rođenje, navještanje kraljevstva nebeskoga, njegova muka, smrt, uzkrsnuće i slavno uzašašće? Nismo li mi kršćani obučeni u Isusa Krista otajstvenim načinom, kako je svećenik na oltaru obučen u crkveno ruho, te smo pozvani da zajedno s njime prinosimo misnu žrtvu — Jaganjca Božjega na poklon Bogu, u zahvalu Bogu i kao pomirnu žrtvu za naše griehe, pače i za griehe svega svieta, i da s euharistijskim Kristom združimo naše molitve, kojima pomoć s neba prosimo? Onda je misa *naša* osobna stvar — *naša* je misa. Prvi su kršćani toliko cienili sv. misu, da, živeći u doba vjerskog progonstva, unapried su pregorili svoj život svaki put, kad su išli na sv. misu. Iz izvještaja naših misionara znamo, da novovjeki obraćenici u Aziji, u Africi znadu nedjeljom po petdeset kilometara pješačiti, rieke preplivati, najteži led ili vrućinu pretrpjeti, da mogu slušati sv. misu.

Kad idemo slušati sv. misu, najbolje ćemo je slušati, kad sa svećenikom sudjelujemo u prikazivanju svete mise. Misa je naša kao i svećenikova. Svećenik je sv. Redom usposobljen i od Krista opunomoćen, da prikazuje sv. misu, ali da je prikazuje ne samo u svoje ime, nego i u ime svega kršćanskog puka, pače i zajedno s njime. Dakle svi vjernici prikazuju žrtvu sv. mise.

Nastaje pitanje: kako će vjerni kršćanski puk dobro slušati sv. misu? On će vrlo dobro slušati sv. misu ,kad u njoj moli, sluša, prikazuje, posvećuje i prima. Svih tih pet zadnjih rieči trebaju svoje tumačenje i razjašnjenje.

Dobro slušamo sv. misu:

1. Kad u *njoj molimo*. Bar malo vremena prije imamo doći nego će misa početi. Dakle imamo se pripraviti na slušanje sv. mise. Sv. Omobon, trgovac u Kremoni, prije sv. mise pošao bi u crkvu pred jedno razpelo, da ga promatrajući moli i pripravi se na slušanje sv. mise. Kad bi sv. Bernardo išao u crkvu da sluša misu, na vratima crkve učinio bi pokret rukom na čelu kao da briše znoj i rekao bi: Izađite iz glave sve druge misli, koje nisu Božje, i čekajte me, dok ne izađem. Kad misa počinje, molit ćemo sa svećenikom svećeničke misne molitve, ili ako ih nemamo, molit ćemo u duhu tih svećeničkih molitava. Svakako u početku mise izmolit ćemo *Izpovjedam se* i pokajanje za griehe uz triput »Gospodine... Kriste... Gospodine... smiluj se«. Divna je molitva crkvena: »Slava Bogu na visini...«

2. *Iza uvodnih misnih molitava imamo sad na misi »slušati«*. Daljnji dio mise, od *Gospodine smiluj se* do *Vjerujem u jednoga Boga*, imamo prikazati Bogu slušajući Poslanicu, Evanđelje i propovied. U

Poslanici nam Bog govori preko svojih Apostola, u Evanđelju nam govori sam Isus Krist, a u propoviedi govori nam Bog preko svojih svećenika. Posebnu pomnju treba posvetiti slušanju Evanđelja. Dok se ono čita ili pjeva, stojmo na nogama, pravilno sklopljenih ruku, očima upiljenima u svećenika i s čvrstom vjerom, da slušamo istoga Isusa Krista. Sa svećenikom zajedno na početku evanđelja učinimo znak sv. križa na čelu, na usnama i na prsima. Na kraju evanđelja recimo: *Slava tebi, Gospodine!* i poljubimo križ na krunici, ako je imamo. Sad svom pomnjom slušajmo sv. propovied, ako je ima. Krist je kazao: Blaženi su oni, koji slušaju rieč Božju i drže je (Lk. 11, 28). Bog je i čudesima pokazao, koliko mu je drago, da pomnjivo slušamo rieč Božju. Sto tisuća ljudi slušalo bi propoviedi sv. Leonarda iz Porto Maurizio, i narod bi ga čuo glasno i jasno na kilometar daljine, kao da govori izpred njega. Sv. Vinko fererski znao je samo španjolski, ali kad bi propoviedao, njegov španjolski jezik razumjeli su i Francuzi, i Talijani, i Niemci, i Englezi. Dobro je tokom propoviedi izmoliti po koju zdravomariju u nakanu, da se okoristimo riečju Božjom.

Iza propovedi molimo sa svećenikom crkveni *Vjerujem u jednoga Boga*, i sad počinje prvi glavni dio sv. mise, naime:

3. *Prikazanje, u kojem se i mi darujmo Bogu.* Kruh, kojega svećenik drži na plitici, i vino kojega ima u kaležu i prikazuje nebeskom Otcu, jesu Božji, svećenikovi, ali i nas, koji slušamo misu. Pače kruh i vino nisu samo naši, nego smo i mi u njima, da se s njima prikažemo nebeskom Otcu kao njegova svojina. U prinosima kruha i vina prilažemo i posvetimo Bogu naše tielo, dušu, obitelj, stan i svu imovinu. Ali kako nas misa sjeća muke i smrti Kristove, On nas čeka, da mu prikažemo i posvetimo naše križeve, boli, patnje, siromaštvo, napasti, pače i griehe, da ih nestane iz našeg srdca. Kad bi najveći siromah svieta, sv. Franjo asiski, došao u crkvu, on bi Kristu prikazao svoju siromašku haljinu, svoj glad, a zimi bi mu prikazao svoje ozeble noge i drhtanje svega tiela. Sv. Lidvina, radi težke bolesti, za više od trideset godina nije mogla ustati iz kreveta niti misu slušati. Ali i ona je imala svoju misu. Naime u vrieme, kad bi se mise govorile u njezinu mjestu, ona bi iz kreveta u duhu se preniela u crkvu, promatrala bi svoje bolesti, i u molitvi ih je združivala s ranama Kristovim, i tako ih duhom sjedinjivala sa sv. misom, što joj je vriedilo, kao da je bila i u crkvi na sv. misi.

4. *Posvećenje je središnji čin sv. mise*, u kojem se s nebeskim anđelima i čitavom Crkvom vojujućom prisutnom Kristu, Jaganjcu Božjemu, klanjamo, zahvaljujemo i prikazujemo mu se. Dušom mu pjevamo: *Svet, svet, svet Gospodin Bog nad vojskama. Puna su nebesa i*

zemlja Tvoje slave. Hosana u visini. Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje. Hosana u visini...

Sv. Franjo asiški dobio je na dar jednu ovčicu. Puno ju je volio zbog njezine skromnosti, poniznosti i čednosti. Naučio ju je sa sobom ići u crkvu, gdje bi stajala mirno i tiho. Na misi, za vrieme podizanja, kao da je znala, što se zbiva na oltaru, pokleknula bi prvim nogama i glavom bi se klanjala euharistijskom Isusu, što bi na prisutne izvanredno djelovalo, te bi oni podvostručili svoju pobožnost Tielu Kristovu pod prilikama kruha i vina.

Časovi iza posvećenja jesu najdragocjeniji u sv. misi. U njima radije molimo šutnjom, izkazujući Isusu naše duševne potrebe oko suzbijanja grieha i sticanja kreposti. U njima svom dušom molimo djelo vjere, ufanja, ljubavi i pokajanja. Nastavimo sa svećenikom moliti *Otčenaš*.

5. *Na svetoj se misi ili stvarno pričestimo, ili duhovno.* Više je načina, kojima možemo veoma pobožno slušati sv. misu, ali je najsvetije i najkoristnije, da se na njoj pričestimo bilo stvarno, bilo duhovno. Misa je Kristova. Krist je naš, dakle naša je i misa. Ona je podpuno naša kao i Kristova, kad se na njoj pričestimo ili stvarno, ili duhovno. Svakako se na njoj imamo pričestiti barem duhovno. To hoće Isus. U misi je Krist pripravio euharistijsku Gostbu. Treba da odgovorimo Isusovoj želji, i da blagujemo njegovo Tielo, ako ne možemo stvarno, to bar duhovnim načinom. Duhovnim načinom blagujemo Tielo Gospodnje, ako za vrieme svećenikove pričesti i mi osjećamo po prilici ovako: Dragi Isuse, kad Te sad ne mogu uistinu blagovati, to Ti dođi duhovnim načinom u moju dušu, koja Te žeđa kao jelen za izvorom žive vode...

Neki vojnik u prvom svjetskom ratu bio je smrtonosno ranjen. Primio je sv. pomazanje, ali se nije mogao pričestiti. On i svećenik su se sporazumjeli, kako će se pričestiti bar duhovno. Evo što su napravili za duhonu pričest: svećenik je donio sv. Hostiju pred umirućega, koji je u nju pobožno gledao i sa svećenikom skrušeno molio: Dušo Kristova, posveti me — Tielo Kristovo, spasi me — Krvi Kristova, operi me — Na času smrti moje zovni me, da dođem k Tebi i sa Tvojim svetima u nebu Te vječno hvalim... Ovako slično i mi učinimo preko sv. pričesti na svakoj misi. Na to se Isusu zahvalimo do kraja mise. Stvorimo odluke za svoj svagdanji život i pođimo s mise doma ohrabreni za novi kršćanski život...

Braćo, ako se iz vjeronauka, ili po svećeniku, ili iz duhovnih knjiga poučimo o svetoj misi, što je ona, te je pobožno slušamo i duhom pratimo njezine tajne, ona će nam postati veoma sladka. Ona će biti najsvietlija točka našeg života. Ona će biti žarište našeg kršćanskog života. Bez nje ne ćemo moći živjeti. Ona će biti blagoslov ne samo našeg života, nego i naše obitelji, našeg znanja. Misa je naš Krist na zemlji. Amen.

Četvrta nedjelja Došašća:

SAKRAMENAT OPRAŠTANJA GRIEHA

Braćo, svi smo ljudi biedni grješnici: tko veći tko manji, tko u ovom, tko u onom. God. 1926. zločinac Sam Johnson umorio je jednu mladu ženu. U iztražnom zatvoru priznao je Bogu i ljudima svoje zlodjelo. Izpovjedio se je veoma skrušeno. U zatvoru se je vladao upravo uzorno. Na razpravi bio je osuđen na smrt. Njegovo pokajničko vladanje, i za vrieme osude i ono malo vremena pred smrt, tako je djelovalo na sudca, da je prije izvršenja osude sabranoj publici kazao ovo: »Sam je priznao svoj grieh i u izpoviedi pred Bogom i pred nama sudcima na razpravi. Ja se divim njegovom vladanju. Bog mu bio milosrdni sudac!«

Braćo- divan je Kristov sakramenat sv. izpoviedi. Isus ga je ustanovio na dan svoga uzkrsnuća, kad je predao svećenicima vlast, da u njegovo ime opraštaju griehe svakom skrušenom grješniku. Razmotrimo ovaj sakramenat Božjeg milosrđa:

1. *Izpovied je sakramenat, u kojemu nam milosrdni Bog oprašta griehe.* Tu vjersku istinu razsvietlit će nam ova priča. U svoje doba živio je neki vrlo dobar i milosrdan kralj. Idući jednom na šetnju, naiđe na jednog odrpanog, gladnog i žednog dječaka, koji je ostao sirota iza preminulih roditelja. Dobrom kralju smili se na jadnog dječaka i povede ga sobom u dvor. Tu ga je preobukao u novo odielo, nahranio ga i ostavio na dvoru, pače ga je dao i školovati. Kad je porastao, postavio ga je za svog dvoranika, povjerio mu vrlo važne službe i uobće smatrao ga kao svoga posinka. No, mjesto da ovaj čovjek bude vjeran i zahvalan kralju, svom dobročinitelju, stavi se na čelo urote, koja je naumila kralja zbaciti sa priestolja i ubiti ga. Kralj je odkrio njegovo zločinstvo, i po zakonu bio je osuđen na smrt. No kako je kralj bio veoma milosrdna srdca, odluči mu se smilovati. Kad je osuđenik došao na stratište, dođe kraljev glasnik i reče mu: Kralj će ti sve oprostiti i primit će te u prijašnju milost, i to uz ovaj jedini uvjet: odaberi osobu, koju hoćeš, na kraljevu dvoru, s njome se zatvori u jednu tajnu sobu, njoj izpoviedi svoje zlodjelo., nakon čega između tebe i kralja zavladat će stara ljubav i povjerenje. Tako je i bilo.

Mislim, braćo, da pogađate, što ova priča hoće da kaže. Kralj je naš milosrdni Isus. Onaj zli urotnik je čovjek grješnik. Njegova osuda na smrt je vječna osuda u pakao za svaki težki grieh. Ona osoba iz kraljevskog dvora, kojoj će osuđenik priznati svoj grieh, je svećenik. Ona tajna soba je izpoviedaonica. Ono pomilovanje je Isus u svom sakramentu izpoviedi. Dakle sv. izpovied je Kristov sakramenat, u kojem dobri Bog oprašta griehe svakomu pokajanom grješniku. I nema grieha, kojeg izpovied ne može oprostiti skrušenom grješniku. Da bi netko popalio čitav sviet, umorio čitavo čovječanstvo, učinio ne znam koje bezzakonje, Bog će mu na izpoviedi veoma rado oprostiti, ako se za svoj grieh ponizno pokaje.

2. *Prvi je dakle plod sv. izpoviedi oproštenje grieha.* Evo, braćo, dokaza iz samog evanđelja. Krist je osobno oprostio javnoj bludnici Mariji Mandalini; lakomom Zakeju, koji je znao prisvajati tuđe; Petru, koji ga je triput javno i kukavički zaniekao; razbojniku, koji je s njime visio na križu; poganskom vojniku, koji je sulicom probo božansko Srdce Isusovo; Tomi, koji nije vjerovao u Kristovo uzkrsnuće. I izdajici Judi Isus je ponudio oproštenje, i to svojim božanskim cjelovom. Mnogi i silni grješnici po sakramentu izpoviedi postali su Svetci, i sada ih štujemo na oltarima ,a ti su između ostalih sv. Augustin, sv. Jeronim, sv. Margarita kortonska, te stotine i tisuće drugih Svetaca. Svaka podpuno skrušena izpovied povraća nas u stanje nevinosti, kojom sjaju djeca iza krštenja.

Poznat je iz Sv. Pisma slučaj s velikim junakom Naamanom, koji je bio vojskovođa kralja aramskoga. No on je bio gubav. Čuo je, da Božji prorok Elizej ozdravlja gubavce. Pošao je k njemu i molio milost ozdravljenja. Elizej mu je zapovjedio, da pođe k rieci Jordanu, da se u njoj okupa sedam puta, i da će odmah ozdraviti od svoje neizlječive bolesti. Tako je i bilo. Naaman je poslušao Božjeg proroka i čudotvorca, u Jordanu se okupao sedam puta i njegova težka guba odmah je spala s njegova tiela, i postao je čist kao tielo maloga djeteta. Tako sv. izpovied čisti grješnika od svake vrste bilo kojeg i kakvog grieha. Zapravo u sv. izpoviedi teče rieka Kristove neokaljane krvi, i pere sve griehe svega svieta.

Na izpoviedi nestaje grieha kao papira bačena u zažarenu peć. To je Bog koji put pokazao očitim čudom. Jednom je slavni sv. Antun izpoviedao nekog težkog grješnika. Grješnik je napisao i čitao iz karte svoje griehe. Ali, po čudu Božjemu, kako je on koji grieh pročitao, tako bi se napisana crta sama od sebe izbrisala. Kad ih je sve pročitao, papir je ostao čist, kao da nikad na njemu ništa nije bilo pisano. To je grješnik na kraju pokazao Svetcu, a ovaj će mu: Vidiš,

brate, Božjeg milosrda! S tim sada bielim papirom Bog ti je vidljivo pokazao, kako su skrušeno izpovieđeni griesi izbrisani pred Božjim milosrđem. Ovo čudo ponavlja se i danas u svakoj pokajničkoj izpoviedi. Naime, i danas svaki ponizni grješnik osjeti u sv. izpoviedi, da mu nestaje grieha onako, kako ih s pravom vjerom izpovieda, te na kraju izpoviedi očima vjere vidi, da mu je duša posve čista od svakog grieha. Nijedan skrušeni grješnik nakon izpoviedi ne osjeća tereta svojih grieha, već veoma dobro zna, da ih nema, i da ih je oprala neprocienjena krv Isusova.

3. *Izpovied popravlja čovjeka grješnika i donosi mu mir duše.* Kako, braćo, nema čovjeka, koji ne bi bar štogod griešio, tako ga nema, kojega izpovied ne bi mogla popraviti. A koji čovjek ne bi želio, da nakon skrušene izpoviedi ne postane bolji? Istina, da u čovjeku tinja svaka zloća, ali nema čovjeka, koji ljubi svoju zloću, i ne želi da bude bolji. No čovjeka može popraviti jedina sv. izpovied. Eno čitamo u sv. evanđelju, kad je Zakej, predstojnik carinički i vrlo bogat čovjek, pokajao se svojih grieha, i zaželio postati Kristov prijatelj, nakon što je primio Gospodina u svoj stan, odmah je stvorio odluku ne povratiti se na grieh i unapried biti dobar, pa reče Isusu: Evo, polovicu svog imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko (Lk. 19, 8).

Svaka iskrena izpovied vidno popravlja čovjeka. Jednom je slavni moderni svetac, sv. Ivan Bosko, izišao u okolicu svog Turina. Na putu ga dočeka razbojnik, neki Tonio, koji u Don Boska nacilja revolver s riečima: »Ili daj novac, ili si na mjestu mrtav!« Svetac mu mirno odgovori: »Novac!? — U koga ću pozajmiti, kad ga nemam, a što se tiče mog života, znaj, da je on u rukama Božjim!« Razbojnik mu uzvrati: »Ja ne trebam tvoga nauka, nego ako mi ne daš novac, odmah si mrtav!« Sv. Don Bosko pogledao je bolje u zločinca, i u njemu je prepoznao svog nekada učenika Tonia, kojega je nekoč učio kršćanski nauk: ne ubij, ne ukradi, pa će mu reći: »Jesi li to ti, dragi Tonio? Kako si se grozno pokvario? A ja sam s kršćanskim naukom htio od tebe učiniti dobra i poštena čovjeka«. Sad je i Tonio u svojoj naumljenoj žrtvi upoznao svog nekoć učitelja, pa se je zastidio svog zločina i odgovorio Svetcu: »Tko bi kazao, da ste to vi, i da ću vas evo pustiti u miru!« Na to će mu dalje sv. Don Bosko: »Tonio, ne smiješ takav dalje biti, nego se moraš popraviti!« Razbojnik je obećao, da će se popraviti i biti drugi čovjek. Ali mu Svetac nastavi: »Tvoja odluka da ćeš se popraviti ne će uspjeti, nego hajde se odmah izpoviedi, i skrušena izpovied će prevesti u djelo tvoju želju za popravkom«. Don Bosko je sjeo na prvi kamen, a Tonio je kleknuo i

veoma se pobožno izpoviedio. Nakon izpoviedi Svetac poljubi razkajanog razbojnika, dade mu blagoslovljenu sličicu Majke Božje i nešto novca, što ga je imao u džepu. I doista, odtada Tonio nije više bio razbojnik, nego vrlo dobar i pošten čovjek.

Izpovied daje mir duši. Kad je drugom modernom Svetcu, sv. arskom župniku, došao neki vrlo očajan grješnik, ne da se izpoviedi, jer nije vjerovao u sv. izpovied, nego da pita nekakav savjet, Svetac ga je nagovorio, da se izpoviedi, ali nakon pokajničke izpoviedi povratila mu se je milost svete vjere, a i takav mir u duši, da od suza radostnica jedva je mogao javno kazati: »Sad sam sretan kao nitko na svietu!«

Braćo, hvalimo Isusa, koji nam u sv. izpoviedi oprašta griehe. Svaku izpoviedaonicu častimo kao kupaonicu naših grieha. Izpovjedajmo svoje griehe, da tako živimo u posvećenoj Božjoj milosti, kojom ćemo zaslužiti raj Božji. Amen.

Nedjelja u osmini Božića:

STVARI POTREBNE DA SE DOBRO IZPOVJEDIMO

Braćo, kad govorimo o sv .izpoviedi, nemojmo misliti, da je Krist samo na nebu i da se na zemlji izpoviedamo možda njegovoj sjeni ili svećeniku, koji jedino zastupa odsutnog Isusa Krista. Budući da je izpovied Sakramenat, u njoj su tri osobe nazočne: grješnik, svećenik, ali i Isus Krist. U izpoviedi mi se izpoviedamo otajstveno nazočnom Kristu, a tu je nazočan i svećenik kao ovlašteni Božji zastupnik. Sigurniji nam je uspjeh sv. izpoviedi, kad je na njoj nazočan i jedan čovjek, koji je za to opunomoćen od Boga.

Ali, naravno, da su za sv. izpovied od strane nas grješnika potrebni neki preduvjeti, koji će osigurati oproštenje izpovjeđenih grieha. Dakle izpovied ima da nas ljude nešto zapadne. Ona je i Isusa Krista, koji nam na izpoviedi oprašta griehe, zapala velika truda i poniženja. U izpoviedi kupamo se od grieha u vlastitoj krvi Isusa Krista. Da Gospodin prolije svoju krv trebalo mu je, da se za nas začme u utrobi Djevice Marije, da se rodi u siromašnom Betlehemu, da trideset i tri godine provodi veoma naporan i mukotrpan život, da za nas umre na golom drvetu Križa i da uzkrsne. Slično se i od čovjeka traži pet stvari, da mu izpovied bude po Kristovu načinu dobra i plodonosna. Evo tih pet stvari:

1. *Za pravu izpovied valja najprije spoznati griehe.* Budući da je izpovied u prvom redu posao Božje milosti, prije sv. izpoviedi moramo žarko moliti Isusa i Mariju, da nam udiele milost, da poznamo svoje griehe. Čitamo u Sv. Pismu, da je jednom Bog u duhu uzeo za kosu proroka Ezekiela i prenio ga pred vrata jeruzalemskog hrama. Sad Bog zapita proroka, što vidi, na što on odgovori: Vidim na zidu hrama jednu rupu. Opet će Bog Ezekielu: Probij zid i vidjet ćeš u hramu groznih stvari. Kad je prorok otvorio rupu, kroza nju je u hramu vidio groznih nečistoća (Ezek. gl. 8.). Tako ćemo i mi iza pobožne molitve okriti u hramu naše savjesti različite griehe, koji se protive kojoj Božjoj zapoviedi. Govoreći na čovječju, malo je bilo tako nevinih svetaca, kao što su bili na pr. sv. Paskal Bailon i sv. Vjekoslav Gonzaga. Sv. Paskal sobom je nosio poseban konac, na kojem je činio uzao svaki put kad bi što sagriešio, da ga taj grop sjeti izpovjediti učinjeni grieh. Sv. Vjekoslav nakon izpita savjesti prije izpoviedi uviek bi našao, što će na izpoviedi kazati. Sv. Franjo Borgija svakog dana bi dva sata izpitivao svoju dušu, da li je što uvriedio Boga. Ali ovi primjeri Svetaca ne smiju nas odvesti na dugo i nepotrebno izpitivanje savjesti. Nama običnim kršćanima dosta je, ako za izpit savjesti upotrebimo 5 do 10 minuta. U ovome poslušajmo rieč, koju je Isus Krist kazao svojoj velikoj službenici sv. Mariji Margariti Alakok. Dok je ona jednom izpitavala savjest i dugo se mučila na tome, ukaže joj se Gospodin, koji joj reče: »Što se uznemiruješ kod izpita savjesti? Ti učini onoliko, koliko možeš. Ja volim skrušena srdca, koja se iskreno tuže za one griehe, koje poznaju, i koja imaju čvrstu odluku, da me unapried ne će vriedati«.

2. *Najvažnije je, da se za griehe pokajemo.* Pravo pokajanje je druga potrebna stvar, da se dobro izpovjedimo. Da pobudimo pokajanje, promislimo, kako je dobar naš Gospodin Bog. Od njega nam dolazi svako dobro. Pa zašto bi vriedali dobrog Boga?! On nam je izdao zapoviedi, da ih vršimo, radi našeg dobra. Tko je dobar Bogu, zapravo je dobar samom sebi. Onda žalost za griehe u sv. izpoviedi stoji u tom, da nam je žao ,što smo uvriedili dobrog Boga. Odlično je pokajanje, ako bi u izpoviedi voljeli, da Boga nismo nikad uvriedili. Valja se sjetiti, da kajanje nipošto ne stoji u tom, da ga osjećamo u čuvstvenoj strani našeg bića. Kajanje je čin volje. Kako je nama krivo, kad tko nas uvriedi, tako neka nam bude krivo, ako smo uvriedili dragog Boga.

Jednoć sam čitao ovo: neki gospodin imao je vjernog psa. Taj gospodin jednom je stavio masku na svoje lice i takav pošao prema svome psu. Pseto ne poznavajući zakrabuljenog gospodara poleti prema njemu, skoči na njega i težko ga ugrize. Odmah nakon ujeda gospodar digne masku, i kad pseto u ranjenom čovjeku prepozna svog gospo-

dara, stalo je zavijati i bježati. Gospodar ga je uzalud zvao. Pseto se je dalo po tuzi, nije uzimalo hranu i kroz malo je dana krepalo. Ako dakle niema životinja pozna svoje zlo, koliko većma mi ljudi moramo upoznati naše zlo, kojim smo uvriedili dobrog Boga? Kad je sv. David uvidio grieh svoga bluda, pomislio je na Boga pa je kazao: Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrđu svomu, i radi svog neizmjernog milosrđa oprosti moju krivicu! Kad je bavarski kralj Alberto u nastupu srčbe niz prozor stana bacio svoju suprugu i vidio je kako mrtva leži na pločniku, od kajanja, što je Boga uvriedio, kosa mu je posiedila.

3. *Treća stvar za valjanu sv. izpovied je, da imamo čvrstu odluku, da Boga unapried ne ćemo hotimično vriedati.* Priča se o nekom zmijolovcu, da mu je posao uviek išao sretno. Ne samo, da mu je njegov obrt donosio liepu materialnu zaradu, nego i nikad nije doživio nijednu neugodnost u tom vrlo pogibeljnom poslu. Ali, kako se kaže, čovjeka prati sreća do najedanput. Naime jednog dana taj zmijolovac toliko je imao sreće u hvatanju zmija otrovnica, da ih je lovio mnogo više vremena nego obično, i tog se je dana vrlo težko izmorio, te jedva čekao mrak, da se sa svojim obilnim lovom vrati u stan i odmori se. I netom je došao doma, od umora je odmah legao na počinak. Vreću, u koju je stavljao svoje zmije, dobro je pregledao, pa i nju položio u spavaću sobu. Čovjek je tvrdo spavao, ali zmije mučile su se u vreći i tražile izlaz. Jedna je osjetila malu luknju na vreći i grizući je otvorila rupu toliku, da su kroza nju sve zmije izljezle. Znoj i miris čovječjeg tiela namamili su sve zmije, da su one lizle nesmetano po tielu svog lovca, koji je kao zaklan spavao. Kad se od sna probudio, osjetio je jadan ledene zmije, kako po njemu plazu, vidio je pogibelj, koja mu prieti smrću, pa znajući narav zmija nije ni jednom žilicom tiela se micao, nego neosjetno stao ustima po malo pjevuckati i zviždati. Zmije vole pjevanje, pa su mirovale. Lovčevo pjevuckanje i zviždanje dalo je ukućanima znak, da se nalazi u pogibelji, koji su vješto otvorili vrata sobe, nečujno položili u nju vrućeg mlieka, čiji miris odmamio je zmije, da ga srču, i tako je bio spašen život biednog zmijolovca. Prva stvar, koju je sad učinio od smrti oslobođeni lovac bila je ova čvrsta odluka: nikad i nikad više ne baviti se tim pogibeljnim zanatom.

Eto, što je odluka na izpoviedi, da se ne ne ćemo na grieh povratiti. Ona znači: nikad više, Bože, s tvojom svetom pomoću ne ću se na grieh povratiti. Kad je švedski kralj Gustav u pijanstvu udario svoju majku, nakon što se otrieznio i vidio svoje zlodjelo, zovnio je majku preda se, popio čašu vina s riečima: »Majko, ovo je zadnja čaša vina, koju pijem«. Skrušenom grješniku ide u pomoć milost Božja, koja na

izpoviedi daje čovjeku nadnaravnu snagu, da se osjeća kao novi čovjek koji ima odluku: nikad te, Bože, neću vriedati.

4. *Izpovied, četvrto, traži još, da Kristu i svećeniku kažemo iskreno sve griehe, koje toga časa imamo na pameti.* Zaboravljeni griesi opraštaju se zajedno s onima, koje smo kazali. Težkih grieha kažemo, koliko znamo, broj i vrstu. Brojimo ih mirno, tiho i bez mnogoga govorenja. Stid je na izpoviedi prava glupost. Bojmo se Boga, kojega smo uvriedili, a svećenika nemamo se zašto stidjeti. On kao čovjek sluša samo ono, što predpostavlja, da bi svi mogli sagriešiti.

Kad se je neki veliki grješnik izpoviedao pred sv. Vjekoslavom Bertrandom, nakon što je očitovao znane griehe, reče Svetcu, da ima još jedan grieh, kojega je evo sad na izpoviedi učinio. Svetac ga zapitao, koji je taj grieh. Grješnik će mu: »Velečastni, upada mi u oči, da ste Vi veoma radostni, dok slušate moje griehe, pa sam Vas prosudio, da ste i Vi veliki grješnik kao i ja«. Na to će mu Svetac: »S pomoću Božjom ja te griehe nisam nikad činio, nego sam radostan za to, što dok Vi izpoviedate Vaše griehe, dolazi mi na pamet, kako se rješavate vražjih okova, kako postajete diete Božje, kako se Anđeli vesele nad Vašom dobrom izpoviedi. Zašto onda da ne budem veseo?!«

5. *Peto, dobra izpovied traži da izvršimo naređenu pokoru.* Pokora, braćo, koju zada svećenik, pada u bit izpoviedi, pa je izvršimo čim prije. Odlična je pokora uztrajnost u svetim odlukama, da se ne ćemo na grieh povratiti. U tu svrhu dobrovoljno ćemo poduzeti koje pobožnosti, koje će nas pomoći, da uztrajemo u odlukama.

Na 7. srpnja god. 1925. umro je u Irskoj na glasu svetosti Matej Talbot, po zanimanju gradski pometač. U mladim danima bio je poznati psovač i pijanac. U 20 godini života reče jednom svojoj dobroj majci: Majko, idem se izpovjediti i popraviti iz temelja moj opaki život. Otišao je, i veoma se pobožno izpovjedio. Izvršio je pokoru, koju mu zadao svećenik. Ali je sam sebi nametnuo i ovu pokoru: svaki je dan razmatrao sat vremena koju vjersku istinu; svaki je dan slušao misu i pričestio se; svoj pometački posao obavljao je u sjedinjenju s trpećim i poniznim Isusom; svaki je dan čitao duhovno štivo; vina nije nikad pio; veoma je često postio. Postao je franjevački trećoredac. Tako je u pokori živio novim životom 41 godinu. Sad se radi, da taj gradski pometač bude proglašen Svetcem katoličke Crkve.

Braćo, kako smo svi grješnici, tako često i rado idimo na sv. izpovied. Ona je najsigurniji znak, da iskreno ljubimo Boga i bližnjega. Amen.

O. Franjo Carev:

BLAGDANSKE PROPOVIEDI

NA MALU GOSPU

Pred nekoliko godina u Americi je uveden Majčin dan. Toga se dana djeca sa zahvalnošću sjećaju svojih majka, sjećaju se svih onih žrtava i sve one ljubavi, koju im majke svakim danom izkazuju. I ta proslava Majčinog dana uvedena je kasnije u sve kontinente, i danas se posvuda obdržava.

Za nas kršćane, braćo, također postoji blagdan majčinog dana. I nama je sv. Crkva odredila jedan dan, kad se imamo posebno sjetiti svoje duhovne Majke. Na blagdan Porođenja Marijina imamo se sjetiti svoje nebeske Majke, sve njezine ljubavi prema nama ,svih žrtava, što ih je podniela za nas. Zato danas poletimo u duhu prema koljevci bl. Djevice Marije, te Majke divne i Pomoćnice svih kršćana kao njezina radostna i vesela djeca.

1. *Marija je Majka divna*

Sv. je Pavao na jednom mjestu kazao: »Pretječite s ljubavlju jedan drugoga!« I s punim pravom. Svaki čovjek ima pravo, da ga poštivamo. Svaki je čovjek odkupljen krvlju Kristovom, svaki je čovjek po krštenju hram Duha Svetoga, svaki čovjek na sebi nosi znak Presv. Trojstva. Stoga svak zaslužuje, da ga poštivamo.

Među ljudima najviše poštovanje ide majci. Ona čovjeka daje na sviet, ona ga prati na svakom koraku života, ona za nj prinosi najviše žrtava. Koliko li se mudrosti, ljubavi i sreće nalazi u samom pogledu ili rieči majčinoj! Pravo je imao Gibbons, kad je u svome »Poslaniku Kristovu« napisao: »Žene, istina, nisu napisale Ilijadu, Oslobođeni Jerusalem, Hamleta, Izgubljeni Raj, Mesiju, nisu zamislile nacrt crkve kao one sv. Petra ..., nisu naslikale Zadnju Večeru ..., ali su one učinile nešto mnogo više: nadvijene nad koljevkom, one su odgojile prave i krepostne ljude i žene, učinile nešto najdivnije, što sviet može dati.«

Tamo na Iztoku pred 1900 g. živjela je jedna Majka. Tiha i skromna. Bila je izvrgnuta mnogim pogiblima i potežkoćama. U tuđoj štalici usred ljute zime dolazi na sviet njezino Diete. U mrkloj noći morala je bježati u Egipat. Kasnije živi povučeno u Nazaretu 30 godina. Zatim se morala razstaviti od ljubljenog Sina. Kad je on bio na zenitu svoga javnog rada, ona je daleko od njega, ali, kad je bio osuđen na smrt te s križem na

plećima išao i posrtao, uza nj vidimo njegovu Majku. Shrvana od boli na koncu je gledala, kako njezin Jedinac umire na Križu.

Vi, braćo, poznajete tu divnu Majku. To je Marija. I nema čovjeka, koji se ne bi divio silnoj ljubavi te divne Majke, i tko je ne bi poštivao?!

2. *Marija je Majka Božja i Majka naša*

Ali naše poštovanje i naša ljubav prema presv. Djevici ima još jedan veći i mnogo dublji razlog. Marija nije obična majka. Ona je »Majka divna« ne samo u naravnom, već prije svega u nadnaravnom smislu. Ona je darovala tielo i tjelesni život ne kojem umrlom čovjeku, ona je dala život samo bezsmrtnom Bogu. Stoga sv. Ambrozij kliče: »Ima li išta sjajnijeg od one, koju odabra isti sjaj?« Ona je »svetija od svih svetaca, uzvišenija od neba, slavnija od kerubina, častnija od serafina«, veli sv. German. A sv. Anselmo: »Ona je sveti neokaljani, prečisti stan Boga, visokog kralja, sveto priestolje Božje, dar Božji. Poslije Boga nema ništa veće od Marije.«

To su rieči, kojima sveti Otci i sveti Naučitelji slave Mariju kao Majku Božju. I na našu veliku radost mi smo s tom Majkom najuže povezani. Sv. Pismo Krista naziva »Prvorođenim među mnogom braćom«, a to znači, da je njegova Majka ujedno i majka svih, koji nose Kristovo ime, majka svih Kristovih vjernika. Istog onog časa, kad je Marija pristala, da bude Majkom Božjom, pristala je da bude i naša Majka. Riečima »Evo ti majke« (Iv. 19, 27) Krist je preko učenika Ivana Mariju darovao za Majku svemu čovječanstvu. Zato s pravom veli sv. Bonaventura: »Zar je Marija samo Majka Božja? Ne, nije ona samo Majka Kristova, ona je i majka sviju vjernika. A veliki Augustin kaže: »Marija, naravna Majka poglavice Crkve — Krista, postala je duhovna majka njegovih mističnih udova — kršćana.«

Eto, braćo, razloga, zašto mi moramo štovati i ljubiti Mariju. Ona je prava Majka Božja, ali ona je i Majka naša. Zato neka je blagoslovljen naš brat Isus, po kojem nam je Marija majka! I neka je blagoslovljena Marija, po kojoj nam je Isus brat!

Zato, kad danas u duhu letimo prema koljevci rođene Majke Božje i majke naše, duboko joj se poklonimo, dajmo joj čitavo naše srdce, obećajmo joj naše poštovanje, svu našu ljubav i vjernost!

3. *Marija je brižna majka*

Leticiju, majku Napoleona Bonaparte poviest je zabilježila kao uzor-majku. Njezina uspomena živi i danas u Francuzkoj. I danas je zovu »*La mère* — Majka«. A zašto? Leticija je bila uzorna i bogobojazna

žena. U svome životu običavala je reći: »Ja se uzdam u Mariju.« Sva njezina mudrost izvirala je iz njezine duboke pobožnosti. Njezina ljubav prema sinu bila je izvanredna. Znala je reći: »Ja diete ljubim najviše onda, kad mu je najgore.« I eno kad se Napoleon povraća s vojnog pohoda u Egiptu, svi ga izbjegavaju. Na pragu njegove kuće dočekala ga jedino njegova majka. Kad je u Fontainebleau morao podpisati odreku, uza nj je jedino ona. Slavnom zatočeniku na Elbi prva dolazi u pohode majka. Zadnji razgovor Napoleonov na sv. Jeleni bio je između njega i njegove majke. Zadnjom oporukom dobila je pregršt kose svoga nekoć slavnoga sina. Pa i kroz 15 godina, što ih je proživjela poslije njegove smrti, njezine misli bile su upravljene na nj. Zaista divna i uzorna majka.

I mi, braćo, imademo jednu uzornu i brižnu majku. Njezino je majčinsko srdce puno ljubavi prema nama. Ona se pokazala brižnom majkom već u prvim početcima Crkve, ona je bila njezina Pomoćnica u svim burama i olujama, ona je pratila sve njezine boli i stradanja, ona ju je uviek pa i najnovijim vremenima tješila svojim nadahnućima i objavljenjima. Stoga se i u ovim težkim vremenima pouzdano k njoj utecimo. Pokažimo joj brige i nevolje, koje nas pritištu. Njezino majčinsko srdce kuca i danas jednakom ljubavlju prema svima nama, djeci njezinoj. Amen.

NA GOSPU RUŽARICU

»Sada sinci, čujte me! Slušajte nauku i budite mudri, i nemojte je odbaciti ... Blago čovjeku, koji sluša mene!« Ove rieči, koje Božja Mudrost u Starome Zavjetu primjenjuje na sebe, danas sv. Crkva stavlja u usta Bl. Djevici Mariji. Ona Mariju naziva Djevicom premudrom, Priestoljem mudrosti pa hoće da nas povede u školu k Onoj, koja se zadnjim ukazanjima u Fatimi nazvala »Gospa od Ružarija«. Moguća kraljica sv. Krunice uči pravoj mudrosti svakoga ,koji pobožno moli i razmatra otajstva Njoj posebno mile molitve sv. Krunice. Krunica je kršćanima škola mudrosti, pomoć u svim koliko duševnim toliko vremenitim potrebama.

1. *Mudrost sv. krunice*

God. 1877. pošlo je neko hodočašće na poklon papi Piju IX. Sv. im je Otac kazao značajne rieči: »Sveta je krunica malo Evanđelje; one, koji je pobožno mole, vodi k miru, koji nam je obećan u Evanđelju.« I zaista sv. krunica u sebi sadrži ukratko sve velike istine odkupljenja. Ona je mali izbor svega onoga, što su nam zabilježila sveta četiri evanđelja, ona je malo Evanđelje. Kad molimo krunicu pred našim se očima redaju istine odkupljenja u divnim slikama: Navieštenje Marijino do Isusova našašća u hramu, krvavi znoj u Getsemanskom vrtu do razapinjanja na Golgoti, Uzkrsnuće Kristovo iz groba do slavnog okrunjenja Marijina u nebu.

Krunica je najviša mudrost u najjednostavnijem obliku. Zato je mogu moliti svi bez razlike, u prvom redu oni, koje je Spasitelj nazvao »malenima« (Mat. 11, 25). Može je moliti i malo diete. Njegovo oko sja, kad promatra Navještenje u Nazaretu, božansko Diete u Betlehemu, kad u duhu gleda Isusa kao dječaka, kako svake godine s Marijom i s Josipom hodočasti u hram. Ono rado prati Odkupitelja na križnom putu, raduje se njegovom Uzkrsnuću i Uzašašću. I ono malo diete postaje uistinu mudro, kad pobožno prebire krunicu.

A kako li je krunica mila tek onima, koji ne znaju ni čitati, kojima su ruke oslabile, a oči umorne! Zrna sv. krunice lagano prebire i siedi starac. Dok moli krunicu obasjava ga nebesko svietlo, da njegova nemoć i bolest nije igra slučaja, upoznaje Božju ruku, koja ga čisti, kuša ili usavršuje.

Ali krunica nije molitva samo »malenih«, za njom rado posižu i izobraženi, učeni ljudi. Krunicu je molio Aleksandar Volta, genialni obretnik tolikih električnih aparata, čije će ime vječno živjeti u naučnom svietu. Krunicu je ponizno molio i Andrija M. Ampere i veliki borac za slobodu Irske Daniel O'Connel. J. Haydn o sebi priznaje: »Nikada nisam bio pobožniji, nego kad sam radio na oratoriju »Stvaranje«. Kad mi se nije dalo napried, prošao sam po sobi nekoliko puta s krunicom u ruci, i misli su opet navirale«.

Jest, braćo, krunica pristaje onima, koji su »siromasi duhom«, ali ona pristaje i onim »velikima«, učenim, mudrim glavama. Iz sv. krunice mogu crpsti mudrost svi bez razlike, veliki i mali, starci i djeca, učeni i neuki.

2. *Moć sv. krunice u duhovnim potrebama*

»Blago čovjeku, koji sluša mene! Tko mene nađe, naći će i crpst će spasenje od Gospodina«. Tako nam danas na svoj blagdan kaže Kraljica sv. krunice.

Jedino pravo zlo, i jedina prava nesreća je za čovjeka grieh. A od njega nas čuva posebno molitva sv. krunice. Tko u toj molitvi obći s Marijom, taj ne će težko sagriešiti. Ili, ako po nesreći padne u težki grieh, krunica će ga opet podignuti. Marijina je pomoć najizdašnija, gdje je potreba najveća. Zato je zovemo »Majkom milosrđa, Utočištem

grješnika, Utjehom nevoljnih«. I najzadnjeg grješnika Ona nastoji privući k sebi. Stoga Grgur XIV. s pravom veli, da je »krunica najdivnije sredstvo, koje ništi griehe i koje opet postizava milost«. A sv. Klement Hofbauer, apostol Beča, običavaše reći: »Kad god sam molio krunicu za koga grješnika, svaki put sam postigao njegovo obraćenje«.

Krunica nas jača u svakom dobru. Jačaju nas one dobre slike, što se redaju pred našim očima, kad molimo sv. krunicu. Držeći pred očima slike najmilijih bića, Isusa i Marije, i mi sve više ljubimo kreposti: poniznost, blagost, čistoću; jači smo u svakom dobru.

Narodna je rieč: Kaži mi s kim ideš, pa ću ti kazati, što si. Kad mi molimo Gospinu krunicu i kad razmatramo njezina otajstva radosti, žalosti i slave, onda mi počinjemo ljubiti Isusa i njegovu Božansku Majku. Otajstvo nas Navještenja potiče, da ljubimo molitvu, sabranost i šutnju; otajstvo Pohođenja sili nas, da budemo uviek spremni poteći u pomoć potrebnoj kršćanskoj braći, otajstvo Isusova našašća u hramu koliko moramo cieniti milost Božju, i, ako je po nesreći izgubimo, s kakvim je marom moramo tražiti, dok je ne postignemo. A ona duboka otajstva Gospinih žalosti napunjaju nas velikom ljubavlju prema boli, prema križu, prema nevoljama, koje nas zadese u našem životu. Otajstva slavne sv. krunice kažu nam, koji su plodovi naših muka i boli, ova zemlja da nije naš vječni stan; kaže nam, da pobjeda i uživanje u nebu baština su sve djece Božje. Tako vidimo, kako nas ova divna Marijina molitva približava Bogu, približava nas Mariji i Srdcu njezina Božanskog Sina. I naše obitelji, koje običavaju svake večeri moliti skupno ovu molitvu uzorne su obitelji. Njihova djeca uzorna su djeca.

Braćo, zaljubimo se u ovu divnu Gospinu molitvu, molimo je redovito svakoga dana, i vidjet ćete, koliko će biti plodova sreće, duševne smirenosti i pouzdanja u kušnjama.

3. Moć sv. krunice u vremenitim potrebama

Bog je izvor svake sreće. A mi Mariju nazivamo i molimo kao »uzrok naše radosti«. I s punim pravom. Ona i ne traži drugo, nego naše pravo dobro. Nek nas o tome uvjeri i ovaj primjer.

Dne 15. studenoga 1787. umirao je u Beču slavni glazbenik Kristofor von Gluck. Što li on sve ne zahvaljuje svetoj krunici! Rodio se 1714. kao diete siromašnih roditelja. Bio je bez igdje ičesa. Imao je jedino dobar glas. Kad je jednom pjevao u crkvi sv. Stjepana u Beču, pristupi mu neki redovnik, da mu se raduje i da mu čestita: »Mali prijatelju, za znak svoje radosti nemam ništa ljepše da ti poklonim nego ovu krunicu. Čuvaj ju kao uspomenu na brata Anselma i obećaj

mi, da ćeš je moliti svaku večer u čast bl. Djevice. Budeš li molio, bit ćeš sretan, a jednom ćeš biti dostojan i nebeske pjesme u raju.« Gluck je uzeo krunicu, da je moli kroz čitav svoj život. Bilo mu je tada 15 godina. Osjećao je u sebi nadarenost, ali kako da se izobrazi? Kad bi samo mogao u zemlju glasbenika, u Italiju! Ali nije izgubio ufanja. Jedne je večeri upravo svršio svoju krunicu, kad mu netko pokuca na vrata. Bio je to kapelnik Sv. Stjepana, koji je tražio tajnika za svoje naučno iztraživanje po Italiji. Gluck je sada pošao u Italiju i razvio se u onog velikog glasbenika. Kad se poslije 20 godina vratio kući, žeo je uspjehe sve jedan za drugim. Ali nije zaboravio obećanja, što ga je zadao bratu Anselmu. Dnevno je molio svoju krunicu, ili kako ju je on nazivao »glasbenikov brevir«. Istu je krunicu držao u ruci kad je ležao na smrtnom krevetu.

To je, braćo, jedan od tolikih primjera, kako nam krunica pomaže i u vremenitim potrebama i nevoljama. Zato ako smo slabi i nevoljni, bacimo svoj pogled na Mariju; taj će nas pogled podići, ojačati. Okružuju li nas pogibli ili salieću strjelice otrovne paklene zmije, imamo uza se Nju, trepet zlih duhova. Tište li nas vremenite nevolje, zazivajmo Nju, »Pomoćnicu nevoljnih«. Vjerujmo čvrsto riečima, što ih sv. Crkva danas stavlja u usta bl. Djevici: »Tko mene nađe, naći će život i crpst će spasenje od Gospodina«. Amen.

NA SVE SVETE

Prošlo je mnogo vjekova, da su se na onom Brdu blaženstva čule čudesne Kristove rieči: Blago siromasima duhom, blago onima, koji su progonjeni, blago onima, koji plaču, koji su čista srdca, mirotvorcima. Da su se tu našli učenjaci današnjeg vremena, začudili bi se, a možda i nasmijali. Rekli bi bili: »On se zaista vara; tako se ne dobivaju pristalice i sljedbenici.« Pa ipak, on se nije prevario; on je bio siguran, da će njegove rieči, tako nove i tako različne od svih drugih ljudskih rieči, proteći blagotvorno svietom, da će proizvesti divne učinke svetosti.

1. Koga mi danas slavimo?

Mi se danas nalazimo od onog velikog događaja na Brdu blaženstva udaljeni za 20 vjekova, ali i danas možemo vidjeti jedan novi, izvanredni prizor. Istina, ne možemo ga gledati tjelesnim očima, nego očima vjere S njima vidimo silno množtvo sretnih duhova, koji se prebrojiti ne mogu. Uronjeni u sjaj pjevaju pjesmu radosti. To su

izabranici, koji su vjerovali u blaženstva, što ih je proglasio Propovjednik iz Nazareta. Sv. ih Ivan divno opisuje u knjizi Odkrivenja: Silna vojska iz svakoga naroda, plemena i jezika. Stoje pred priestoljem Božjim i pred Janjetom, odjeveni su u biele haljine, a s palmom u ruci klikću: »Slava Bogu našemu, koji sjedi na priestolju, i Janjetu!«

Koji su to? To su oni, koji su trpjeli u siromaštvu, dok su drugi plivali u razkoši i bogatstvu, oni, koji su bili žrtva zlih jezika, koji su plakali u svojim bolima i nad svojim griesima, oni, koji su vječno gladovali pravde i svetosti, koji se sačuvaše čistim usred pokvarenog svieta, koji su u svojoj okolini uviek nastojali oko mira, koji su za Boga položili čak svoje živote.

Ali je njihova sudbina sada podpuno drugčija. Oni su gospodari neba, sad više ne plaču niti gladuju, blago je božanskog milosrđa u njihovim rukama. Oni su sinovi Božji, uživaju ljepote raja. Dakle se nije prevario Propovjednik iz Nazareta, kad je pošao osvajati srdca ljudi, i kad je proglasio nauku protivnu ovome opakom svietu. Najbolji ljudi, dapače, većina ljudi pošla je za Njim i pod njegovim vodstvom postigli krunu slave, nebeski i vječni život.

2. Utješljiva misao

Tokom godine sv. Crkva slavi pojedine Svetce Božje, ali ona danas hoće, da proslavi sve Božje ugodnike zajedno, i one, kojima ime možda nije ni poznato. Danas mi častimo sve Svetce skupa, čestitamo im na nagradi, koju su dobili.

Ali današnji blagdan za nas imade još jednu vrlo utješnu misao. Gledamo li dobro, u okviru svete slavodobitne Crkve, opazit ćemo i osoba nama dobro poznatih. Nalazimo mnoge koji su naše krvi, koji su nosili i naše ime. Mi se, braćo, varamo, ako mislimo, da je ovo množtvo sastavljeno od ljudi drugih vremena, ljudi s podpuno drugom naravi. Ne! Božanski je Učitelj pokazao put u nebo za sva vremena i za sve ljude. Jednim od tih puteva išli su i neki nama dobro poznati, koje je smrt rano ugrabila. Možda se još sjećamo onih častnih staraca, koji su čestito živjeli, rado živjeli u svome siromaštvu, onih poniznih žena, koje su u svome skrivenom životu prikazivale Bogu herojske žrtve, onih djevojaka i mladića, koji su sačuvali nevinost i posred kužne zaraze pokvarenog svieta, onih bolestnika, koji su bez tužakanja Bogu prinosili velike svakodnevne žrtve.

Jest, mi se i njih danas sjećamo. Krist je i njih nazvao blaženima. Stoga današnji blagdan možemo nazvati obiteljskim blagdanom. Ruke, koje danas dižemo na molitvu, upravljene su i mnogima od naših pređa, koji su se odlikovali u svetosti ovdje na zemlji, a sada uživaju u kra-

ljevstvu nebeskom. Danas mi prosimo i njihov zagovor i zaštitu. Stoga pouzdanije možemo danas sa sv. Crkvom moliti: »Oprosti, Kriste, slugama!«

3. Sliedimo njihove stope

Zaista, utješna misao! Ako se danas za nas mole neki naši dragi pokojnici, koji su nedavno preminuli, to je znak, da se u nebo može lagano doći. Božanski je Učitelj dao i pokazao toliko puteva, od kojih jedan može svaki od nas odabrati. Istina, da čovjek bude dobar, nije potrebna samo jedna krepost, dobrota je skup raznih kreposti, koje iz duše izključuju smrtni grieh. Ali je opet u čovjeku jedna glavna krepost, koja posebno resi njegovu dušu i koja je pokretač svih drugih kreposti. To je Krist dobro znao, pa za uzor svetog života stavlja više blaženstvâ, više kreposti.

»Blaženi siromasi duhom« t. j. blaženi oni, koji ne ljube zemaljsko blago, koji ljube milosrđe, krotkost i čistoću srdca.

»Blaženi čista srdca«, t. j. blaženi oni, koji su odciepljeni od zemlje i njezinih požuda.

»Blaženi mirotvorni«, t. j. koji ljube mir s Bogom, mir u kućama svojim, koji nastoje unieti mir u okolinu svoju.

Imao naš život koji mu drago pravac, mi uviek možemo izabrati jedan od tolikih puteva prema svetosti. I ne ostaje nam drugo, nego ići tim putem. Nevolje i križevi, što će nam stati na putu života za nas nisu znak prokletstva, već su naprotiv znak, da nas Otac nebeski ljubi, znak da smo određeni za nebo.

U ovim svetim mislima stvorimo dobre odluke, da ćemo i mi poći stopama Božjih svetaca, kojih danas blagdan slavimo. Veselimo se blaženom životu, koji nas poslije smrti čeka. Radujmo se, što ćemo i mi, budemo li sliedili njihov svietli primjer, jednom u družtvu Patrijarha i Proroka, u redovima Djevica i Mučenika, uz priesto neokaljanog Jaganjca, a pod okom Kraljice svih Svetih pjevati slavodobitnu pjesmu; što ćemo biti u moru svietla, sklada i uživanja. A to će biti naša baština uvieke. Amen.

NA MRTVI DAN

Mi kršćani znademo, kakav treba da je čovjek, da može ući u nebo. Treba da je čist od svakoga smrtnog i svakoga laganog grieha. Ako tko imade na duši koji lagani, a još neoprošteni grieh, ili, ako još nije zadovoljio Božjoj pravdi ne izplativši prije dug vremenite kazne, on ne može u nebo, on je zadržan u čistilištu, da podpuno za-

dovolji pravdi Božjoj. Ali mi znamo još jednu utješnu itinsu. Mi, koji živimo ovdje na zemlji i naši dragi pokojnici sačinjavamo jednu obitelj, i mi, koji još živimo, možemo Bogu plaćati dugove namjesto onih, koji su već preminuli.

Sv. Ivan Zlatousti govorio je vjernicima svoga vremena: »Zašto plačete, ako pokojniku možene dobiti oproštenje? Zar to nije liepa dobit i vidljiva korist? Mnogi su bili izbavljeni milostinjom, koja je bila dana za njih. Milostinja ima moć, da diže griehe i onda, kad pokojni ode s ovoga svieta s laganim griehom na duši«. Sv. je Monika na smrti zamolila sina Augustina, da odmah poslije njezine smrti prikaže za nju žrtvu sv. Mise.

Istina, naši dragi pokojnici imaju utjehu, što su sigurni, da ih Bog ljubi i da će jednoga dana k njemu doći, ali je istina također, da oni za čitavo vrieme čišćenja trpe velike muke. Prizovimo tu istinu u pamet posebno danas, kad sv. Crkva čini spomen svih svojih vjernih pokojnika.

1. Naši pokojnici trpe

Mladi sin starog patrijarha Jakova, Josip, bio je bačen u jamu. Braća su njegova na nju navalila kamen, da iz nje ne može izaći. Onda su sjeli i stali jesti i piti. Josip je jecao u dnu jame, gdje nije dopirala ni zraka svietla, a njegova su braća gore jela i pila ne pazeći na njegove vapaje. On je umirao, dok su se oni podavali uživanju. On u tamnici, a oni slobodni u kući i na polju. On bez kruha i vode, a oni s obilnim mesom i vinom.

Ovaj bolni prizor, braćo, ponavlja se svakoga dana, ponavlja se i dandanas. U tamnici čistilišta nalazi se naš brat, naš prijatelj, možda otac ili majka. Oni trpe strašne muke, a mi se zabavljmo, jedemo i pijemo. Naši pokojnici u čistilištu trpe raznovrstne muke. Ali ih najviše muči, što još nisu s Bogom, za koga su i stvoreni. Na ovom svietu čovjek se može podati užitcima i nasladama ovoga svieta, a da i ne osjeća toliku bol, što se je udaljio od Boga. Ali u vječnosti nije tako. Duša lišena tiela više ne prianja uz stvorove, ona svom snagom teži za božanskom srećom, da bude sa samim Bogom. Duše u čistilištu ljube Boga, a ne mogu živjeti s njime. Težke su muke bolestniku, koji mora godinama i godinama ležati na tvrdom ležaju svome, premda znade, da će sigurno ipak jednom ozdraviti. Težka je muka ratnom zarobljeniku biti daleko od domovine, a silno želi zagrliti majku, djećicu ili ženu svoju. Eto nam slike onih patničkih duša u mjestu čišćenja. »Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est«, jao meni, jer se je moj boravak produljio — njihov je vapaj, koji danas dopire do nas.

2. Mi pokojnicima možemo pomoći

Između tolikih prizora iz sv. Pisma Novoga Zavjeta jedan je posebno dirljiv. To je prizor, kadno je ozdravio onaj uzeti čovjek na Ovčijem Ribnjaku. Taj ribnjak u Jerusalemu imao je čudesnu moć: jednoga dana svake godine pokrenula bi se voda u njemu, i u toj bi vodi ozdravljao svaki prvi bolestnik, koji bi u nju ušao. Tu je čekao na ozdravljenje i neki već 38 godina uzeti čovjek. Nije mu trebalo ni liečnika ni liekova ni novaca. On je čekao samo, da dođe netko, koji bi mu pomogao sići u vodu onoga dana, kad se zamuti i pokrene voda. I jadnik za 38 godina nije našao nikoga. Kad je jednom zgodom opazio božanskoga Spasitelja, udari jecati: »Domine, hominem non habeo, Gospodine, nemam nikoga, da me spusti«.

Na sličan način čuje se vapaj onih duša iz čistilišta: »Nemam nikoga svoga, da me se sjeti, nemam nikoga, da se za mene pomoli, nemam nikoga da učini koje dobro djelo te budem izbavljen iz ovog mjesta muka«. I te jadne duše trpe mjesecima i godinama. Da ih izbavimo, možda nije potrebna nego jedna skrušena molitva, jedna dobra i žarka Pričest, slušanje Mise ili milostinja, da se izgovori jedna sveta Misa.

A promisli dobro, tko su biedne duše? Možda tvoja braća, sestre, zaručnica, otac ili majka... Drhtavi zvuk zvona sjeća te na onaj dan, kad je nemila smrt sa svojom kosom stupila u tvoju kuću, sjeća te onoga bolnog dana, kad si svoga dragog pokojnika pratio na mjesto vječnog počinka. Ti se i danas još sjećaš rieči, koje su bile njihove zadnje, oproštajne rieči: »Sinko, kćeri, otče ili majko, moje se umorne oči sklapaju, moje srdce prestaje kucati, nemoj zaboraviti na me!«

»Sveta je i spasonosna misao moliti se za mrtve, da im se griesi oproste«. Kad danas obilazimo grobove naših milih pokojnika i kad ih škropimo svetom vodom, molimo sa zajedničkom majkom Crkvom: »Pokoj vječni daruj im, Gospodine, i svjetlost vječna svietlila njima«. Amen.

BLAGDAN NEOSKVRNJENOG ZAČEĆA

Lago Maggiore jedno je od najljepših jezera u sjevernoj Italiji. Na sriedi toga jezera leži mali otok s gradićem nalik na tvrđavu. Radi njegovih divota prozvaše ga »Liepi Otok«. Dok su okolne visoke planine zatrpane debelim sniegom, na »Liepom Otoku« sve je zaodjeveno zelenilom. I čini se kao da je proljeće, koje je polazilo od juga prema sjeveru na tom se otoku zaustavilo i tu ostavilo svoje bogate darove. Slavni Tizian nazvao ga je »Ovjenčani priesto proljeća«.

Kao taj »Liepi Otok« na jezeru, tako u velikom moru čovječanstva stoji Marija. Nju je Božja svemoć, mudrost i dobrota ukrasila s neizrecivim ljepotama. Proljeće odkupljenja, koje je išlo ususret biednom čovječanstvu, na Njoj kao da se zaustavilo i kao da ju je obasulo blagom svojih divota. A od tih divota najveća je — Marijino Neoskvrnjeno Začeće.

Ovo veliko otajstvo kazuje svakom kršćanskom srdcu, kako je svemoguć Bog Otac, koliko je ljubav u Sina Božjega, kazuje nam, kako je darežljiv Duh Sveti.

1. Svemoć Boga Otca

Istinu, da je Marija neoskvrnjeno začeta proglasio je člankom vjere 8. prosinca god. 1854. papa Pijo IX. I odtada svaki je kršćanin dužan vjerovati tu istinu kao od Boga objavljenu. Ali premda je taj članak vjere proglašen tek u najzadnje vrieme, ipak je ova nauka stara. Starija je od iste Crkve, starija od evanđelja, starija od Proroka, starija od Mojsija i Abrahama. Ona je stara koliko je star sam ljudski rod.

Predočimo u svojoj pameti onaj žalostni zadnji dan u raju zemaljskom. Naši praroditelji učinili su grieh, ne slušajući težku zapovied Božju. Prevareni od paklene zmije zagrizli su plod sa zabranjenog stabla. I eno Bog izriče svoju osudu. Bog ih proklinje, proklinje zemlju, tjera ih iz raja zemaljskoga. Izgubiše odjeću nevinosti, Božje prijateljstvo i pravo na nebo. Strašna kazna!

Ali uz one rieči težke osude, uz one rieči prokletstva, čuje se već u raju zemaljskom i rieč utjehe i smilovanja. Bog se obraća paklenoj zmiji zavodnici i kaže: »Neprijateljsto ću staviti između tebe i žene, između sjemena tvoga i sjemena njezina. Ona će ti satrti glavu, a ti ćeš vrebati na petu njezinu« (I. Mojs. 3, 15). I tim riečima Gospodin Bog naviešta svietu njegova Odkupitelja. Ali još nešto. U tim riečima krije se još jedno otajstvo. Kad Bog o ovoj ženi proriče, da će zmija uzalud vrebati, da svojim otrovnim ujedom rani i zarazi otrovom tielo njezino, da će ona satrti glavu zmiji, on time proglašuje i naviešta Neoskvrnjeno Začeće bl. Djevice Marije. Jer da je Marija okaljana iztočnim griehom, ne bi izbjegla ujedu zmije, ne bi joj svojom nogom satrla glavu. Tako dakle već u raju zemaljskom Bog objavljuje, da će Marija biti neoskvrnjeno Začeta.

Onaj Svemogući Bog, koji je poslao potop na čitavu zemlju, da uništi sve što živi i miče se na njoj, izbavlja iz obće poplave pravednika Noa. Iz pokvarenog grada Sodome on izbavlja pravednoga Lota. A isti taj svemogući Bog u valovlju iztočnoga grieha učinio je

izuzetak. Nad tim valovima plovi jedna brodica — Marija neoskvrnjeno začeta. I ovaj članak vjere pokazuje, da je Bog onaj koji sudi, onaj koji kažnjava, ali i onaj koji se smiluje. Pokazuje nam, da je on Gospodin.

2. Ljubav Sina Božjega

Koje onda čudo, braćo, da su ovo sladko otajstvo kršćani u svim viekovima koliko na Iztoku toliko na Zapadu častili i štovali! Pa tko bi mogao pomisliti, da će Bog, čijoj je svetosti oduran svaki grieh, dopustiti, da njegov Sin ima za majku ženu, koja je bila okaljana griehom?

Pa ipak prije nego je to otajstvo proglašeno člankom vjere našlo se takovih, koji su zabacivali nauku, da je Marija neoskvrnjeno začeta. Nisu je zabacivali zato, jer je liepa i draga. Njih je kao pometalo jedno drugo otajstvo. Oni su govorili: Krist je odkupio cieli sviet. Ako je Marija začeta bez iztočnoga grieha, njoj onda nije trebalo odkupljenje, drugim riečima Marija nije odkupljena.

Prividna protivnost! I mi kažemo: Čitav je sviet odkupljen, a mi kažemo i to, da je Isus Krist svojom mukom i smrću na Križu odkupio i svoju Majku. I dok se drugi ljudi oslobađaju od iztočnog praroditeljskoga grieha tek u času krštenja, Marija radi predviđenih zasluga Kristovih odkupljena je unapried i tako sačuvana od ljage iztočnog grieha. I Ona je od Njega odkupljena i to na najljepši, najsavršeniji i najbogatiji način, i to unapried nego ju je rodila sv. Ana.

A nije li, braćo, i prikladna ova nauka? Zar nije dolikovalo, da se plod Isusove muke i smrti pokaže najobilnije na njegovoj Majci? Zar mi umanjujemo njegovo djelo sveobćeg odkupljenja, ako kažemo da se to djelo odkupljenja najsnažnije odrazilo na Njegovoj Majci? Upravo protivno. Kristu je najveća čast, što je imao takovu Majku, svu čistu i neokaljanu; najveća čast, što nije dopustio, da u njegovim žilama kola krv majke, koja bi i za sami jedan čas bila otrovana iztočnim griehom.

Tako nam ovo otajstvo izričito pokazuje, kako je Sin Božji, Odkupitelj svieta ljubio sve ljude, ali kako je prije svega ljubio i u toj ljubavi odabrao sebi za Majku Djevicu neoskvrnjeno Začetu.

3. Darežljivost Duha Svetoga

Kad ljudsko diete donesu na zdenac svetog krštenja, svećenik mu dahne u lice i kaže: »Iziđi iz njega nečisti duše, a daj mjesto Duhu Svetome!« Svećenik to izgovara zato, jer ono diete nema odiela nevinosti, jer nije prijatelj Božji, jer je pod vlašću sotone. Samo jedno diete, Ma-

rija, među samom djecom Adamovom pojavila se na zemlji u svetom ruhu nevinosti. Ona je ljiljan među trnjem, ruža otajstvena.

Duh Sveti, Božanski Posvetielj duša, u Marijinu je dušu izlio u izobilju svih svojih sedam darova. On ju je uresio takvom svetošću, da je ne mogu nadmašiti sva svetost, sve kreposti i dobra djela svih anđela i svetaca sabrana zajedno. Već u času njezina neokvrnjenog začeća on ju je uresio kao svoju buduću Zaručnicu. On će je zasjeniti i ona će svietu donieti najljepši, božanski plod — Odkupitelja svieta. Neuzporediva svetost i punina milosti, koja je u Mariju bila sasuta u času njezina začeća, svjedoči nam o divnom djelovanju Duha Svetoga, svjedoči, kako je On blagodaran i darežljiv.

Bezgrješni ulazak Presvete Djevice u život veselje je svima anđelima Božjim, radost samom Presv. Trojstvu. Otac nebeski u njemu očituje svoju svemoć digavši ruku nada Nju i sačuvavši je od iztočnog grieha. Bog Sin pokazuje na neoskvrnjeno Začetu kao na najljepši cviet, što je niknuo iz njegove odkupiteljske Krvi. U njemu Duh Sveti pokazuje svoju preveliku darežljivost, jer je on sam uresio ovo svetište milosti, kreposti i svetosti.

Zato danas, kad slavimo najljepšu Marijinu odliku, zahvalimo Bogu na tom prvom koraku odkupljenja. Cienimo vrhunaravna dobra, koja su jedino prava dobra. Molimo u Djevice neoskvrnjeno začete, da i mi u svom životu satremo glavu paklenoj zmiji. Amen.

NA BOŽIĆ

U Drezdenu se čuva slika riedke vriednosti, jedna od najljepših slika glasovitoga slikara Koređa (Corregio) »Sveta Noć«. Na malo slamice leži Božansko Diete. Pred Njim kleče Marija i Josip, do njih jedan bradati čovjek, jedan mladić i jedna žena s pastirskom košarom u ruci. Božansko je Diete prikazano kao sunce, koje razasipa svoje zrake po kugli zemaljskoj, koje se uhvatila gusta tama. Marija i Josip posve utonuše u njegov sjaj, pastiri kao zaslijepljeni okreću svoja lica, a ona žena drži ruku na očima. Anđeli u oblacima plivaju u moru svietla.

Krista kao svietlo svieta davno je prorekao Izaija prorok (9, 1): »Narod, koji hodi u tami ,gleda svjetlost veliku. Nad onima, koji stanuju u zemlji tamnoj, sja svjetlost. Sam Krist Gospodin volio je sliku svietla i s njome često označivao svoju osobu i svoju božansku nauku. »Ja sam svietlo svieta. Tko ide za mnom, neće hoditi u tmini« (Iv. 8. 12). On je »svietlo istinito, koje obasjava svakoga čovjeka« (Iv. 1, 9). Bacimo svoj pogled u doba prije Krista kao i u vrieme u kome živimo, da se uvjerimo, kako je Krist Gospodin svietlo vjere, svietlo nade i svietlo mira.

1. *Krist svietlo vjere*

Kadno je starac Šimun primio na svoje ruke Božansko Djetešce izrekao je divnu pjesmu i večernju molitvu svoga života: »Vidješe oči moje... svietlo da razsvietli neznabošce« (Luk. 2, 30—31). Poganski narodi bili su zapali u veliku tamu. Njihovi brojni griesi i opačine skoro su izbrisali onaj zakon koji je sam Gospodin Bog urezao u srdce čovjeka. Božanske su istine izkrivljene, svietlo vjere skoro ugaslo. Knjiga Mudrosti kazuje jasno, dokle su ti jadni narodi u svome štovanju božanstava došli (15, 18). Mudri i kulturni Egipćani štuju pticu Ibisa, krokodila i bieloga bika Apisa, Babilonci klanjaju se zmaju, a Perzijanci zviezdama. A što li sve nisu štovali Grci i Rimljani! I najgore ljudske strasti okrstiše imenom božanstva i njima se klanjahu.

I ovu gustu tamu razpršava Krist svojim dolazkom na sviet. On je upalio luč istine, On je donio svietlo vjere. Obasjao je srdce i duše sviju, koji su dobre volje. On je ljude naučio put istine i štovanje pravoga Boga. On je ljudima objavio istinu o Bogu Stvoritelju svieta, o dobrom Otcu na nebesima, o biedi ljudskoga grieha, o smislu našeg života na zemlji.

Ali, braćo, mi vidimo, kako poganstvo nažalost hoće da opet oživi. Dandanas ono posvuda diže svoju glavu koliko u većim gradovima toliko u manjim mjestima. Toliki okreću svoje glave od svietla Betlehemske svete noći, a više vole tamu grieha. Oni se klanjaju samima sebi i svojim umišljenim veličinama, koje su im postala kao božanstva. Velika istina o zajedničkom Otcu na nebesima u njihovim je dušama potamnila, ne znadu više za Kristovu nauku ljubavi i praštanja, pa već godinama stoje razjareni jedni na druge.

Zato baš ove godine molimo žarko i zaufano sa sv. Crkvom: »O Iztoče s visine, sjaju vječnog svietla i sunce pravde! Dođi i razsvietli nas, koji sjedimo u tmini i u sjeni smrtnoj!«

2. *Krist svietlo nade*

Ruski pisac Turgenjev u svojoj knjizi Senilia pripovieda ovo: »Živio sam tada u Švicarskoj: bio sam vrlo mlad, samoljubiv i vrlo osamljen. Živio sam težko i neveselo. Već mi je život dosadio, a u sebi sam gojio misao o samoubojstvu. Jedne večeri odlučim, da pođem na sljeme gorama, više ledenjaka. Išao sam dugo, penjao se sve više i više... Napokon stadoh. Strašna tišina! Bio sam samcat, licem u lice sa smrću. Nije li već vrieme? Jest... Zbogom ništavi sviete! Odjednom doleti čudan zvuk. Zadrhtao sam i prisluhnuo... zvuk se ponovi. Bio je to krik djeteta..., na toj pustoj i divljoj visini. Poletio sam glavom bez

obzira k onom kriku. Za čas preda mnom zatitra drhtavo svietlo. Odškrinuo sam vrata nizke kolibice: Na klupi je mlada žena dojila diete... a uza nju sjedio pastir, valjda muž njezin. Proklete sanjarije o samoubojstvu, prokleti ponose moj i veličino moja... I ja sam blagoslivao diete i mater njegovu i muža njezina.«

Evo nam slike poganskog svieta prije dolazka Kristova. Gomilali su griehe jedne na druge, ali grieh ne umiruje dušu čovjeka. Zato ih vidimo kako se čiste i peru, kako čak javno izpoviedaju svoje griehe. Za svoje griehe prolievaju krv životinja, a i pravu ljudsku krv. Ali sve to nije koristilo. Oni su bili nemirni i nezadovoljni. U njihovu životu ne svietli zviezda nade. Zato se podavahu očaju ili čak sami sebi oduzimahu život.

Tek kad je zasjalo svietlo Betlehemske noći, zasjala je i zviezda njihove nade. Ono Božansko Diete uzima na se griehe sviju ljudi, za nje će ono žrtvovati svu svoju dragocjenu krv. Ono je podiglo, ojačalo, ulilo nadu u oproštenje grieha.

I danas je, braćo, život bez Krista beznadan i težak. Bez njegove nauke i bez njegove milosti čovjek i danas pada u najdublju biedu i očaj. I mi smo svjedoci, kako današnje čovječanstvo uza svu toliko razvikanu kulturu i napredak naliči na bolestnika, koji je izgubio nadu u ozdravljenje. On je kao putnik, koji je zašao s pravoga puta, i ne može, da ga opet nađe. Jedina nada u ovom obćem kaosu leži u Betlehemskoj sjajnoj noći, kod Božanskog Djeteta, koji je jedina nada i spas današnjeg očajalog čovječanstva.

3. *Krist knez mira*

Dan 27. srpnja 1886. g. bio je u svietu pozdravljen kao dan posebnog slavlja. Toga velikog dana bio je otvoren po prvi put kabel, koji je spajao Englezku s Amerikom. Svak je izčekivao, da li su naprave podpuno u redu i koje će biti prve rieči, koje će kabel ponieti iz Englezke u Ameriku. I prvi telegram, koji je poslan u Novi Sviet, glasio je: »Gloria in excelsio Deo!... Slava na visini Bogu, a na zemlji mir ljudima!« Zaista krasne rieči! Ljepših nisu mogli izabrati.

Onim oholim neposluhom u raju zemaljskom nestalo je mira između neba i zemlje, stvorenje nije htjelo priznati Stvoritelja, okrenulo mu je prkosno svoja leđa. Ali kad nije bio u miru čovjek s Bogom, onda je bio u trajnim nemirima i sa svojim bližnjim, i mi vidimo, kako se bratska krv kroz tolike i tolike vjekove prolieva. Trebao im je jedan kabel, koji će ih spojiti, koji će ih povezati i sjediniti. I to su ljudi dobili u rođenju Krstovu. On ih je pomirio s Otcem na nebu i ponudio svima svoj mir, svoju ljubav, koja će ih unapried jedne s drugima vezati. Nad

njegovom kolievkom u Betlehemu anđeli su pjevali: »Slava na visini Bogu, a na zemlji mir ljudima dobre volje.« Sam je u životu svome kazao apostolima: »Mir vam osatvljam, mir svoj dajem vam, ne dajem vam ja, kao što sviet daje« (Iv, 14, 27). Njegovi su učenici imali dolaziti u kuće s riečima: »Mir ovoj kući!« (Luk. 10, 5).

Sva nauka, koju je povjerio i ostavio svojoj Crkvi, sastoji se u miru i u ljubavi s Bogom i s bližnjim.

Nažalost ljudi preziru nauku o miru i o ljubavi. Oni vole nauku sile, nauku oružane moći, nauku razaranja i ništenja, nauku proljevanja bratske krvi. Danas su ljudi ustali jedna na druge kao gladni vukovi. Uživaju nabrajati ruševine, djela od tolikih vjekova truda i rada. Jedini, koji je kadar uzeti ruke ljudi, sjediniti ih zajedno kao i uviek — samo je Krist Gospodin i njegova božanska nauka. Mir Kristov je sloboda od grieha, sloboda od robstva strasti i požuda, a iz toga sliedi i mir među ljudima. Molimo stoga posebno ove svete noći Novorođenog Kralja mira: »Daj mir, Gospodine, u danima našim!« Amen.

NA SV. STJEPANA

Kad su razkopavali stari rimski grad Pompeje, našli su nekog rimskog vojnika u podpunoj ratnoj opremi, s kopljem u ruci i sa spuštenim vizirom na šljemu. Bio je na straži, dok je lavina i pepeo vulkana provaljivao i zasipao grad. Vidio je, kako mu se približava sigurna smrt, ali se on nije ni maknuo s mjesta. Tako zasut pepelom stajao je na svome mjestu do naših dana.

Na današnji dan, braćo, sveta Crkva donosi pred naše oči također jednog junaka, koji je stao na straži čuvajući svoju dužnost i uz cienu svoga života. Današnji prvomučenik Sv. Stjepan svietli na obzorju sv. Crkve i svim nama kršćanima i danas služi za primjer apostolskoga pravog rada za slavu Božju, on je sjajni primjer one danas tako riedke kreposti: kršćanskog praštanja.

1. *Sv. Stjepan uzor rada za slavu Božju*

Da uočimo što bolje ovaj svietli mučenički lik, braćo, povratimo se u duhu unatrag za jedno 19 viekova. U ono doba, kad je mlada Kristova Crkva u Jerusalemu počela tek živjeti. Apostoli primili su Duha Svetoga i neustrašivo propoviedali evanđeosku nauku i brzo osvajali duše za Gospodina. Ali pri tome njihovu radu oko spasavanja duša ukazala se još jedna potreba. Među obraćenim židovima, domaćim i stranim bilo je mnogo siromašnih članova, osobito siromašnih udovica, za koje se

trebaho brinuti. I apostoli sada, da ne zapuste svoj apostolski rad, izabiru sedam prokušanih muževa, koji će se baviti ovim poslom. I sv. Luka na prvom mjestu spominje sv. Stjepana, kao »čovjeka puna vjere i Duha Svetoga« (Dj. Ap. 6, 5). Njegov se požrtvovni rad Bogu toliko svidio, da je preko njega u narodu »činio znake i čudesa« (Dj. Ap. 6, 8). Njegov život nije bio drugo već rad oko siromašnih članova Crkve i pomaganje u propoviedanju evanđelja Kristova u svietu. On je kroz čitav svoj život mogao govoriti s Prorokom: »Zelus domus tuae comedit me, ja svoj život trošim u promicanju slave Božje.« Ili kako će kasnije reći obraćeni Šaul, veliki apostol Pavao: »Svima sebe učinih slugom, da ih što više predobijem... Slabima bio sam slab, da slabe predobijem; svima bio sam sve...« (1. Kor. 9, 19 i 22).

U 19 vjekova kršćanstvo se razširilo. Ono je ušlo u sve kontinente svieta. Ali ipak, braćo, jesu li današnji kršćani cjeloviti kršćani? Imade li ih mnogo koji svojski rade oko širenja kraljevstva Božjega u svojoj obitelji, u svojoj okolini, u družtvu u kome se nalaze? Koliko imade, nažalost, danas kršćana, koji malo mare, što njihov ukućanin redovito ne pohađa crkve, koji nimalo ne mare, što bližnji u njihovoj blizini psuje sveto ime Božje, koji nisu jaki, da ustanu u obranu načela Kristovih, kad ih drugi oholo i bezstidno napadaju i ruše! Koliko danas imade kršćana, koji neće da vide biedu i oskudicu potrebne braće, a mogli bi mu pomoći i duhovno i vremenito. Slava Božja i spasavanje duša njima je zadnja stvar.

Svakom kršćaninu dolazi uz smrtni ležaj svećenik. Dolazi moliti za njega oproštenje grieha, moliti, da mu Bog bude milostiv, jer »je imao revnost za slavom Božjom, zelum Dei in se habuit.« Ali će onda ustati svjedoci njegova života, anđeli Božji i kazati: »On je revnovao za blagom i za bogatstvom, revnovao je u udovoljavanju svojim strastima, nije imao ni rieči, da ustane na obranu Boga i njegove Crkve.« »Strašljivima i nevjernima... dio je u jezeru, što gori ognjem i sumporom« (Adkr. 21, 8).

2. *Sv. Stjepan uzor kršćanskog praštajna*

Veliki prvomučenik Stjepan uzor je još jedne kršćanske kreposti. Kreposti kršćanskog praštanja. Premda sv. Crkva njegov blagdan stavlja uz radostni blagdan Božića, ipak život ovoga mučenika divan je otisak Krista, koji polazi u smrt, Krista Gospodina, koji umire za sve ljude. Kao što je božanski Spasitelj bio progonjen, krivo osuđen i nevino umro, istu sudbinu doživio je i kršćanski prvomučenik Stjepan. Pa koje su bile njegove rieči, kad je bio doveden pred veliko židovsko vieće, kad je bio izbačen izvan grada i bio kamenovan? Bile su rieči praštanja, kao i

Spasiteljeve rieči na Križu: »Gospodine, ne primi im ovo za grieh« (Dj. Ap. 7, 60).

Bacimo li samo pogled oko sebe, vidjet ćemo, da je ova krepost kod kršćana zaboravljena, da njihovo srdce za ovu plemenitu i potrebnu krepost ne zna. Netko je rekao samo jednu rieč, koja nije nama u prilog, povriedio je naš ponos, nanio kakovu štetu, i odmah se čuju rieči: »To ne zaboravljam, to držim na pameti, ja ću se osvetiti.« I to ne ostaje tek na riečima. Ljutina i osveta tako zahvate srdce, da mnogi dižu i svoju ruku na život bližnjega svoga. Osveta kao kakav crv podgriza stablo njihove duše, oni su vječno nemirni.

Ovakovi kršćani zaboravljaju na pravu i cjelovitu nauku Božanskoga Spasitelja. Njima je kao nepoznata ona prispodoba, koju je Spasitelj jednom zgodom izrekao o nemilosrdnom slugi. Onaj je zaduženi sluga molio gospodara: »Uztrpljenje imaj sa mnom, i sve ću ti platiti« (Mat. 18, 27), i gospodar mu je oprostio njegov silni dug. A kad je došao k tome slugi njegov brat dužnik i molio s istim riečima u njega, nek malko počeka, dok mu izplati svoj dug, on ga baci u tamnicu. I Spasitelj onoga prvoga nazvan zlim slugom (Mat. 18, 32). Sv. Augustin zgodno veli: »Kršćanine, poslušaj, što kaže Krist, kad je visio na Križu: »Otče, oprosti im, jer ne znaju, što čine! Majku predaje učeniku, a neprijatelje Bogu.«

Danas se čini, kao da se ponavlja onaj slučaj iz pokrštenja Iraca. Kad je taj ratnički narod primao krštenja, silazili su svi u rieku i u nju zagnjurili čitavo tielo. Ali nikako nisu dali, da im se krsti desna ruka. Nju su držali izvan vode. S time su htjeli reći: »Eto, našem novom gospodaru Kristu Gospodinu nek pripada sve: i noga, i prsa i glava i lieva ruka, ali desnice ne damo! Čime bismo mi onda, držali sablju i njome okolo sebe mlatili, kad bismo i nju dali Isuus?« Sviet je pun mržnje, pun osvete. Neki kršćani desnicu kao da nisu dali krstiti. Ona je omaštena krvlju i hoće i unapried da prolieva bratsku krv. Možda mole i takovi molitvu Gospodinovu. Otčenaš, ali ne će da shvate one rieči: »Odpusti nama dugove naše kako i mi odpuštamo dužnicima našim.« Gospodin se Bog tima posebno prieti: Judicium sine misericordia ei, qui non fecit misericordiam, strašan sud čeka onoga, koji neće da prosti bližnjemu svome!

Ugledajmo se, braćo, na današnjeg velikog svetca sv. Stjepana. Nek nam on bude uzor, kako treba neustrašivo raditi za slavu Božju, nek nam bude primjer kako se imamo brinuti i za tjelesno, vremenito dobro svoje kršćanske braće, primjer, da rado trpimo protivštine i neprilike u životu iz ljubavi prema Gospodinu Bogu. Posebno nek nam je primjer i uzor kršćanskog praštanja i ljubavi, koja pokriva množtvo grieha. Amen.

NA STARU GODINU

Na satu glasovite crkve u Uruni u Španjolskoj čitamo ove rieči: Omnes vulnerant, ultima necat, svaki sat zadaje rane, a najzadnji zadaje smrtni udarac. Liep natpis. I nama, koji smo se večeras skupili u ovom hramu, dobro je, da pred očima držimo taj nadpis. Mnogi su od nas ranjeni, i to duboko ranjeni ,toliki su od nas zavijeni u crno, toliko očiju punih suza. Vrieme ove godine mnoge je izbrisalo iz knjige života. Pa baš, kad do koji sat bacamo ovu godinu u more vječnosti, koristno je, da se zaustavimo časkom i preletimo okom svoje duše naš život kroz ovu godinu, jesmo li išli pravim putem, jesmo li išli k pravom cilju.

1. *Zašto smo na svietu?*

Sv. Franjo asiški jednom se približio nekom klesaru te ga zapitao: »Prijatelju, što radiš?« — »Klešem kamenje za gradnju jedne kuće« — odgovori klesar. »A zašto zidaš kuću?« — »Da dobijem koji novčić.« — »A čemu novac?« — »Da mogu preživjeti.« — »A zašto živiš?« I na to klesar nije znao odgovoriti.

Mi smo svi čuli još davno, davno taj upit. To je prvi upit iz katekizma: Zašto smo na svietu? Znali smo i naučili smo i odgovor na to pitanje: Na svietu smo zato da Boga spoznamo, ljubimo, služimo mu i tako se spasimo. I ova godina, koju domalo završavamo imala je biti naš put prema Bogu, poziv da radimo u vinogradu Gospodnjem. Čitava crkvena godina, koju smo zajedno prošli s građanskom godinom, upravljala je naše oči prema našem zadnjem, konačnom cilju.

Tek kad smo započimali ovu 1944. godinu, čuli smo ozbiljni glas i opomenu: Izkoristi ovu godinu, tko zna, ne će li ona biti zadnja u životu. Svećenik sv. Crkve toliko nam je puta u sv. misi doviknuo: Sursum corda! Gore srdca! U Korizmi, svetom vremenu pokore Crkva nas je pozivala u samoću, pozivala nas na odricanje i promatranje vječnih istina, na sv. Izpovied i Uzkrsnu pričest. Nastojala je, da se sjedinimo s Kristom i s Njim uzkrsnemo iz groba naših grieha. Blagdanom Uzašašća htjela je pokazati, gdje je prava naša domovina. Na Duhove odkrivala je rieke milosti u sakramentima, milosti, koje su od pomoći na dalekom životnom putu. Najbolju hranu, kojom se moramo hraniti na tome putu pokazala nam je i pružala na blagdan Tielova. Pred oči naše duše neprestano je stavljala divne uzore kreposti, sretnike, koji su već prispjeli u luku spasenja — svete ugodnike Božje, a na blagdan Svih Svetih sjetila nas je sve slavodobitne braće u nebu. Njezin ozbiljni glas Mrtvoga Dana bio je: Memento mori! Čovječe, sjeti se, da ćeš umrieti! Budi spreman svakoga časa, da odložiš putnički štap te se prikažeš pred

lice vječnoga Sudca! U Došašću donosila nam je rieči velikog pokornika Ivana: »Činite pokoru, približilo se kraljevstvo Božje. Pripravite put Gospodinu. Htjela nas je dobro pripraviti na sveti blagdan Božića, da se duhovno preporodimo i oduševimo za svoju vječnu i jedinu pravu domovinu.

Jest, braćo, to nam je Sv. Crkva htjela kazati, te nam je opomene davala. Bili su to dani milosti, dani, kad nas je i posred naših zemaljskih poslova htjela zabaviti vječnim istinama, pokazati nam naš pravi put, naš pravi i jedini cilj.

2. *Osvrt na život prošle godine*

Sv. Pismo kaže o Ezekielu proroku, da je stao pred zidovima hrama, »na ulazu nutarnjih vrata, koja gledaju prema sjeveru.« Misliš li, kaže mu Gospodin Bog, da ništa drugo nema ovdje, do onoga, što opažaš? Probij zid i vidjet ćeš. »Ezekiel probi zid i vidje gmazove svake vrste i životinje prljave, koje su postale idolima Izraela. »Probij još dalje«, reče Gospodin. Ezekiel vidje veliki broj žena, kako oplakuju smrt boga Adonisa. »Još dalje«, i prorok opazi dvadeset i pet ljudi, koji okrenuše leđa pravome Bogu, te se klanjahu suncu (8, 5—19).

Da Ezekiel prorok danas stupi u današnje družtvo i današnje ljude, da probije zastor njihovih srdaca imao bi pred sobom strašan prizor: ljudi se klanjaju krivim bogovima, idolima svojih strasti, žedni su samo osvete i krvi, a okrenuše leđa jedinom pravom Bogu. Koliko bi ga začudio jedan pogled u iste kršćanske duše! Da se zagleda u život naš, ove godine, što li ne bi sve vidio! Mi smo toliko puta stvarali dobre odluke, mi smo bježali od zla družtva, od grješnih prigoda, ali je onda došla hladnoća, mlakost i ti si se povratio u svoje stare griehe. Pribivao si službi Božjoj, obavljao svoje molitve, ali u njima nije bilo žara ni prave vjere. Mjesto da ideš pravim putem, k pravome cilju, išao si možda samom stranputicom.

Malo je osoba, koje bi mogle stati zajedno s mrtvacem u svojoj blagovaoni ili u svojoj spavaćoj sobi. A ipak koliko nažalost imade kršćana, koji u sebi žive sa svojom mrtvom dušom! Initium operum bonorum confessio est operum malorum — kaže jedan crkveni Otac. Dobrim životom možemo početi samo onda ako izpovjedimo prije svoje grješno življenje. Mnogi su od onih, što su na početku ove godine bili ovdje zajedno s vama, izbrisani iz knjige živih, a zabilježeni u knjigama mrtvih.

Završavam ove svoje zadnje duhovno razmatranje a vama s ovim primjerom. Stari Egipćani bili su najpobožniji poganski narod. Držali

su, da se čovjek sastoji od duše i tiela. Duša je uz tielo privezana kao ptica, a na smrti ona poleti prema nebu. Tako na jednom njihovom stećku-kamenu čitamo ove rieči: »Bio sam pravednik, bez grieha, a Boga sam imao u srdcu svome. Poslije nego sam radio dobro na zemlji, došao sam u ovo mjesto vječnosti: Nisam žalostio bližnjega, nisam činio krivo nikome, u nečastnim stvarima nije se spominjalo ime moje, s veseljem sam govorio istinu... Istina će braniti onoga, koji je govori, u dan kad dođe na sud, koji razlikuje namjere, sudi razpoloženje, kazni grješnika, odlučuje sudbinom njegove duše.« Zaista divne rieči, rieči koje označuju dobro pravedan život onoga poganskog Egipćanina. Nek nam te rieči budu poticanje na bolji, kršćanski i krepostni život. Poslušajmo opomenu velikog apostola Pavla: »Gledajte pomnjivo, kako ćete živjeti; ne kao bezumni, već kao mudri, i izkupite vrieme, jer su dani zli« (Ef. 5, 15—16). Amen.

Dr. W. Fr. Schwierholz — O. F. Carev.

NAGOVORI PRIGODOM VJENČANJA

I. DJELO KRALJEVSKOG SVEĆENSTVA

Dragi mladenci!

Došli ste ovdje pred Božji oltar, da se vežete za čitav život. Ovo je jedan od najvažnijih i najsvečanijih, ali i jedan od najsvetijih časova vašega života. Imate sada učiniti svećenički čin i morate ga učiniti sa strahopočitanjem i s veseljem. Svratite stoga malko svoju pažnju na ove misli:

1. Postoji obće svećenstvo

Spasitelj je, istina, u svojim apostolima i u njihovim nasljednicima i pomoćnicima ustanovio jedno posebno svećenstvo, koje ima vršiti svećeničku službu Novoga Zavjeta i kojemu on nastavlja svoje vlastito svećenstvo. Ali je on htio također, da svi vjernici budu dionici toga svećenstva. To je slučaj kod svake svete Mise, koja je žrtva ne samo Kristova, ne samo svećenikova, nego i žrtva vjernika. To je nadalje slučaj, kad mjesto svećenika vjernici u nuždi diele sakramenat sv. krštenja. I vi sada ovdje pred oltarom vršite jednu svećeničku službu. Zato sv. Petar u svojoj prvoj poslanici kaže (2, 2), da su vjernici sagrađeni na Kristu, ugaonom kamenu kao duhovni hram za jedno sveto svećenstvo i dodaje liepu izreku: »Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo«. Upravo kod sakramenta ženidbe zaručnici vrše svećeničku službu, jer je

2. Svećenik kod sklapanja ženitbe samo crkveni, službeni svjedok. Ženitba je, istina, lični posao svakoga čovjeka, ali je ona i stvar družtva. U njoj su na jednaki način zainteresirani Crkva i država. Oboje se njih popunja iz tog svetog izvora života, iz njega oboje prima nove članove. Stoga ženitba ima biti priznata i pred državom, pred službenim svjedocima države, a mora biti sklopljena i crkveno, pred župnikom kao svjedokom Crkve i još pred dvama svjedocima. Ovdje je svećenik u stvari svjedok, a ne, kao inače, dielitelj sakramenta. On u ime Crkve i države prima bračnu izjavu i nad mladence u ime Crkve zaziva Božji blagoslov. A sami vjerenici čine pravo svećeničko djelo. Jer

3. Vjerenici sami osnivaju sakramenat ženitbe, kad se na svečani način uzimaju. Ženitba nastaje samo time, da se vjerenici za nju izmjenično izjave, i tako počnu svoj bračni život. A kako je ženitba sveti sakramenat, to ga ne podjeljuje svećenik, nego vjerenici. Sakramenti su različni. Neke može podieliti samo biskup, a neke samo svećenik.

Krštenje se može dati samo drugome. A sakramenat ženitbe podieljuju mladenci jedno drugome. Vi danas dakle kod sklapanja ženitbe imate izvršiti službu svećenika, službu, u kojoj vas ne može zastupati biskup ni svećenik, morate je izvršiti vi sami.

Neka vas, dragi mladenci, izpune ove misli sa strahopoštovanjem pred svetim djelom, što je pred vama. Budite sviestni i svetosti i nepovredivosti ženitbene veze, koju sklapate za čitavi život. Nek blagoslov Božji sade nad ovo vaše djelo. Amen.

2. »PRISTUPIT ĆU K OLTARU BOŽJEMU«

Dragi mladenci!

Najsvetije je mjesto na zemlji oltar. Tu Bog prebiva među ljudima. Tu je priestolje njegove milosti. Tu nam on daje snagu i utjehu i sve, što nam treba. O tome mjestu govori On sam u sv. Pismu, da na njemu počivaju njegove oči dan i noć (3. Kralj. 9, 3). Tu se klanjaju anđeli i svetci Božji Neizmjernomu. Tu se prikazuje žrtva, na koju Bog s dopadnošću gleda. Vjernik se stoga može samo s počitanjem i sa strahom približiti tome mjestu.

Kad svećenik čita svetu Misu i stupa stepenicama oltara, on je toga sviestan, pa moli dirljive rieči: »Pristupit ću k oltaru Božjemu, k Bogu, koji razveseljuje mladost moju«. Moli ih sa strahopočitanjem i s bojazni, s čežnjom i ljubavi, s veseljem i ponosno.

Dragi mladenci! I vas vodi prvi dan vašeg mladog bračnog života k oltaru, pa veselo i sretno kao svećenik mislite i vi: »Pristupit ću k oltaru Božjemu, k Bogu, koji razveseljuje mladost moju«. I s punim pravom. Treba da počnete s Bogom, treba da uzmete Boga na dugo životno putovanje. Imate se zauviek osjećati obvezanima prema njemu. Vodi li vas Bog, sve je dobro. Na taj način mogu ljudi očekivati, da će se izpuniti njihove nade i želje, da će imati obilno snage, da im je sreća stalna, a vjernost čvrsta.

Kad svećenik stupa na oltar, pred sobom kao i na leđima misnog ruha imade križ. Križ ga ima sjetiti, da nije on samo žrtvovatelj, već da je on i žrtva. Tako, dragi mladenci, i vi stupate k oltaru ne samo s molitvom na ustima već *vi na ovom žrtvenom mjestu počinjate jednu žrtvu*. O tome ćete se doskora uvjeriti. Bračni je život život žrtve. Koliko li žrtava mora podnieti brižni otac za ženu i diete! Kako se težke žrtve traže od žene, koja, uz ostalo, često puta mora pasti žrtvom radi djeteta. Roditelji donose djecu na oltar kao žrtveni dar. Tako još uviek vriedi ona rieč: »Mnogo ćeš pretrpjeti s djecom svojom«. Svako

diete, što ga roditelji dobiju po volji Božjoj, za njih je žrtva, a često puta težka žrtva. Dok nam na putu života stoje križevi odricanja, bračni će život biti vazda život žrtve.

Stoga, dragi mladenci, ojačajte danas svoja srdca i spremite ih na ove žrtve! »Bog ljubi vesela darovatelja« (2. Kor. 9, 7). Stupite na ovaj oltar sa svetom spremnošću, s kojom ćete na se preuzeti sve ono, što će vam nalagati dužnost i sudbina. Kad se bude od vas tražilo nešto težka, recite sprmeni na žrtvu danas kao i uviek: »Pristupit ću k oltaru Božjemu, k Bogu, koji razveseljuje mladost moju«. Amen.

3. S RUKOM POD RUKU

Dragi mladenci!

Došli ste ovdje, da u ovaj svečani čas i na ovome svečanom mjestu dadnete jednu drugome ruku na doživotnu vezu.

Kako je divna ruka! Ona je najkrasnije oruđe, što ga ima u čitavoj prirodi. To oruđe nisu izmislili ljudi, već sam Bog. Ruka očituje čovječju narav. Da li je narav čovjekova čvrsta ili slaba, da li je odvažna ili plašljiva, plemenita ili pokvarena, zdrava ili bolestna, to ćemo poznati po ruci.

Ruka je svjedok rada. Zato sv. Pismo tako često i tako rado govori o ruci Božjoj. Kako nam je mila ta ruka, kad izgovaramo molitvu: »Otvaraš svoju blagu ruku i napunjaš blagoslovom sve, što živi«. Ruka je također izraz Božjeg veličanstva. Sv. Petar u svojoj prvoj poslanici kaže: »Ljubezni, ponizite se pod moćnom rukom Božjom, da vas uzvisi u dan pohođenja«. Spasitelj je često liečio bolestnike polažući na njih ruke. Polaganjem ruke podieljuju se dva njegova sakramenta: potvrda i svećenstvo. Stoga je sv. Pavao mogao pisati biskupu Timoteju, kojega je zaredio (2, 1, 6): »Ponovno razpiri milost Božju, koja je u tebi polaganjem ruku mojih«.

Kako je dakle divna stvar ruka! Mi je ne pružamo svakome. Uz obećanje, kao što je to slučaj kod prisege, treba da dademo i ruku. Stisak je ruke svet.

Tako i vi danas, dragi mladenci, dajete jedno drugome ruku i svećenik stoga pažljivo stavlja štolu vežući zauviek vaše ruke i zazivajući zatim na vas blagoslov Crkve. Odsada pa kroz čitav život morate ići ruku pod ruku.

S rukom pod ruku! To znači, da vaša veza ne smije više nikada biti prekinuta. Vi ste jedno s drugim vezani Božjim zakonom.

S rukom pod ruku! To znači povjerenje za povjerenje. Mi samo onda dajemo drugome ruku, kad u nj imamo povjerenje.

S rukom pod ruku! To znači vjernost za vjernost, koju vjerenici obećavaju i posvećuju svetim stiskom ruku. Ne dao Bog, da se na jednog bračnog druga budu odnosile rieči: »Koji umače sa mnom ruku u zdjelu, onaj će me izdati« (Mt. 26, 23).

S rukom pod ruku! To je opomena: pomoć za pomoć. Kako je ugodno čovjeku, kad mu na čelo, žarko od ognjice, stavimo ruku, da mu ublažimo boli.

S rukom pod ruku! To vam ima biti slika, kako u svim temeljnim pitanjima života morate ići zajdno.

S rukom pod ruku! To znači: biti spreman na mir, kad među vama nastanu razlike u mišljenju, podvojenost, da se odmah nađete s rukom pod ruku, da budete jedno srdce i jedna duša.

Ne zaboravite to, dragi mladenci! Kad budete kasnije u životu jedno drugome davali ruku, sjetite se u miru i u vjernosti ovoga časa, kad Bog po svećeniku sklapa zajedno vaše ruke. A što je Bog združio, čovjek ne smije razstaviti. To ne smije razstaviti nikakova patnja ni borba. Držite se čvrsto u životu jedno drugoga u neprekidnoj vjernosti. Idite vazda — s rukom pod ruku! Amen.

4. PRSTEN VJERNOSTI

Dragi mladenci!

Kad dvoje ljudi za čitav život jedno s drugim sklapaju vezu vjernosti, kao izvanji znak njihove vjernosti primaju na Božjem oltaru prsten vjernosti. Prsten je od zlata, jer mora biti neka vriednost, mora biti dostojan uzvišenih misli, koje prikazuje. On je okrugao, bez kraja, a to je simbol bezkrajne vjernosti. Odsada unapried vi ćete ga, dragi mladenci, nositi, ali ga morate nositi ponosno i s ljubavlju. To ćete tim radije učiniti, ako upoznate, što ovaj prsten za vas znači.

Prsten vam ima biti zaštita.

On diže među izmedu vas i svakoga drugoga među, koju poteže sam Bog, i to među ne samo za djela, već i za misli ljudi. Bračni prsten svakoga podsjeća na Božju zapovied: »Ne poželi žene bližnjega svojega!« Podsjeća ga i na onu ozbiljnu Spasiteljevu rieč: »Koji gleda s požudom ženu, već je učinio s njome preljubu u srdcu svom« (Mat. 5, 28).

Prsten vam ima biti častan znak.

On je častno svjedočanstvo, da ste kao bračni drugovi i kao osnivači obitelji na se preuzeli svetu dužnost prema svome narodu i da ste spremni,

da je izvršite. Prsten je upravo častni znak za ženu, jer on joj daje odlike, koje neudata nema, on je diže visoko u časti, kad je u blagoslovljenom stanju. S bračnim prstenom na ruci može svakome mirno gledati u oči.

Prsten vam ima biti i opomena.

On od vas zahtjeva, da ga nosite častno i vjerno, da vas pogled na nj ne bi prekoravao i obtuživao za licumjerstvo tako da bi ste se morali stidjeti pred Bogom, pred svojom savjesti i pred poštenim ljudima.

A jer je prsten tako značajan simbol, zato ga baš Crkva i posvećuje i vama ga na svečani način predaje. Primite stoga ovaj prsten sa strahopočitanjem. Na njemu počiva zaštita Božja, blagoslov Crkve, poštovanje ljudi. Ne zaboravite to, dragi mladenci!

Ove prstene nosite ponosno i nježno!

Oni su za vas dragocjeni simbol. Oni su za vas sjajna uspomena na nezaboravni dan s njegovim nadama i obećanjima, s njegovim veseljem i s njegovom srećom. Ovaj je dan urezan u vašim prstenima i u vašim srdcima. Ovi su prsteni za vas kao zalog vjernosti ujedno i obećanje vječnog života, jer Bog naplaćuje vjernost ljudi, budući da je i sam vjeran.

»Vjeran kao zlato« — glasi narodna rieč. I zaista, zlato je vjerno. Ono ne vara, ne zavarava, ne gubi svoju vriednost. »Vjeran kao zlato« nek bude vaša odluka, koju danas s ovog oltara s bračnim prstenom nosite u život. Vjerni Bog nek vam dade snage, da tu vjernost održite kroz čitavi život. Amen.

Dr. Thot-Rožman:

PETA ZAPOVIED BOŽJA

»Jao svietu od sablazni!« (Mat. XVIII. 7.)

II. ŠTAMPA

I.

Draga braćo u Kristu!

Pred sud na onome svietu — kako čitamo u jednog ruskog pisca — stigoše u isti čas duše dvojice umrlih ljudi: jedno je bila duša nekoga ubojice, koji je svršio na vješalima, a drugo duša jednoga znamenitog pisca slavnoga diljem svieta, pisca čije su knjige bile napisane divnim stilom, ali pune bezbožtva i nećudorednosti. Na drugom svietu nema pristranosti, nema ševrdanja, pa su obadva bili oštro osuđeni. Na ogromnom željeznom lancu visjela su u zraku dva željezna kotla — veli pripoviest — u jednoga bi stavljen ubojica, a u drugoga pisac te su pod njima oštro naložili vatru.

Desetljeća su dolazila i prolazila, dvije su duše trpjele ogromne muke. Ali pod kotlom ubojice počela je vatra odjednom popuštati... trnuti se... te se napokon i utrne; ubojica je dao zadovoljštinu za svoje griehe. Ona je druga vatra međutim plamtjela i plamtjela, možda još i jače nego prvi dan. »Gospode, to je okrutnost, to nije pravedno — poviče pisac u mukama. Ja nisam ubio, kao onaj pustahija, nisam svršio na vješalima. Tamo na zemlji slavi se upravo jubilej stogodišnjice moga rođenja uz veliko slavlje, a ja ovdje trpim!« »Nesretni crve, ti se usuđuješ govoriti? — začuje se odgovor. Ti se usuđuješ uspoređivati s ovim drugim? On je ubio jednoga čovjeka u nenadanoj navali srčbe i to je eto okajao. Ali ti? Pogledaj samo onoga šestoškolca, koji tamo potajno guta tvoje bezobrazne spise, gledaj samo kako se pod utjecajem tvoje knjige njegova kristalno čista duša ovija prljavštinom! I ti još govoriš? Gledaj samo i stotinu godina iza tvoga rođenja u dušama kolikih ljudi tvoje knjige utrnjuju sjajno svietlo vjere. I ti još govoriš? Onaj je ubojica ubio samo jednoga, a ti? Gledaj samo tisuće i tisuće duša, koje si sladkim, laskavim govorima, liepim stilom začarao i koje su uslied tvojih knjiga postale bezvjerske i nećudoredne i duhovno prljave. A kolike će još takove postati? I ti još govoriš? Tvoj se oganj nikada ne će ugasiti, tvoj crv ne će umrieti, jer jao onome, koji ma samo jednoga sablazni od onih, koji vjeruju u Krista!«...

Dotle ide pripoviest o piscu — i iza toga — braćo, možda ni ne moram posebno reći, što će biti predmet moje današnje propoviedi. Još uviek govorimo o petoj zapoviedi Božjoj: »Ne ubij!« Ubiti se može međutim ne samo nožem od čelika ngeo *i perom od čelika*. Nož ubija tielo, a pero dušu. I dok za napadaj ubojice nožem svjetski zakoni udaraju težke kazne, dotle protiv podmuklog ubijanja duša perom jedva da postoji obrana sa svjetske strane.

Naš ćemo predmet razmotriti u današnjoj propoviedi. Ali radi obširnosti i važnosti te stvari govorit ćemo o tome i buduće nedjelje.

Pogledajmo dakle danas petu zapovied Božju, koja zabranjuje sablazan i kvarenje duša — *što ona očekuje od radnika na peru; od pisca.* II. A druge nedjelje govorit ćemo o tome, što peta zapovied *očekuje od nas: od čitalaca?*

Što peta zapovied očekuje od pisca?

Braćo! Jedva da ima koje ljudsko iznašašće, koje bi u svojim posljedicama postalo od tako ogromnog značenja, kao što je pronalazak štampe. I prije toga bilo je vriednoga ljudskoga znanja, i prije toga plamtjele su sjajne baklje ljudskoga genija, ali prije nego je izumljen tiskopis nije se moglo široke slojeve dovesti u krug toga znanja, nije se moglo proširiti znanje u široke krugove.

Tiskopis je onda sve promienio! U davna vremena bilo je i kraljeva, koji nisu znali čitati ni pisati.

Danas? Danas skoro svatko čita. Čita đak doma, u školi, u slobodno vrieme, često i pod školskim satom. Čita sobarica, kada naveče svrši svoj posao. Čita šofer dok čeka. Čita pješak, dok usred najvećega prometa prolazi preko ceste. Čitaju oni, koji se voze u vlaku. Čita tko naveče ne može zaspati... Svatko čita.

Ali što čitaju? To je ono veliko pitanje: što čitaju?!

1. Najvećem dielu ljudi pokraj današnjeg nervoznog života i jurnjave tako reći jedino je štivo *dnevne novine, novine uobće.* Možemo žaliti, tužiti se, da knjige, koje znače neko ozbiljno znanje dolaze u ruke malo njih, ali činjenica je ovo: jedino štivo najvećeg broja ljudi, štivo, koje određuje shvaćanje, ukus, nazor na sviet, ćudoređe; kvari ili popravlja: to su novine. Pogotovo za naraštaj, koji danas dorašćuje, tura se napried, i nervozan je postaju novine svemoćnim savjetnikom, gospodarom, kojemu mnogi služe.

a) Ako je tome tako, braćo, *kako bi strašnu odgovornost morali osjećati oni,* koji snagom tiskanih slova u novinama mogu povesti pojedince, obitelji, družtvo, narode putem ćudorednosti, dobrim ili zlim

putem, prema zadovoljstvu ili nezadovoljstvu, prema miru ili prevratu, u mir ili rat.

Da, tko radi perom, mora osjećati tu neizmjernu odgovornost! Mora si prisvojiti onu finu savjest, kakvu spominje jedan veliki pedagog opisujući jednu zanimivu sitnicu.

U jestvionici brzovlaka zatrebao sam jednu olovku — tako on piše — i zapitao sam konobara, nema li jednu olovku da mi proda.

—Nemam da prodam, ali mogu vam jednu posuditi. Ali molim, da mi je naveče vratite, jer će mi trebati.

To sam i obećao. Kad sam potom naveče spokojno prispio kući, što mi je to u džepu? Konobareva olovka!... Vlak je već daleko tutnjio u noći. Konobar sigurno misli na mene u taj čas. I kako me grdi. Imao je povjerenje u mene, u »gospodina« i prevario se. I sada sam svojom nepromišljenošću samo produbio jaz između dva družtvovna razreda!...

I tada progovori u meni onaj stanoviti glas: Ta šta si praviš predbacivanja zbog takove sitnice! Jedna olovka! Pa i konobar će si jednu posuditi i on će zaboraviti vratiti...

Ali nato sam se još više prestrašio. Kolikim će griesima biti izvor i povod moja zaboravljivost! »Zaboravljivost?« Što smo mi drugome posudili, to nikada ne zaboravljamo. Samo ono, što je nama drugi posudio...

Tako se uznemiruje, mozga i zabrinjuje fina savjest — zbog jedne olovke! *A kad bi svaki radnik na peru i olovki tako ozbiljno shvatio svoje zvanje!* Kad bi, prije nego li nešto napiše, promislio, hoće li ono, što je napisao popraviti čitaoca ili ga pokvariti!

b) I ovdje treba da ustanovimo žalostnu činjenicu: u velikom svjetskom novinstvu mnogima »spisateljima« novina fali taj osjećaj odgovornosti! Jer kad bi u njima živio taj osjećaj odgovornosti, zar bi u dugim člancima iznosili razne prljavštine, zar bi pod glavnim i velikim naslovima iznosili obiteljske škandale i sablažnjive tajne, zar bi biranom upravo perverznošću onako dražkali nizke instinkte čitalaca? Kad bi u njima živio taj osjećaj odgovornosti, zar bi onako bez poštovanja pisali o najsvetijim idealima, zar bi onako sviestno pisali neistinu i klevetali? Nema tako uzvišene ideje, nema tako častne ustanove, nema tako svetog čovjeka, koji bi našao milost pred opadačima.

Kad bi živio u njih taj osjećaj odgovornosti, zar bi se usudili tako bez poštovanja i površno, s tako uvredljivim ruganjem u ime »slobode mišljenja« izricati sudove o vjerskim i ćudorednim pitanjima, o crkvenim ustanovama i odredbama?

Sloboda mišljenja! Danas je sve slobodno u svietu tiskati u ime slobode mišljenja: svaku zabludu, svaku nedokazanu hipotezu i svaku dokazanu neistinu — a Bog sam može znati, koliko je duša uništeno, koliko duša ubijeno na taj način.

Tu je dobro učinila država Tennesee.

Na zastavi Ujedinjenih država Amerike ima četrdesetosam zviezda: znak četrdesetosam država. Jedna se država zove Tennesee. Mislim, da nismo mnogo čuli o njoj. Ne poznamo je sigurno ni po imenu. A ipak pred dva po prilici desetljeća cieli je sviet govorio o toj državi ili bolje rekavši o zanimljivoj parnici, koja je tamo tekla.

Ta država ima jedan zakon, koji zabranjuje, da se u školama naučava bilo što, što bi bilo u protivnosti sa Svetim Pismom. Jedan se profesor nije na taj zakon osvrtao i naučavao je pred đacima, da je čovjek potekao od životinje A država je podigla parnicu protiv njega! Bila je to zanimljiva pirnica, o kojoj je u svoje vrieme govorio cieli sviet.

Ja doduše, braćo, mislim, da stvar ne spada pred sud, nego pred naučne i crkvene krugove. Ipak ne možemo bez nekog ganuća gledati, kako ova država — jedna od država one Amerike, u kojoj navodno obožavaju samo dolar — kako ta država mudro zaštićuje duše i ćudoredno shvaćanje svojih mladih članova, budućih građana. Da, i mi ponosno navješćujemo pouku ove parnice: *Važnija je istinitost misli nego sloboda misli! Važnije je, da se mladež, koja raste razvija u strahu Božjem, u poštivanju prema roditeljima i auktoritetu, nego da točno znade, kada su se amfibije (vodozemci) razvili u razred sisavaca ili u kojem je vieku konačno izumro ichthyosaurus!*

Čovjek srednjega vieka mislio je, da se Sunce okreće oko Zemlje, a ipak je znao sagraditi katedrale i u sjeni katedrala stvoriti si skladan život. Danas? Sinovi nam znadu sve i svašta — samo ne znaju oduprieti se zlu! Odkrili smo velike zakone prirode, a zaboravili smo vječne zakone ćudorednoga života. Danas smo pronašli tajnu letenja, pronašli smo tajnu podmornica, pronašli smo tajnu krugovala — a izgubili smo tajnu mirnoga, skladnoga, ljudskog života!

A uzrok je tome nemalim dielom u tiskaonm slovu i onoj zloporabi, koja se čini s njime. Kako strašno uništenje može proizvesti tiskana rieč, ako je nećudoredna, kakav tjednik sa slikama ili knjiga, vidi se po tome, što je izjavio znameniti filozof Kirkegaard, čovjek golubinje ćudi i blage duše. On veli: »Bog znade, da nisam krvoždan čovjek i da sam strašno sviestan svoje odgovornosti pred Bogom, a ipak u ime Božje uzeo bih na sebe odgovornost, da dadem izpaliti jednu salvu, kad bih se predhodno najbrižnijim i najsavjestnijim izpitivanjem uvjerio, da pred pu-

škama ne stoji nijedan jedini čovjek, pače ni jedno drugo živo biće nego samo — žurnalist.« Kakva li je strašna izkustva morao imati ovaj blagi filozof!

2. A zar bolje prolaze, braćo, oni, koji osim dnevnih listova čitaju i knjige? Za knjigu kažu, da vriedi čovjeku kao prijatelj. A opet jedna poslovica o prijateljstvu glasi: Kaži mi s kim se družiš pa ću ti reći kakav si. A kakvih sve knjiga ima počevši od onih jeftinih knjižica, što se prodavaju po kolodvorima i trafikama i raznim antikvarnicama, raznih pripoviesti romana, što opisuju sve moguće prljavštine ljudskog života, pa do naučno pisanih knjiga, koje često puta vrve krivim idejama.

Braćo, Koliko se tužimo na pomanjkanje dobrog zdravstvenog stanja u narodu, koliko se novca izda za ojačanje životne snage naroda. Zar ćemo dakle bez rieči gledati na one tiskane stvari, što zavode na nećudorednost, stvari od kojih nema opasnijeg neprijatelja za zdravlje naroda. I nemojmo misliti, da opasni nećudoredni bacil zastane barem pred svetištem obiteljskog života, pred vratima djevojačke sobe. On danas ne zastane ni tamo! On se znade dobro prikriti i sakriti.

Evanđelje — s dubokim poznavanjem duše — nazivlje pak anđele ne samo vrag, zmija, znaj, ričući lav, nego ih — zvuči to doista zanimivo — nazivlje i sijačem.

Đavao kao sijač. Kako je to zanimiva slika, a ipak — kako strašna istina. Zloća redovito ne dolazi u blizinu ljudi u podpuno razvitoj svojoj veličini — ta uviek bi se prestrašili od njene strašne ogavnosti. Ne, ne. Korov, pokvarenost, grieh u početku jedva se mogu zamietiti. U vrtlogu života tko će primietiti posijano sitno sjeme. Bilo dobro, bilo zlo! I zato je zloća ,ako je s i j a č razaspe opasnija, nego ako, mjesto nje, ujede zmija, doleti zmaj ili navali lav. Od ovih posljednjih ljudi se straše, dok bez rieči i mirno gledaju, kako sijač zasijava sjemenjem zloće sve pojave obiteljskog, družtvovnog i državnog života.

Ove sotonske tiskane stvari traže *najviše upravo dušu mladeži.* Smjeraju upravo na duše onih, od čijih jakih mišica, zvjezdano sjajnog pogleda, gladkog čela i čiste krvi ovisi novo tisućljeće.

Htio bih, da moje rieči postanu vatra , kad govorim o tome. Kad govorim o onim vampirima novca, kojima nije ništa na ovome svietu sveto, koji tiskaju, prodavaju, stavljaju u izloge najprljaviju lošu razvratnu robu, samo da od njene prodaje zarade novac. Otrova ne smiješ prodati kome hoćeš, ljekarnik ga može dati samo na liečnički recepis. Ali slike i knjige, koje truju duše, može dati i uzeti svatko, time si nitko glave ne razbija.

Kako se zgražamo, kada redarstvo odkrije kakvo kriumčarsko družtvo kokaina. A zar nije tisuću puta pogubnije od kokainizma razširivanje otrova grieha, koji preko senzualnih uživanja ubija duše. Doista toliko je to veće zlo, toliko veći grieh, koliko duša vrednija od tiela. Amen.

»Jao svietu od sablazni« (Mat. XVIII. 7.)

(II. Štampa)

II.

ŠTO OČEKUJE PETA ZAPOVIED OD ČITAOCA?

Draga braćo u Kristu!

Prošle smo nedjelje propoviedali o tome, kako zlo djeluje loša štampa na ljudske duše. Dakle dosta je, da sve to znademo? Da pokazujemo negodovanje zbog toga? Ne, ne! Bacile nitko ne grdi, ali im se sa strahom uklanja. Na zaraznu bolest se ne ljutimo — ali je nastojimo potisnuti. Tako i protiv strašnog pustošenja, što ga proizvodi nećudoredna i bezvjerska štampa nema drugoga, nego podupirati i pristajati uz čestitu i poštenu štampu, a pokvarene se kloniti kao bacila kuge.

Ali upravo tu se pokazuje žalostna zasliepljenost širokih kršćanskih slojeva. Ta jedva da čovjek može vjerovati, kako i ljudi, koji su vjerski razpoloženi i idu u crkvu, kako ti isti ljudi čitaju zle knjige, zlu i pokvarenu štampu uobće, kako se na nju predplaćuju, i time je podpomažu. A ta štampa kadkada potajno, a kadkada javno, kadkada fino, a kadkada surovo napada našu vjeru i vrieđa naše ćudoredno naziranje. Najbolji među nama rade na ojačanju i proširenju kršćanske štampe, a dotle množtvo drugih kršćana — kao da ih je đavao zasliepio — danomice hiljadama čita zle knjige, zlu štampu uobće.

— Idem ulicom — tako piše jedan duhoviti francuzki pisac (Pierre l'Ermite) i na uglu susretnem đavla. No, nemojte se samo prestrašiti! Danas se on više tako strašno ne oblači kao nekoć: dugi rep, vatreni jezik, konjska podkova... Ah, ni govora o tomu! Danas je on liepo obučen: elegantni ogrtač, mekani ovratnik, izgladčane hlače, svilene čarape.

— Što radiš ovdje? — upitam ga.

— Danas imate konferenciju za tisak. Ja sam ovdje kao posmatrač — odgovori đavao.

— Držim, da te to vrlo ljuti.

— No, ne bih baš rekao, da me mnogo ljuti — naceri se vrag. Samo zasjedajte, koliko hoćete, vi siromašni katolici!

Pogledaj ovu ruku — i on pokaže svoje koštunjave prste — ona se dobro u to razumije, kako treba vašim ljudima svezati maramu pred oči. Gledaj upravo ovdje... ovoga otmjenog gospodina... i njemu sam zavezao oči. Katolik je... čuješ... a predplaćen je na jedan krajnji ljevičarski list. Pa kada ga pročita, baci ga u košaru za papir, pa ga naveče čita i sva čeljad.

Pođosmo dalje ulicom. Dolazi nam ususret jedna žena.

— Gledaj, i ta ima zavezane oči.

— Upravo ide u crkvu, a gledaj iz taške joj viri jedan oštro protukršćanski časopis. Kupuje svaki broj. Ta ono malo, što platim za to, ne će mnogo pomoći protivniku. »Ta to je kaplja u more!« tako bi se branila, ako bi je pozvao na odgovornost. Ali ti dobro znadeš, da se i najveće more sastoji od kapljica. S predplatom ove žene, što eto ide u crkvu i s predplatama ostalih desetaka tisuća takovih sagradit ću ja sebi palače, kupiti rotacione strojeve, i tiskati knjige, u kojima će se napadati njihov ćudoredni nazor na sviet.

Prođosmo kraj jedne knjižare. Sve puno knjiga. Sotoni ponosno sinu oči: Pogledaj, koliko ima tu od tvoje štampe, no nemoj se ustručavati. Samo pogledaj. Brojim: jedan, dva, tri... nabrojim nekoliko... nema više.

— No, a sad broji moje!

— I s palicom od ebanovine počne pokazivati jednu, pa drugu, i tako redom.

Eto, ova ovdje, to je moja knjiga, jer je puna senzualnosti, i ona tamo je moja; ona napada vjeru. I ona tamo ona će zavesti na grieh mnogu bezazlenu djevojku. A gle ona tamo naoko nije moja, a ni tvoja, vele »neutralna« je. A ipak je moja, ne napada vas surovo, ali šuti o vjeri, a ima u njoj koješta, što pod plaštem neutralnosti ubija vjeru u dušama čitalaca. I ova je moja: gle samo, kako je puna pikantnih slika. Gle, koliko sam ih već nabrojio ovdje. A pođi širom svieta, na vlakove, na brodove, u kavane, u obiteljske domove, u sobe ženske i mužke mladeži. Podi u predsoblja i čekaonice liečnika, u brijačnice, kamogod hoćeš... razumieš... kamogod hoćeš... svuda ćeš naći moje najvjernije pomagače: zle knjige, zle časopise, zlu štampu...

2. Draga braćo! Pripoviest je u književnom obliku izmišljena stvar, kojom pisac hoće predočiti strašno djelovanje zle štampe. Ali nije izmišljeno nego istinita stvar što je sablažnjujući se rekao jedan čovjek, kako je promatrao neke ljude, gdje ravno iz crkve odlaze u knjižaru. Zanimalo ga je, što kupuju ti ljudi i ustanovio je, da nimalo ne paze, kakve

knjige kupuju nego uzimaju često zle knjige pače i za svoju djecu. Pa recite, braćo, nije li takvim ljudima đavao svezao rubac pred oči? I zar se onaj pošten čovjek nije s pravom sablaznio? Zar nas ne mora biti stid, da su ljudi, koji inače izpunjaju svoje kršćanske dužnosti, idu u crkvu i mole se Bogu, da su eto ti ljudi tako sliepi u tome pitanju. Nitko ne može dva gospodara služiti, — rekao je Isus jednom zgodom. Ako dakle služiš Kristu, treba da držiš daleko od sebe sve, što te od Njega može odkinuti. »Ne ubij!« — veli peta zapovied Božja. A ti lakoumno izlažeš smrti, ubojstvu svoju vjeru, svoje ćudoređe?!

a) Kad se radi o novinama i časopisima ne treba baš da čitaš listove, koji surovo napadaju vjeru, a da ipak platiš, štono se kaže ceh. Dosta je, da taj list spada među tako zvane neutralne: ne napada vjeru, ali niti ne piše nikada ništa povoljno po vjeru. Dosta je, da godinama u malim nezamietljivim količinama ali dosljedno došaptava čitaocu drugi, svjetovni nazor, a da o vjeri, kršćanstvu, katolicizmu ne piše ništa. Ne ćeš ni opaziti, kako se šuši u tvojoj duši ozbiljno, kršćansko shvaćanje. Sjećam se svojedobnog pisanja jednog takvog neutralnog lista.

Kad je Vatikan 1929. godine postao samostalna država i Sveti Otac Papa postao i u državnom pogledu opet suveren i zadobio natrag podpunu svoju nezavisnost, bio je to događaj od svjetskog značenja, kome se posljedice nisu mogle ni pregledati. Drugi dan uzmem u ruke jedne takve neutralne novine. Na prvoj strani gle velikim slovima javljaju te novine neku viest. O papi? Ta kako! »Gospođica N. N. izabrana za miss Europu!«

Eto to je, braćo! Koliko ima svjetskih znamenitih katoličkih učenjaka, pjesnika, umjetnika; mogu naša katolička družtva imati tolike konferencije i sastanke, možemo slati toliko vjeroviestnika, koji će širiti svietlo evanđelja u tami poganstva, možemo mi graditi bolnice, sirotišta i mogu u njima raditi naše častne sestre herojski žrtvujući svoj život, može katolička misao ne znam koliko prodirati napried u svietu, o svemu tome ne ćeš ništa znati, o svemu tome ne ćeš imati pojma, jer »neutralni« list, koga ti, recimo, čitaš ne piše o tome ni redka.

b) Samo nemoj reći, što mnogi u svojoj preuzetnosti govore: *Za mene se nemojte bojati, na mene nema sve to nikakvog upliva.* Nitko ne može reći, da njegova stalna okolina, knjiga i uobće štampa, koju čita, da sve to nema na njega upliva. Htjeli — ne htjeli, sigurno ćemo postati bolji ili gori već prema tome, s kakvim se prijateljima družimo, u kakva družtva zalazimo, kakvo štivo čitamo. Zdravlje i dobrota nisu priljepčivi, ali zato su priljepčivi bolest i grieh. Da ne bi htio, da izgubiš vjeru, to ti vjerujem. Da ne bi htio ,da se ćudoredno pokvariš, to ti vjerujem. I mlinar u mlinu ne bi htio, da se zapraši brašnom, ali će

se ipak zaprašiti, i dimnjačar ne bi htio biti crn, ali će ipak postati čadav. Sveti Pavao nije bez razloga upozorio: »Ne vucite tuđi jaram s nevjernicima« (II. Kor. VI. 14.) »iziđite između njih i odvojite se« (II. Kor. VI. 17.). Pače na drugom mjestu razčlanjuje on misao: »Da se ne miešate, ako je onaj, koji se brat zove, bludnik, ili lakom, ili idolopoklonik ili psovač, ili pijanica, ili lupež, s takovim, da i ne jedete« ,I. Kor. V. 11.).

c) »Pa niti onda, ako *pisac piše izvrstnim stilom?* Pa ni onda ne smijem li čitati, ako je i *svjetski priznata veličina?*«

Niti onda!

Nažalost ima doista pisaca, koji se ne boje od Boga dobivene velike sposobnosti stavljati u službu ćudoredne zloće, i koji su kadri obmamljivo sjajnim jezikom, blještavim načinom pisanja slaviti grieh, prljavštinu i močvaru.

Niti ove da ne smijem čitati? *Ove napose ne!*

Ponajprije ne zato, jer đubrište ostane đubrište i onda, ako ga poliješ parfemom; a onda zato, jer su ovi sposobni, a nećudoredni pisci još opasniji nego oni otvoreno grubi i otvoreno nećudoredni.

Ima u svietu štampe, koja javno širi nećudorednost, ima romana i slikokaznih komada, gdje se otvoreno slavi i hvali grieh. No ti nisu najopasniji kvaritelji duše. Jer oni otvoreno iznose prljavštine i napokon, tko za njima posiže, znade unapred, što će dobiti. Ali tim su opasniji oni spisi, koji svoje protuvjerske i nećudoredne napadaje skrivaju u umjetnu maglu fraza i lozinki, u sjajne zamotke privlačivog stila. Zlo, koje se tu skriva, čitalac ništa ne sluteći ni ne opaža, dok mu se jednoga liepoga dana toliko ne promieni mišljenje, da i sam počne osjećati, da su kršćanski ćudoredni zakoni nepodnosivo težki i na svakom koraku ima nešto da prigovori kršćanskim člancima vjere.

Znate, što se tiče ćudorednih prljavština fino stavljenih u kutije, liepo zamotanih i sakrivenih u duhoviti oblik, s njima je obzirom na dušu kao s nekim otrovima obzirom na tielo: uzme li čovjek 30—40 centigrama, umriet će, uzme li 60 centigrama, ne će mu naškoditi, jer želudac ne će podnieti i odmah će izbaciti. Surove, otvorene, brutalne, 60 centigrama nećudorednosti čestit čovjek ne će čitati, ali ove prljavštine fino napisane, ovaj duhovni otrov 30—40 centigrama progutat će — i umrieti!

Braćo! Pred više godina donio je jedan bečki list žalostnu viest. Jedna djevojka dobila je na dar neku zanimivu knjigu i odmah se dala na čitanje. Knjiga ju je vrlo zanimala, nije ju mogla ostaviti ... međutim se zamračilo i da bi mogla bolje vidjeti, sjela je kraj peći da čita ... vrcnula je jedna iskra i ... djevojka je izgorjela. Naslov viesti u novinama bio je: »Izgorjela kod čitanja«.

»Izgorio kod čitanaj!« Kakve li tragične misli, ako to primienimo na dušu.

U Beču na Ringu stoji jedna ogromna kuća, koje je jedan dio preuređen za kapelicu. Prije je tu bilo kazalište. U ogromnom požaru, koji u njemu izbio osmoga prosinca 1881. izgorjelo je 400 ljudi i njima na spomen stoji tu ta pomirbena kapela.

Braćo! Kad bismo objavljivali svaku viest o onim dušama, koje su izgorjele kod čitanja, ne bi bilo dosta papira na cielome svietu, i kada bi stajala kapela na mjestu svakog kazališta, u kojem su duše same sebe zapalile na vječnu osudu, ne bi više nedostajalo crkvi na zemlji.

Braćo! Ako vam je tko na odgoj povjeren, pazite, da mu slovo ili slika, ili knjiga ne ubije duše. A tko nema nikoga i njemu je ipak povjereno blago: vlastita njegova duša! Pazi! Pazi! Nemoj, da ti izgori duša za vrieme čitanja! Amen.

»Jao svietu od sablazni!« (Mat. XVIII. 7.)

(III. Moda)

MODA I ŽIVOT TIELA

I.

Draga braćo u Kristu!

Do sada smo eto već kroz dulje vremena propoviedali o petoj zapoviedi Božjoj, koja glasi: ne ubij! Sadržaj ovih kratkih dviju rieči tako je ogroman, te ćemo toj zapoviedi posvetiti još tri propoviedi. Dugo sam mislio, bi li svršio prošle nedjelje s petom zapoviedi Božjom ili da govorim još o jednoj nezahvalnoj i neugodnoj temi. Mislio sam tu temu negdje utisnuti u prošle propoviedi, ili progovoriti o njoj zajedno s kojim drugim predmetom: ali ovamo nije spadala, onamo nije spadala i tako sam to težko pitanje obilazio sve dotle, dok nisam svršio sve teme, o kojima sam mislio govoriti u vezi s petom zapoviedi, a sada mi je ona ostavljena sama izazovno pogledala u oči: a što će biti sa mnom?

I tako mi, braćo, ne preostaje drugo, nego, da na koncu i toj temi, koju sam sa strahom obilazio, pogledam u oči.

Da se međutim ne bi previše ljutili na mene i da mi ne bi zamjerili oni, koji će se osjetiti pogođenima, držim zgodnim, da razpravljanje o tom počnem s jednom basnom. Ako se onda budu ljutili, neka se ljute na onoga, tko je tu basnu izmislio.

Jednom je neki lovac — tako pripovieda priča — zapucao na jednu mladu divlju gusku, ali joj je samo izčupao perje iz repa. I to još tako nezgodno, da su siromašnoj životinji ostala samo dva razčupana kusava pera u repu. Siromašna guska! S ovakovom sprdnjom ipak ne može kući! Svatko će je izsmijati! I tako se stala potucati ovamo onamo. I nakon dugog puta nađe se negdje daleko, daleko u nekom tršćaniku, gdje su također stanovale divlje guske. Kad su tamošnje mlade divlje guščice ugledale novu nadošlicu, najprije su se iz punih srdaca glasno nasmijale.

— Gle, ovo ljudsko strašilo ima samo dva pera u repu!

— Molim te! To je vrlo zanimiva pojava — reče jedna tamošnja velika guska. To je sigurno najnovija moda!

— Ja nalazim upravo reče druga, — da ta moda ima veliku prednost.

I drugi su se dan svi stanovnici tršćanika probudili s time, da su sve mlade guske nosile samo dva pera u repu.

Dobrim divljim guskama majkama u početku je krvarilo srdce, što su svojoj djeci za volju mode morale izčupati pera. Ali treći dan, već počupale su one vlastita staromodna pera i po posljednjoj modi očupane osvanule su na korzu na obali jezera.

Dovle ide priča.

Moram li dakle, da posebno napomenem o čemu ću govoriti danas i sliedeće dvie nedjelje? Naravno: govorit ću *o modi*. Zauzet ćemo stanovište prema *pitanju mode*.

No *kojim pravom* i pozivom na što? pita hiljade ljudi. Kojim pravom mieša se Crkva u pitanja mode?

Kojim pravom — braćo? Pravom i pozivom na petu zapovied Božju! Kojim pravom? Pravom na zaštitu tiela i duše! Zato ćemo ovu misao razdieliti u tri diela i prema tome urediti tri propoviedi. Pretjeranosti mode mogu ugroziti I. *život tiela*, II. *život duše*. O tome ćemo dakle imati dvie propoviedi. A u trećoj ćemo propoviedi razviti smisao III. *Što je slobodno, a što nije slobodno u povođenju za modom?*

Moda i tjelesni život.

1. Prije svega treba da ustanovim jednu činjenicu, koja zvuči neobično.

Zanimivo je, a možda će nekim mojim slušateljima nevjerojatnom zvučiti činjenica, da *katolička moralka ne osuđuje modu bezuvjetno i u svim okolnostima*, nego pače znade i braniti njezinu opravdanost, jer ona odgovara čovjeku i njegovom duhu.

Da, braćo, naša moralka ne trese odmah glavom, kada se stane govoriti o modi, o odievanju, o estetici. Životinja ne može drugčije jesti, nego kako joj određuje nagon i ne može obući drugo krzno, niti se okititi drugim perjem, to jest ne može sliediti »drugu modu« nego kako za nju propisuje priroda. Ali čovjek je više nego priroda! Stvoritelj je čovjeku dao razum, da on bude pravilo za njegova djela. Čovjek dakle bira među jelima, mienja način uredenja svoga stana, mienja način svoga odievanja, i on nastoji umjetnost udahnuti u mrtvu tvar: u prireďivanju jela, u gradnji stana u načinu odievanja i time on pokazuje svoju duševnu prednost.

To ljudsko nastojanje posve je naravno, dopušteno i pravilno dotle ... dokle?... dotle *dok ne dovodi u nerazumnu pogibao zdravlje ili* dok nema za cilj da osjetno podražuje niže čovječje nagone. Povođenje za modom dakle ima tu dvije pregrade i prema tome samo onda treba protiv podignuti glas u ime pete zapoviedi Božje, ako ono prekorači te granice. To je pravilno stanovište. Kršćanstvo nije nikada bilo pretjerano, ono podiže svoj glas samo ondje, gdje vidi pogibelj.

2. Ali kršćanstvo baš zato, jer cieni zemaljski tjelesni život, upravo zato drži griehom skraćivanje tjelesnog života i zdravlja bilo to zbog uživanja, zabave ili zbog mode. Ono ne zabranjuje umjereno uživanje alkohola, ali kao grieh označuje neumjerenost, alkoholizam, ono ne vidi grieha u umjerenom uživanju nikotina i u onom zadovoljstvu, koje se time postizava, ali i tu drži griehom neumjerenost osobito u mladenačko doba, ne zabranjuje trieznu razonodu, ples, zabavu, ali grieh vidi u pijankama, koje traju po ciele noći i u pijanim bančenjima. Isto tako ne zabranjuje povođenje za modom, ali podiže svoj glas protiv izrastlina opasnih po tjelesno zdravlje. Ne zabranjuje, ako je netko radije suh nego debeo, ali ona prava skraćivanja života, koje su prije vršili pojedinci pod naslovom »kura mršavljenja, to je već doista bilo prestupanje pete zapoviedi Božje. Ej, kad bi se negdje našao kakav izpoviednik, koji bi iza izpoviedi zadao za pokoru samo četvrtinu onih nevjerojatnih muka, kojima su se samovoljno podvrgavale pristalice »vitke linije«, no toga bi izpovjednika sigurno kamenovali! Ali za volju mode? Ah! Za to bi mnogi bili kadri, da umru mučeničkom smrću!

Mučenici mode! Jedne zime bilo je vrlo studeno. Idem jednoga dana ulicom. Ljudi su zebući uvukli vratove u ovratnike zimskih kaputa. Dobri Bog pobrinuo se i za životinje i dao im je topliju bundu za zimu. Samo siromašne žene, samo njih sili moda, da se u ovoj ledenoj zimi smrzavaju s dekoltiranim vratom i u tankim čarapama. Što je to, ako ne prestupak pete zapoviedi Božje, nerazumno traženje bolesti i srljanje u životnu opasnost?!

Oštra je zima... sprema se jedno veliko vjenčanje... Siromašna mladenka... siromašne djeveruše. Mučenici mode.

— Molim, gospodine župniče, zar ne, u crkvi će biti naloženo — pita zabrinuto baka jedne djeveruše.

— Nažalost u ovoj jakoj zimi ne može se dosta naložiti... Neka se dakle djevojčice dobro obuku...

— Ah, molim! O tome ne može biti ni govora! Kakovu tanku svilu imaju na sebi! I kako izrezano! I ja uzalud molim, dobivam samo jedan odgovor: samo me pusti na miru, bako, ti ne znaš današnje mode!

I dolaze pri zimi od dvadeset stupnjeva u lakoj svili, plave i zelene od studeni... i dobivaju katar, bronhitis, upalu pluća... ali ništa zato: bile su po modi!

Draga braćo! Prema jednoj englezkoj brojitbi u naše doba jako raste broj umiranja mladih žena između 18—27 godina. Liečnici su počeli iztraživati uzrok tome i znate, na što su nadošli? Tome, što raste broj umiranja jedan je od glavnih uzroka moderno odievanje žena — ne kažem to ja, nego englezki liečnici — dakle ona moda, koja sili žene da i u studenoj zimi hodaju u čarapama tankim poput paučine i dekoltirana odiela. Drugi je uzrok pušenje u žena, ono neumjereno pušenje cigareta, što kod njih prouzrokuje obolenje dušnika i srdca. Eto, kakve sve stvari spadaju u petu zapovied Božju! A ipak spadaju! Jer ni ćudoredno ne može biti svejedno, kad je jedan liečnik iz države Michigan izjavio, da šezdeset od sto djece majki, koje puše umre prije nego navrši dvije godine. Ne, to nije ćudoredno nije više indiferentno!

Crkva dakle podiže glas protiv pretjeranosti mode, da bi zaštitila već i tjelesni život. Ali koliko jače podiže ona svoj glas u zaštitu života duše. No o tome drugi puta. Amen.

»Jao svietu od sablazni!« (Mat. XVIII. 7.)

(III. Moda)

II.

MODA I ŽIVOT DUŠE

Draga kršćanska braćo!

Crkva je često i s najvišeg mjesta i s biskupskih stolica u raznim prigodama, okružnicama i ustmeno ustajala protiv pretjerivanjima u modi, pretjerivanjima, koja škode dušama. Našlo se onda među ljudima takovih, koji su počeli s negodavanjem pitati: *Kojim pravom govori Crkva o tome?* Što se nje to tiče, što se nje tiče moda?!...

Da, tiče je se! Dok je moda samo jedna pojava pravog estetskog ukusa, dotle vjera nema ništa protiv nje. Ali ona će prigovoriti, čim sudbina duše dođe na kocku. Ona prigovara, čim obuzdana sjetilnost poganstva podigne glavu, što se tiče mode. Ona prigovara, čim moda počne služiti podraživanju sjetilnih nagona.

Već pred više godina nadošli su u Nizozemskoj na to, da moderno, mekoputno oblačenje čini smetnje u željezničkoj službi, a Crkva je nadošla na to, da ono čini smetnje u službi Bogu, u dušama mužkaraca. I ako je uprava nizozemskih željeznica imala pravo da izda zanimivu naredbu, koja ženskim namještenicima, koji stoje u njezinoj službi nalaže, da iz »službenih obzira« nose »jednostavno, neprozirno odielo, do vrata zatvoreno i rukave dugačke.« Ta naredba veli još, da je uprava opazila, da moderno lakomisleno odievanje ženskog osoblja smeta u poslu namještenike mužkarce. Velim: ako je željeznička uprava ustala protiv lakoumnog odievanja u interesu željeznice, tim više može protiv toga ustati Crkva i punom strogošću ga zabranjivati, da obrani neumrle duše.

Pa nemojmo se čuditi toj strogosti. Jer kad se radi o neumrlim dušama, tu katolička Crkva ne pozna cjenkanja. Ona nije poznavala pogađanja s mekoputnim kraljevima, koji su onda u svome prkosu milijune ljudi svoga naroda iztrgnuli iz njenog krila. Tako Crkva ne pozna cjenkanja ni s mekoputnom modom.

Da jasno razumijete, braćo, Crkva ne drži griehom onu stvarateljsku silu ukalamljenu u čovjeku niti osuđuje, kad čovjek tu silu stavlja u djelovanje — ta to je sveti dar Božji — nego smatra griehom njenu zloporabu, i kad ona djeluje neuredno i razuzdano i kad samo služi podraživanju čovjeka. Ova stvarateljska sila, ova seksualna snaga, — kako ćemo o njoj govoriti, kada dođe na red šesta zapovied Božja — to je jedna uzvišena vriednost, ali samo ako djeluje unutar ograde reda i zakona i ako se obuzdava obručem, koji je sputava i drži na uzdi.

Skini obruč s bureta i razlit će se iz njega u blato i najmirisavije tokajsko vino. Skini seksualnom životu obruče zapoviedi Božjih i u močvari će se ugušiti ljudsko dostojanstvo. A razodievanje po modernoj modi, braćo, odbacuje te obruče, i zato je sveta dužnost Crkve, da ustane protiv toga.

2. *Veza između čovjeka i njegovog odiela je mnogo uža i jača nego mi uobće mislimo.* Odielo, koje nosimo postaje dio našega bića, ono propovieda o nama. Ono kaže mnogo toga, što mi inače ne bi rekli o sebi samima. Ono govori, da taj čovjek ne zna misliti, da rado oponaša poput majmuna, da je slaba značaja, tašt, a onaj da je fin, suzdržljiv, vriedan štovanja. I naši bližnji slušaju, što govori naše odielo pa će odievanje

jednoga postati anđelom čuvarom drugim ljudima ,a odievanje drugoga će ih sablazniti i postati ubojice njihove duše.

Koju svrhu ima odielo? Da nas zaštiti. Da nam zaštiti tielo i dušu. Vlastitu dušu i duše drugih. Da nas zaštiti od studeni, kiše, vjetra, od žarkih sunčanih zraka — ali da nas zaštiti i od tuđeg pogleda. Mi se odievamo ne zato, jer držimo tielo nečim griešnim, nečim đavoljim — ta u nekoliko posebnih propoviedi odbili smo od sebe takovo shvaćanje — nego si tielo pokrivamo odielom upravo zato, jer ga smatramo hramom Duha Svetoga i ne možemo podnieti, da na bjelinu svetišta padne ma samo jedan griešni pogled i jedna jedina zraka požudnoga oka.

No Crkva opet nije pristrana, ona je puna razumievanja. Kada se izjavljuje o modi, znade dobro, da *tu treba da razlikujemo tri mogućnosti.*

a) Ima moda, koja je nova i liepa i ukusna, a ipak s ćudorednog gledišta bez prigovora. Ona dolikuje djeci Božjoj — protiv nje Crkva nema ništa.

b) Ima zatim moda, koja se doduše ne sukobljuje s ćudoređem, ali nije razumna, ni ozbiljna, ona je kao ona dva kusasta pera u izčupanom repu divlje guske, nešto što nema smisla. Ima ženskih šešira, koji se tako navuku na oči, da se izpod njih ne može gledati, ima tako uzkih ženskih odiela, u kojima se ne može hodati, ima takvog načina češljanja, kako su se nekoć češljale žene u tamnicama osuđene na dugogodišnji zatvor... No, ako kome to baš čini veeslje, neka mu bude! Naša moralka nema tu šta da kaže.

Izuzevši naravno — ako zbog ostalih razloga treba da nešto kaže. Jer na primjer i ovakovoj ćudoredno indifirentnoj modi mora Crkva prigovoriti, ako netko za volju mode satovima sjedi pred zrcalom, a zaostaje međutim kućni posao ili svojom jurnjavom za modom baca muža u nepodnosive troškove ili izdaje novac na račun domaćeg potrebnog gospodarstva.

Pogotovo, ako briga oko mode odvraća čovjeka od svake druge ozbiljne stvari. Jedna činovnica pripoviedala je jednom sliedeći slučaj:

— Bila je sa mnom u uredu namještena jedna djevojka. Kroz godine, što smo bile zajedno, nisam od nje slušala drugo nego pripoviedanja o odielu i o zabavama. Živjela je najjednostavnije, koliko je samo moguće, pače je često puta gladovala. Svega mogućeg se uztezala samo da se što ljepše odjene i da imadne sredstava za kićenje. Posljedica nedostatnog hranjenja bila je, da je dobila sušicu. Čula sam, da joj ne preostaje više mnogo vremena pa sam je posjetila. Blagim riečima svratila sam joj pažnju na vječni život i zamolila sam je, da se pripravi za taj veliki put. Nasmiešila se je i rekla, neka me za to ne mori briga.

Ali ona ima drugu jednu veliku brigu i tu joj ja mogu pomoći. Zapitala sam je, koja je to briga. Doista sam se zgrozila, kad mi je odgovorila:

— Da budem liepi mrtvac u liesu. I zato, ako mi hoćeš učiniti veliku uslugu, otvori onu ladicu tamo unutra ima pribor za kovrčanje kose i svjetiljka sa špiritom, nakovrčaj mi kosu.

Jedina, zadnja želja umiruće: *nakovrčaj mi kosu.* Zar nije istina ona rečenica: »nakićena žena i liepo uvezana knjiga rietko imaju vriedni sadržaj«.

No to je samo druga vrsta mode, koju uzevši samo po sebi još ne bismo mogli osuditi — osim što je smiešna.

c) Ima međutim — braćo — i treća vrsta u modi, koja je nerazumna i nećudoredna i škodljiva duši, protiv koje zapravo i govorim ove svoje propoviedi. Ima moda, koja žtvuje žensko dostojanstvo, podražuje niske nagone; postoji takovo odievanje, u kojem ne možeš pošteno sjesti ili makar i u crkvi kleknuti bez sablazni. Stvaraoc te mode nije ona od Boga dana estetska težnja, nego nadraživanje osjetila. Jer da ona tkanina bude prozirna, da oko vrata bude onako nevjerojatno izrezano i da neke budu onako gole, da odielo bude onako upravo buntovno kratko, to doista estetika više ne zahtieva.

Da, takova je moda nećudoredna, ona kvari duše i uzrokuje sablazan. I takvim treba da poviknemo rieč Gospodnju: »Potrebno je, da dođu sablazni, ali jao onome čovjeku, po kojemu dolazi sablazan!« (Mat. XVIII. 7.)

Zar dakle da proti tome Crkva ne podigne glas? Zar je Crkva svojedobno mogla mirno gledati razna »natjecanja u ljepoti« pa objelodanjivanje slika s takvih natjecanja, što je tolike mlade djevojke zavodilo na taštinu i u propast. Ta to su bili pravi sajmovi taštine, gdje su mlade djevojke dovodili pred pohotljive oči članova jurya pa im onda nakon izbora dielili nagrade. Upravo kao na kakvoj izložbi i sajmu životinja za razplod, gdje razne vrste svinja ili kokoši dobivaju nagrade. A uobičajilo se, da je svaki grad i mjesto i svaka već selendra birala svoju »miss«.

Ai i tu treću grupu onih, koje se doista sablažnjivo odievaju možemo razdieliti u dvije vrste. Jedni su *dobronamjerni* i ti ne znadu, što čine, drugi su *pokvarenjaci*, ti znadu vrlo dobro, što čine! Ovi prvi se upravo zapanje, kad ih se upozori, da se njihov način odievanja protivi petoj zapoviedi Božjoj, jer nanosi nedaću u dušu drugih. Ta oni nisu nikada na to ni pomislili! Ta oni to ne bi htjeli za cieli sviet! Ta oni ne bi htjeli nikoga pokvariti, samo eto ne bi htjeli — zaostajati za modom. I kad bi mi rekli, da zataknu za šešir metlu ili krumpirovu lupinu,

oni bi i to učinili, samo, kad bi to bilo elegantno, prema sezoni i zadnja novost.

Među sljedbenicima sablažnjivog odievanja ima ih bez sumnje mnogo, koji pošteno misle i koji bi se mogli izpričavati, da nisu krivi. Drugo je pitanje, hoće li Gospod Bog, koji je propisao petu zapovied Božju primiti tu njihovu izpriku. Jer je nemoguće, da ne vidimo, koliko opasnije po duše postaje ovo pretjerivanje u modi upravo stoga, što ga svojim načinom odievanja odobravaju i čestite i poštene žene.

Nastaje dakle pitanje, što je slobodno, a što nije slobodno u povođenju za modom? A to ćemo pitanje razmotriti u sliedećoj i ujedno posljednjoj propoviedi o petoj zapoviedi Božjoj. Amen.

»Jao svietu od sablazni.« (Mat. XVIII. 7.)

(III. Moda)

III.

ŠTO JE SLOBODNO I ŠTO NIJE SLOBODNO U POVOĐENJU ZA MODOM?

Draga braćo u Kristu!

Na gornje pitanje htio bih odgovoriti jednim prizorom iz Svetoga Pisma.

Kada je Kain prolio nevinu krv svoga brata, reče mu Gospod: »Što si učinio?« Kadgod gledamo Spasitelja gdje na križu krvari za nas, i nama kao da u ušima zvone rieči Gospodinove: Što si učinio? I ti si prolio krv, nevinu krv! Kako? I ja imam dio u tome, da se je prolila krv Kristova? Da! Treba da me potrese ta misao: i za mene se prolila krv Sina Božjega. *Za mene ... i za tebe ... i za sve nas ljude!* Smijem li ja dakle svoju dušu, za koju je Božja krv prolivena, lakomisleno izvrgnuti griehu? Smijem li ja u duši svoga bližnjega, za koju je Božja krv prolivena, ma samo jednom jedinom nepromišljenom rieči, djelom iznakaziti sliku Sina Božjega utisnutu u nju?

Tu je eto odgovor na pitanje: dokle smijem, da se povodim za modom? *Dotle, dok to ne ne škodi mojoj vlastitoj duši ili dotle, dok to ne škodi duši drugoga.*

Nitko ne može prigovoriti poštenoj zabavi, družtvu, načinu odievanja. Granica je ovo: da ne škodi niti mojoj vlastitoj duši niti duši drugoga!

1. *Da ne škodi mojoj vlastitoj duši!* Jer zabave, družtva, moda mogu biti *dopuštene*, a mogu *biti i zabranjene*. Mogu biti nevine, a mogu biti i griešne. A ja mogu ići samo na onakovu zabavu, mogu poći samo u onakovo družtvo, mogu da sliedim samo onakovu modu, za koju ne moram platiti čistoćom svoje duše.

a) Dakle slobodno mi je, da se zabavljam, slobodno mi je plesati i ići na balove — samo neka to ne škodi mojoj duši. Treba da uviek živim s tom sviešću: to nije samo nešto, što će me raztresti, razonoditi, iz toga može da nastane i kakva pogibao: dakle bit ću na oprezu.

Sveti Franjo Saležki u svojoj glasovitoj knjizi »Filotea« uzporeduje ples s jestivim puževima. »O plesu kažem — piše on — ono, što i liečnici o jestivim puževima: od njih niti najbolji ne vriedi mnogo. Ako medutim ipak jedeš puževe, pripazi barem dobro, da budu dobro prigotovljeni, tako i tvoj ples treba da bude izveden sa stidljivošću, dostojanstvom i čistom namjerom. Puževi ako su i dobro pripravljeni škode, ako ih uzmeš mnogo — tako je i sa plesom.« (Filotea 3, 33).

Tako upozoruje sveti Franjo Saležki.

I ti onda kažeš, da tebi ne škodi, da ti smiješ sve plesati, ti možeš svaku figuru do kraja mirne duše izvoditi, jer ti si »duhovno jak« ti »hrabro možeš srtati u pogibao!« Ti poduzimaš nešto, što je nemoguće? Hoćeš da Sveto Pismo natjeraš u laž? Jer ono govori: »Tko može oganj sakriti u njedrima, a da si ne upali odjeće? Može li tko hoditi po živom ugljevlju, a da ne ožeže svoje noge?« (Priče VI. 27. 28.) »Bježi od grieha kao od zmije! Jer ako mu se približiš, ujest će te. Zubi su njegovi kao i lavovi, koji ubijaju ljude« (Sirah XXI. 2).

b) *I u družtvo je slobodno ići, samo neka ne škodi duši!* Koliko se u naše doba pazi na zdravstvenu čistoću, na zarazu, na bacile. I ipak danas, kad je zdravstvo (higiena) toliko uvelike razvijeno, zanemaruje se i izpušta iz vida duševna prljavština i bacili nećudorednosti i za obranu protiv njih nema ni najosnovnijih pravila. Na vratima sobe, gdje leži bolestnik sa zaraznom bolešću, već te izdaleka straši crvena cedulja: »Pazi! Pristup zabranjen!« Ljudi ne idu rado u družtvo ljudi, koji kašljaju, jer su bolestni na plućima, ali se u isto doba znadu najbolje zabavljati u družtvu ljudi, koji su zaraženi bacilima nećudorednog života i znadu živjeti u uzkom prijateljstvu s ljudima, koje izjeda sušica bezboštva. A nije samo dah grozničavog čovjeka neugodan; tisuću puta gora je prljavština nepristojna jezika. I nije zarazna samo plućna bolest, tisuću puta zaraznije su magle i izparivanja, koja izlaze iz pokvarene duše.

c) *Slobodno je slieditи modu, samo neka si time ne škodim duši.*

Crkva je velika učiteljica. I sveti Toma Akvinski dopušta (2a2ae q. 169.- a. 2) da se žene mogu kititi, ali zato, da bi se svidjele svojim muževima.

Sveti Pavao piše: »Žene, da se kite u pristojnom odielu sa stidljivošću i čednošću.« (I. Tim. II. 9.)

Božica poganske mode je Venera, kraljica kršćanske mode jest bezgriešno začeta Djevica. Prema njezinoj čistoj uzor-slici oblikuje se individualnost i tip kršćanske žene fine, suzdržljive, produhovljene. To bih htio, da dadem razumjeti pogotovo onima ženama, koje se bez brige klanjaju svim *pretjeranostima i lakoumnostima mode, a inače su bezprikorna života i ponašanja.* »Nemojte nas, molim, držati za pokvarene« — vele ove Bože sačuvaj! Mi smo, molim, samo prisiljene tako se odievati. Kad bi o nama ovisilo, mi bismo se mnogo pristojnije odievale. Ali morate znati: družtvo će nas ogovarati, ljudi će nas izsmijati ..., ali zato, molim, mi smo čestite žene.

Doista je, braćo, prokleta tiranska moć mode, da se danas često puta i čestite i poštene žene moraju tako odievati, da bi se barem činile, da nisu takove!

Ja tima ženama, koje se tako izpričavaju doista i vjerujem, vjerujem im, da se ne odievaju tako mekoputno baš dobrovoljno, i da im duša nije nikako takova, kako bi se to moglo slutiti po njihovom odielu — a ipak, ako se tko na njima sablazni, moram im onda odgovoriti ono, što je vrhovni svećenik Veste u petom vieku prije Krista rekao jednoj djevici Vestalinki, koju su obtužili s navodne nećudorednosti, ali je kasnije mogla dokazati svoju nevinost. Svećenik joj je rekao: »Da si krepostnija bila u svome ponašanju i odievanju, onda bi te i ljudi takvom smatrali. Pretjerana sloboda ne dolikuje onoj djevojci ,kojoj leži na srdcu, da je zovu poštenom i častnom. (Livije: Poviest Rim. IV. 84.)

2. I još jedno, braćo! Tebi ne škodi onaj slobodan ples, ono nepromišljeno družtvo, onaj lakomisleni način odievanja, jer ti imaš jaku dušu. Dobro, vjerujem ti! Ali ti ne znaš, *kome od drugih od svojih bližnjih škodiš!*

Ako si kršćanin, dolikuje ti, da imaš požrtvovni način shvaćanja jednoga svetoga Pavla. On je dobro znao, da poganski bogovi ne obstoje, ako dakle jede meso žrtvovano na poganskim oltarima, ne može to biti grieh. Ali bilo je kršćana, koji su prije bili pogani i koji su se nad tim sablažnjivali. I tada veli sv. Pavao s dušom, koja je iznad svega cienila spas svoga bližnjega: Mogao bih mirne duše jesti to meso, ali ako vidim, da bi to sablaznilo moga bližnjega, ne ću jesti, niti to, niti nikada u svome životu ne ću više jesti mesa! (I. Kor. VIII. 13.)

To je kršćanska pripravnost na žrtvu! A onima, koji svoje nećuredno odievanje izpričavaju tiranskom silom mode, treba da dozovem u pamet rieči Gospodnje: »Čuli ste da je kazano starima: ne čini preljube. A ja vam kažem, da svaki, koji promatra s požudom ženu, već je učinio s njome preljubu u srdcu svomu « (Mat. V. 27 ...)

Samo Bog, koji sve vidi, mogao bi reći, koliko takovih grieha počinjenih u mislima i željama tereti duše žena, koje se moderno, nećudoredno i lakoumno oblače! I duše onih, koje svojim načinom odievanja ne bi ni za sav sviet htjele kvariti duše drugih.

Jedan znameniti španjolski pisac (Coloma) predočuje nam tu misao snažno i jako. S tom pripoviešću, koja ima upravo potresnu snagu završit ću i ja današnju propovied. Naslov pripoviesti je: *»Prvi ples«.*

U pripoviesti se govori o čistoj jednoj i ljubkoj djevojci, koju međutim vlastita njena majka sili, da na plesu kod poslanika sudjeluje u duboko izrezanim haljinama. Djevojka se prehladi, dobije veliku groznicu, pada u nesviest. Dolaze joj strašna priviđenja. Njezina vlastita duša izplivala je doduše bez ljage iz plesa, ali sada eto opaža — što onda nije vidjela — kako pogled njenoga partnera na plesu, onoga mladoga čovjeka, upravo uvredljivim načinom prianja uz nju, i kako je u ludom tempu nosi u ples dalje ... sve dalje ... Najednom eto nisu više ni u plesnoj dvorani, nego negdje vani, u hladnoj noći ... plešu na nekom brdu ... o kako je vlažno to tlo! ... između maslina iznenada ugleda djevojka nekoga čovjeka, kako se znoji krvavim znojem i pokazuje na svoje srdce ... a oči mladića već se žare u strašnoj vatri ... a djevojka opazi s užasom, da plešu u krvi, u krvi onoga čovjeka, koji trpi ... i bolestnica grozničavo se prevrćući poviče:

— Majko, ja nisam sagriešila! ali bila sam uzrok, da je moj partner gazio u krvi Kristovoj! ...

Braćo! Na kolikim bi se plesnim dvoranama moglo napisati: »Ovdje gacaju u krvi Kristovoj!« Na kolike bi se od moderno odjevenih dama, na kolika plesna odiela, na kolike zabave, kolike flirtove, kolike lakomislenosti, kolike slikokaze, kolika kazališta moglo ispisati: »Ovdje gaze tielo Kristovo!«

Krv kršćanina: Kristova krv! Tielo kršćanina: Kristovo tielo!

O, trpeći Kriste, prosvietli ljude, da svojim, odievanjem, ponašanjem, riečima, djelima nikada ne ugaze u tvoju krv, *u tvoju, dragocjenu, svetu krv, koja je prolivena za nas! Amen.*

PREDAVANJE U KATOLIČKIM DRUŽTVIMA

ZA RAD U DRUŽTVIMA — POZIV VREMENA

Snaći se u prilikama u kojima živimo; izvršiti zadaću, koju nam je Bog za te prilike namienio, treba da bude cilj i nastojanje svih nas, koji smo odlučili raditi za Božju stvar u sredini u kojoj živimo. U tu svrhu dobro će biti, ako se pokušamo s nekoliko misli osvrnuti na naš rad i na naš život, da nam postane jasnija naša dužnost i zadaća, koju Bog od nas traži i na nas stavlja.

Ova i prošla godina bila je u znaku rata, u poviesti ljudskoga roda do sad najvećega i najstrašnijega. Mi kao katolici vjerujemo i znademo, da i zlo što ga griešni ljudi prouzroče, Bog znade na dobro okrenuti. Znademo, da Božja providnost i s ovim izvanrednim, užasnim događajima, što su ih ljudi skrivili, imade svoje izvanredne, Boga dostojne osnove. Mi znademo, da smo u vezi s time dužni sebe najozbiljnije upitati, što Bog od nas traži u ovim uprav apokaliptičkim vremenima. Po onoj našoj poznatoj narodnoj: Na ljutu ranu, ljutu travu, bez dvojbe Bog u ovmi i z v a n r e d n i m danima na nas organizirane katolike stavlja isto tako i z v a n r e d n e zahtjeve.

Jesmo li dolično shvatili svoju dužnost, poziv časa u ovim jezivim danima Božjega pohoda?

Nekada se je Spasitelj svieta gorko tužio na zaslieplјene sinove izabranoga naroda i spočitavao im: O da je i dio ovih čudesa učinjen u Tiru i Sidonu, oni bi se bili obratili, progledali i težku pokoru činili. A onda je stao strahovito prietiti: Jao tebi, Korozaine i t. d.

Ne odnosi li se i na nas ovo gorko i bolno Spasiteljevo jadanje, kad nas usporedi s drugima? Ne moramo li se postidjeti, kad vidimo, što se pred našim vlastitim očima danas zbiva?

Pogledajte! Milijuni mladića i mladih ljudi u najljepšim godinama svoga života, milijuni vojnika svjetskih vladara i vlastodržaca u minuloj godini dali su iz sebe nadljudske napore i obzirom na veličinu i obzirom na trajanje tih napora i patnja.

Stotine tisuća dali su svoje zdravlje, imutak, budućnost, svoju krv, svoj život, sve. Jedni za kralja i domovinu, drugi za vođu i domovinu, treći za predsjednika i domovinu. Jedni za demokraciju, drugi za nacionalsocializam. Jedni za tzv. oslobođenje, drugi za novi poredak. Drugi opet po šumama preuzeli su na sebe drage volje, uprav sa zanosom breme težkog šumskog života, šumskih stradanja, odricanja i opasnosti. Mnogi su od njih i živote položili za boljševizam i njegove ideale, u stvari za

utopiju, za utvare, za još nikad ne ostvareni, i dok Bog bude Bogom, za nikada ne ostvarivi raj na zemlji.

A mi katolici, sinovi Istine i Svietla, koje razsvjetljuje sav sviet i svakog čovjeka na zemlji? Mi se, po riečima sv. Pavla, ne borimo za razpadljivu, nego za nerazpadljivu krunu. Jer nam vođe nisu l j u d i, koji se tako lako mogu prevariti. Mi ne trebamo strepiti, da pristajemo uz zabludu, da je utvara ono za što se borimo i radi čega živimo. Mi vojnici, ne možda najidealnijega čovjeka, nego Boga-Kralja, podanici Božjega kraljevstva na nebu — što smo mi za svoje zaista velike i svete ideale učinili? O da je svaki organizirani katolik u ovoj godini za Boga i njegovo kraljevstvo, obzirom na svoju dušu i duše svojih bližnjih preuzeo na sebe i mali dio napora i žrtava, što su ih preuzeli sinovi ovoga svieta za svoje ideale, — Bože, koliko dobra, pravog, istinskog, i za vrieme i za vječnost, za pojedince i za zajednicu!

Gdje nam je razum, logičnost i dosljednost, bez kojih ne možemo biti katolici? Jer, čujte!

Ovaj rat ili će još potrajati ili će doskora prestati.

U prvom slučaju, što dulje bude trajao, znači, da će iz dana u dan sve užasnije biti ne samo goleme ruševine materialne, nego u još većoj mjeri one daleko vriednije, duševne ruševine. U koliko nas dragi Bog, po zaštiti naše nebeske Majke, sve skupa ili pojedince sačuva žive, — nemojmo se varati — bit ćemo i mi i naša bliža okolina izloženi sve većim opasnostima, da ta bujica i nas ponese sa sobom; bit ćemo izloženi opasnostima duševnog okuživanja, koje rat neminovno sobom donosi. Sjetimo se ovdje brodoloma i zastranjenja tolikih nam poznatih.

Što dakle? — Jasno je. Od prieke je potrebe, da još jače i sve jače prionemo uz Boga i njegovu stvar, jer ćemo i mi i naša bliža okolina jedino na taj način moći prebroditi strahovite oluje, ako se u lađi naše duše bude nalazio onaj jedini pravi Spasitelj svieta, komu ćemo prići kadgod nam zaprieti opasnost, te poput utapljajućih se apostola zavapiti: Gospodine, spasi nas, pogibosmo! Ne samo, nego što užasnije bude duševno pustošenje rata, to će nam kršćanska ljubav nametati i veću dužnost i veće napore, da i druge spasavamo, da i nas i njih ne proguta more rastuće poganštine. A možemo li to učiniti, ako sami ne budemo jaki? Samo zdrav liečnik može liečiti. Naprotiv, ako sliepac sliepca vodi, obojica će se u jamu sunovratiti.

Rekli smo: ili će ra tpotrajati ili će prestati. Što dakle za slučaj, da Bog dade, te rat doskora prestane? Po obćem mišljenju, — a stoljetno ga izkustvo potvrđuje — ćudoredne i duševne posljedice njegove bit će tako strašne, da će za čovjeka i čovječanstvo, po onoj Kristovoj rieči, posliednji događaji biti strašniji od predašnjih; da će bezbožni

rušilački bies poslie rata biti još gori, nego li je dosad bio, ako nesretno i radi grieha prokleto čovječanstvo opet i što prije ne nađe Boga, u komu se jedinomu može smiriti.

Tko će svietu opet dati Boga? Kako će ga sviet opet primiti, ako ne bude mnogo onih koji će ga propoviedati? Tko će se razularenom, u ratu podivljalom i otvrdnulom zlu, paklenoj promičbi i nesavjestnim metodama bezbožnih i bezdomovinskih demagoga moći suprotstaviti?

Bože, koliko jakih i izgrađenih duša trebat će Božja stvar i temeljna dobra, sam obstanak čovjeka i čovječanstva poslije rata!

Jesmo li mi te izgrađene duše? Jesmo li barem na putu toga izgrađivanja? Ili jesmo li se barem odlučili, da takvim dušama malo po malo postanemo?

Mislite li vi, da se je kršćanska vjera tako brzo i nezaustavljivo razširila u prvim njezinim danima jedino pomoću velikih čudesa, koje je Bog preko ljudi tada tvorio? Nitko nije činio čudesa vremenski tako česta, očigledna, velika, a s tolikom lakoćom, kao Spasitelj Isus. Nitko nikada nije tako uvjerljivo propoviedao kao on, a koliko se je ljudi obratilo? Čak se Spasitelj ni u onih svojih 12 apostola nije mogao pouzdati. Reći ćete: Božja tajna, Bog je tako dopustio. Dakako, to stoji. Ali je ipak nama kao ljudima dopušteno iztaknuti i ovu okolnost: Spasitelj nije još imao izgrađenih duša, ljudi, koji bi bili voljni i kadri, da se razmile u sve strane i pravce i posiju sjeme od njega primljeno. Odlika je prvih kršćana bila, da je svaki od njih svojim primjerom, zborom i tvorom bio oduševljen apostol. Koliko je bilo kršćana, toliko je u neku ruku bilo neumornih i neutrudivih kršćanskih propoviednika, kojima je pošlo za rukom, da se kršćanska vjera svugdje propovieda, svugdje zađe i dopre, od carskih palača do najzabitnijih kutića, do kojih svećenikova rieč iz crkve ili katakombe nikada ne bi bila mogla doprieti. Kako se poviest ponavlja ,to sličnu pojavu i danas vidimo, ali na žalost još ne u našim redovima, nego u redovima komunista i boljševika, kod kojih je svaki pripadnik postao i ostao najoduševljenijim, najpožrtvovnijim i najneumornijim propovjednikom njihove nauke i pokreta, radi čega i polučuju neslućene uspjehe.

Što nam je dakle činiti? Započeti iz temelja, od samoga sebe! Kakvi budemo mi kao pojedinci, takva će biti i naša družtva, toliko će biti ploda iz našega skupnoga rada i djelovanja. Samo zapaljeni mogu zapaliti druge, samo obnovljeni mogu obnavljati.

A kakvi smo u tom pogledu? Neće nam biti težko na to odgovoriti, ako izpitamo svoju savjest. A okolnost, da se nalazimo usred najstrašnijeg svjetskoga rata neumoljivo nas sili, da taj posao najozbiljnije shvatimo.

Kolik dio moga svagdanjeg života, unutarnjeg i izvanjskog, ali u prvom redu unutarnjeg sačinjava i začinja moja vjera, moje vjersko osvjedočenje i nastojanje oko kršćanskog života, u jednu rieč oko onoga o čemu je Božanski Učitelj rekao: Na koncu konca jedno je najnužd- nije? Što mi o tom kažu moje misli, osjećaji, želje, osnove, odluke, izabiranje drugova, izabiranje štiva? Profesionalnom je športašu šport, profesionalnom, t. j. osvjedočenom vjerniku vjera treba da bude ono iz čega i za što on živi. Tako je Duh Sveti kazao u Sv. Pismu.

Želim li još konkretniji biti sa samim sobom? Tad se moram pitati, kako je s mojim najvažnijim odnosima, onima prema Bogu. Molim li svaki dan? kako? koliko? — Je li moja nedjeljna i blagdanska sveta Misa jedan od mojih najistaknutijih doživljaja ili se na žalost na mene u tom pogledu dade primieniti ona: kakav u crkvu, takav iz crkve? Da li je 10 Božjih zapoviedi za mene zbilja onaj najsvetiji ustav, zakonik, pragmatika svega moga života, kako sam to svečano prisegao da ću vršiti? — Što je s mojom glavnom manom i s ostalim mojim manama, lošim navikama, strastima, porocima, griesima? Jesam li ja kraj toga ona naša tvrda hrvatska jadranska litica koju po čitave dane iz godine u godinu uzalud biju biesni valovi, ili sam onaj sitni šljunak na morskoj plaži, s kojim se svaki i najmanji val po miloj volji poigrava?

Da ne duljim, što je s mojim svagdanjim izpitivanjem savjesti? Što je s mojom izpoviedi? Je li redovita, barem mjesečna, ako već nije tjedna, kako bi to poželjno i za mene koristno bilo? Imam li stalnog izpovjednika i prema tomu stalan i koristan pravac i kontinuitet? — A sv. pričest? Krist je rekao: Tko mene blaguje, ima život. I ja, bez dvojbe hoću da imam taj život; vidim, neobhodno je potrebno, da ga imam. A koliko i kako k tomu vrelu života pristupam? — Ako mi vrieme dopušta, ako me moje dužnosti ne prieče, idem li svaki dan u posjete Isusu i Mariji? Jesam li se ozbiljno zapitao, bili i ja mogao svaki dan k sv. Misi? i t. d., i t. d.

Završit ćemo.

Netko bi mogao zapitati, čemu ovaj i ovakav osvrt na naš dosadašnji rad i život?

Odgovorit ću: Bog ga hoće!

Je li moguće? Gdje to stoji, da Bog to hoće?

Otvorite sv. Pismo, a ono je nazvano knjigom života, i naći ćete sliedeće pravilo kojega se je Bog uviek držao: kada ljudi napuste Boga i okrenu mu leđa, kad izgube i nadu i vjeru u raj preko groba, kada razkinu tobožnje okove njegova dekaloga i jednostavno sve njegove zapoviedi pregaze te se razpojasanom slobodom dadu u potjeru

za zemaljskim rajem, užitcima, vidicima i interesima, gomilajući griehe na griehe, pa se uslied nezasićene i nezasitive pohlepe i krutog bezbožnog egoizma uslied toga redovito međusobno sukobe, počupaju i zarate, Bog se tada u svojoj dobroti i milosrdu i s tim ratnim bičem posluži, da ljudima otvori oči, te se opet k njemu vrate. Ako pak ni ratni bičevi ne osvieste ljude, tada nedaćama, stradanjima, revolucijama, vječnim krizama, ratu svih proti svima nema više ni kraja ni konca, doklegod razmetni ljudi i opet ne padnu na koljena pred vječnim Otcem, čiju su kuću ludo bili napustili. To potvrđuju i najnovije Božje objave u Lurdu i Fatimi, gdje je draga naša nebeska Majka unapred jasno i glasno prorekla ratove i sva zla što ih oni sobom donose i za sobom ostavljaju, ako se ljudi i narodi ne obrate i ne poprave.

Bog dakle hoće izazvati najveće p r e p o r o d n e napore. Bog hoće mobilizaciju zaista apostolskih duša usred najoštrijih bičeva, koji pljušte na zalutalog i odpalog čovjeka i čovječanstvo. A jer bičevi današnjega rata nadmašuju sve bičeve svih dosadašnjih ratova, to znači da pad čovječanstva nadmašuje sve dosadašnje padove. Stoga i Božji poziv, mobilizacija apoštolskih duša nadmašuje sve dosadašnje Božje pozive i mobilizacije. Ponavljam: Lurd i Fatima u najposljednje vrieme jasno i glasno govore, priete i zovu.

Francuzka se svojoj Lurdskoj objavi nije odazvala u mjeri koju su lurdski događaji zasluživali, i pogledajte je, ne samo danas, nego već je nekoliko desetljeća da se grči pod posljedicama svoga oglušenja.

Portugalska je objeručke prihvatila poruku i poziv neba preko svoje Fatime, i kad bismo kao kršćani smjeli, mogli bismo joj samo zavidjeti na sveobćoj vjerskoj, družtvovnoj i narodnoj obnovi.

Bog zove! Ugledajmo se u Portugal i Portugalce!

Uredničtvo i uprava: Samostan Majke Božje Lurdske, Zagreb, Vrbanićeva ul. 35.
Urednik O. Leonard Bajić. — Odgovorni urednik O. Matej Vodanović.
Broj čekovnog računa 37.732

Preporučamo vrlo dobre i koristne katoličke nove knjige:

1. *A. Pradel* O. Pr.:
KRUNICA
preveo Dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački.
Str. 669. Ciena Kn 350.—.

2. *O. P. Cvekan:*
MOJA MISA
Ciena Kn 300.—.

3. *I. Felici:*
MEĐU VUKOVIMA
Divna poviest apostolskog rada O. Lina iz Parme.
Ciena Kn 250.—.

4. *L. Burger:*
MAJKO, UČI ME MOLITI
Knjiga potrebna svakoj majci, da s Bogom usreći svoj porod. Str. 160.
Ciena Kn 300.— i Kn 400.—.

5. *S. Lamping:*
ČETRDESETORICA GOVORE
kao obraćenici na obranu katoličke vjere. Str. 246.
Ciena Kn 300.— i 500.—.

6. *H. Bošković:*
SJEDINJENJE S BOGOM
Predavanja u duhovnmi vježbama. — Str. 219.

7. *A. D. Sertillanges,* O. Pr,:
INTELEKTUALAC
Duh, uvjeti i metode života i rada katoličkog intelektualca.
Str. 162.

8. *Dr. V. Vasilj,* franjevac:
FILOZOFIJA KOMUNIZMA
Odličan prikaz i pobijanje komunističke zablude.
Kn 150.—.

9. *Dr. D. Barać:*

SOCIALNA FILOZOFIJA BOLJŠEVIZMA

Str. 191.

10. *Dr. V. Keilbach:*

RELIGIOZNO DOŽIVLJAVANJE

O normalnoj i abnormalnoj religioznosti.
Str. 107. Kn 300.—.

11. *Dr. V. Keilbach:*

PARAPSIHOLOGIJA I RELIGIJA

Okultizam i spiritizam u svietlu novijih naučnih iztraživanja.
Str. 130. — Kn 160.—.

12. *Dr. V. Keilbach:*

WISSEN UND GLAUBEN

Učene propoviedi o odnosu između vjere i znanosti.
Str. 176. — Kn 400.—.

13. *Dr. V. Keilbach:*

TAJANSTVENE PORUKE „DUHOVA“

Da li se javljaju duše pokojnih?
Str. 64. — Kn 40.—.

SVE SE KNJIGE NABAVLJAJU PREKO KATOLIČKIH KNJIŽARA U ZAGREBU.

Tisak „Union“ grafičko-nakladni zavod d. d., Zagreb, Heinzelova ulica broj 33. Brzoglas 41-16. — Za tiskaru odgovara Ivan Inkret, Zagreb, Zvonimirova ul. 75. Tiskanje i razpačavanje dopušteno odlukom Državnog izvještajnog i promičbenog ureda br. 10618-42. od 3. VIII. 1942. godine.